

Voorjaarsnota 2004 (2005-2009)

**Vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op
21 april 2004**

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	4
2	SAMENVATTING.....	6
2.1	BELEID.....	6
2.2	KOSTEN EN TARIEVEN.....	11
3	MEERJARENRAMING PER BELEIDSVELD	13
3.1	PLANVORMING (10.000)	13
3.1.1	<i>Eigen plannen (10.100) .....</i>	<i>13</i>
3.1.2	<i>Plannen van derden (10.200) .....</i>	<i>16</i>
3.1.3	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>18</i>
3.1.4	<i>Projecten .....</i>	<i>20</i>
3.1.5	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>20</i>
3.1.6	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>20</i>
3.2	AANLEG EN ONDERHOUD WATERKERINGEN (11.000)	21
3.2.1	<i>Beheersinstrumentarium waterkeringen (11.100) .....</i>	<i>21</i>
3.2.2	<i>Aanleg en onderhoud waterkeringen (11.200) .....</i>	<i>23</i>
3.2.3	<i>Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding (11.300).....</i>	<i>26</i>
3.2.4	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>26</i>
3.2.5	<i>Projecten .....</i>	<i>27</i>
3.2.6	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>27</i>
3.2.7	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>27</i>
3.3	INRICHTING EN ONDERHOUD WATERSYSTEMEN (12.000).....	28
3.3.1	<i>Beheersinstrumentarium watersystemen (12.100) .....</i>	<i>28</i>
3.3.2	<i>Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen (12.200) .....</i>	<i>30</i>
3.3.3	<i>Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems (12.300).....</i>	<i>33</i>
3.3.4	<i>Monitoring watersystemen (12.600).....</i>	<i>34</i>
3.3.5	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>34</i>
3.3.6	<i>Projecten .....</i>	<i>35</i>
3.3.7	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>35</i>
3.3.8	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>36</i>
3.4	BOUW EN EXPLOITATIE ZUIVERINGSTECHNISCHE WERKEN (13.000).....	38
3.4.1	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>42</i>
3.4.2	<i>Projecten .....</i>	<i>43</i>
3.4.3	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>43</i>
3.4.4	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>44</i>
3.5	INRICHTING EN ONDERHOUD VAARWEGEN (15.000)	46
3.5.1	<i>Verkeersregeling en verkeersregeling vaarwegen (15.300).....</i>	<i>46</i>
3.5.2	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>46</i>
3.5.3	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>46</i>
3.6	VERGUNNINGVERLENING EN HANDHAVING KEUR (16.000)	47
3.6.1	<i>Keur (16.100) .....</i>	<i>47</i>
3.6.2	<i>Vergunningen en keurontheffingen c.q. handhaving keur (16.200 en 16.300).....</i>	<i>47</i>
3.6.3	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>47</i>
3.6.4	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>47</i>
3.7	BEHEERSING VAN LOZINGEN (17.000)	49
3.7.1	<i>WVO-vergunningen en meldingen (17.100) .....</i>	<i>49</i>
3.7.2	<i>Handhaving WVO (17.200).....</i>	<i>49</i>
3.7.3	<i>Rioleringsplannen en subsidies lozingen (17.300).....</i>	<i>49</i>
3.7.4	<i>Aanpak diffuse emissies derden (17.400).....</i>	<i>50</i>
3.7.5	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>50</i>
3.7.6	<i>Projecten .....</i>	<i>51</i>
3.7.7	<i>Kostenoverzicht .....</i>	<i>51</i>
3.7.8	<i>Toelichting kostenoverzicht .....</i>	<i>51</i>

3.8	HEFFING EN INVORDERING (18.000)	53
3.8.1	<i>Belastingheffing (18.100)</i>	53
3.8.2	<i>Invordering (18.200)</i>	53
3.8.3	<i>Projecten</i>	54
3.8.4	<i>Kostenoverzicht</i>	54
3.8.5	<i>Toelichting kostenoverzicht</i>	54
3.9	ALGEMENE BEDRIJFSVOERING (19.00 EN 21.000)	55
3.9.1	<i>Ondersteunende producten (21.100)</i>	55
3.9.2	<i>Projecten</i>	56
3.9.3	<i>Kostenoverzicht</i>	56
3.9.4	<i>Toelichting kostenoverzicht</i>	57
4	FINANCIËLE PARAGRAAF	58
4.1	DOELMATIGHEID	58
4.2	UITGANGSPUNTEN	58
4.3	FORMATIE EN SALARISKOSTEN	59
4.4	TOTALE KOSTENOVERZICHT	61
4.5	HEFFINGSMAATSTAVEN, TARIEVEN EN RESERVEPOSITIE	67
4.6	TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	71
4.7	RISICO'S	72
4.8	BELEIDSINDICTOREN	74
BIJLAGEN		80
BIJLAGE 1	LIJST MET AFKORTINGEN	80
BIJLAGE 2	OVERZICHT DOELSTELLINGEN	81
BIJLAGE 3	TABEL BESTUURLIJKE EN AMBTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEDEN DOELSTELLINGEN VOORJAARSNOTA 2004	87
BIJLAGE 4	RELATIETABEL DOELSTELLINGEN VOORJAARSNOTA 2004 MET VOORJAARSNOTA 2003/ BEGROTING 2004	88

1 Inleiding

Algemeen Voor u ligt de Voorjaarsnota 2004, waarin het meerjarenbeleid van het waterschap is neergelegd voor de periode 2005-2009. De basis van dit document is het 'Waterbeheersplan De Stichtse Rijnlanden 2003-2007' dat in het najaar van 2003 door het nieuwe bestuur van het waterschap is vastgesteld. Ook de visie van het waterschap op het waterbeheer van de toekomst "water moet ruimte krijgen en watervervuiling moet veel meer aan de bron worden aangepakt" (Waterstructuurvisie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden), is terug te vinden in deze Voorjaarsnota.

In de Voorjaarsnota wordt ingegaan op de veranderingen in de omgeving van het waterschap en de invloed daarvan op het werk van het waterschap. Concreet geformuleerde doelstellingen bepalen daarbij het ambitieniveau.

Nieuwe ontwikkelingen Er komen veel nieuwe ontwikkelingen op het waterschap af. Niet altijd zijn de financiële gevolgen daarvan op dit moment voldoende bekend. Genoemd kunnen worden de wateropgave voor het stedelijk gebied, de gevolgen van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Europese Kaderrichtlijn Water. Voor de uitwerking van deze ontwikkelingen (onderzoek en studies) zijn in deze Voorjaarsnota de benodigde financiële middelen gereserveerd. De te nemen maatregelen zijn echter nog niet verder uitgewerkt. In een aparte paragraaf in deze Voorjaarsnota wordt een overzicht gegeven van mogelijke maatregelen.

Wat al wel duidelijk is, is dat de ontwikkelingen een opdrijvend effect hebben op de kosten die het waterschap maakt. Gelet op de economische ontwikkelingen vindt het dagelijks bestuur slechts een heel gematigde stijging van de tarieven acceptabel. In de Voorjaarsnota is daarom een mix van bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd. Het inflatiepercentage voor 2005 is bijvoorbeeld op 0% bepaald. De tariefstijging voor een gemiddeld huishouden in 2005 kan door deze bezuinigingen beperkt blijven tot 4% en voor een agrarisch bedrijf tot ca. 3%.

Financiën In de Nota financiële grondslagen (NFG) wordt een groot aantal zaken betreffende de financiële huishouding van het waterschap geregeld. De NFG is onlangs geactualiseerd. Drie maatregelen hebben sterk doorgewerkt in deze Voorjaarsnota. De activiteiten in het waterbeheer staan meer dan vroeger in het teken van integraal waterbeheer. Er worden daardoor meer kosten gemaakt die moeten worden toegerekend aan de waterkwaliteitstaak (het zogenaamde passieve waterkwaliteitsbeheer) Deze maatregel heeft een opwaartse doorwerking in het WVO-tarief. Daarnaast is het waterschap van mening dat met een lagere reservepositie kan worden volstaan. De reservepositie is nodig om onverwachte tegenvallers in de exploitatie op te vangen. Door een lagere bandbreedte van de reservepositie kan ongeveer € 4 miljoen extra worden ingezet voor tariefegalisatie. Tenslotte worden vanaf 2005 in de doorrekening van de salariskosten aan de projecten ook de overheadkosten meegenomen. De exploitatiekosten van het waterschap dalen hierdoor.

Opzet De opzet van de Voorjaarsnota 2005 is veranderd. Er wordt afgestapt van de themagerichte indeling. De huidige opzet is helemaal in overeenstemming met de in 2002 gewijzigde BBP-systematiek van de Unie van Waterschappen (BBP staat voor Beleids- en beheerproces bij waterschappen). Met deze systematiek wordt de bedrijfsvoering van waterschappen transparanter voor de buitenwereld en daardoor beter onderling vergelijkbaar. De Voorjaarsnota is thans verdeeld in negen beleidsvelden. Voor ieder beleidsveld worden de beleidsontwikkelingen (tekst) vertaald in veranderdoelstellingen. Bij elke doelstelling is de hoogte van het investeringsvolume aangegeven om de doelstelling te bereiken. In de oude systematiek kon geen heldere koppeling worden aangebracht tussen de doelstellingen en de projecten. De bestuursrapportages zullen hierdoor in kwaliteit toenemen.

IBO

Zeer onlangs is het kabinetsstandpunt inzake het IBO bekostiging waterbeheer bekend geworden. De kern van het kabinetsstandpunt is dat aan het waterschapsbestel niet wordt getornd, er vanaf 2008 landelijke waterschapsverkiezingen komen, de categorie gebouwd wordt geschrapt bij deze verkiezingen en er een watersysteemheffing komt voor het waterkwantiteitsbeheer en het passieve waterkwaliteitsbeheer enerzijds en een gezamenlijke nota voor het waterketenbeheer anderzijds. In deze nota (binnen 3 à 5 jaar) komen de kosten van de drinkwatervoorziening, riolering en afvalwaterzuivering tot uitdrukking. De consequenties van het IBO rapport hebben nog geen doorwerking in deze Voorjaarsnota gehad.

Tenslotte wensen wij u veel plezier bij het lezen van de Voorjaarsnota 2004 (2005-2009).

Houten, april 2004.

Het dagelijks bestuur van het
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

2 Samenvatting

2.1 *Beleid*

Wateroverlast, wateropgave In het Nationaal Bestuursakkoord Water (2003) zijn onder andere afspraken vastgelegd met betrekking tot wateroverlast. Het waterschap is al in 2002 gestart met de voorbereidingen voor de toetsing van het watersysteem (studie Wateropgave). De verwachting is dat de toetsing voor alle deelgebieden medio 2004 is afgerond.

Het waterschap werkt samen met Rijkswaterstaat, gemeenten en de provincies Utrecht en Zuid-Holland aan een ontwikkelingsvisie voor herinrichting van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel en haar uiterwaarden. Naar verwachting zal de ondertekening van het gebiedsconvenant medio 2004 plaatsvinden.

In het kader van het Uitvoeringsprogramma Langbroekerwetering wordt door het waterschap onderzoek gedaan naar een Duurzaam Waterbeheer voor het Langbroekerweteringgebied. Centraal hierbij staat een meer sturende rol van water voor de ruimtelijke ordening. In het kader van de afspraken in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) worden de inrichtingsvarianten ook getoetst aan de werknormen voor wateroverlast uit het NBW. Het onderzoek zal medio 2004 worden afgerond.

In 2004 zal een integrale visie voor de Kromme Rijn ontwikkeld worden. Hierin zullen de verschillende eisen ten aanzien van waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie, recreatie en cultuurhistorie worden samengevoegd. Op basis van deze visie zal een inrichtingsplan worden opgesteld.

Ecologische aspecten waterbeheer De aanpak van verdrogingbestrijding zal zoveel mogelijk worden geïntegreerd bij het opstellen van watergebiedsplannen. In 2004 wordt de planning van de uitvoering hierop afgestemd. De voortgang van de verdrogingbestrijding wordt eind 2004 in beeld gebracht in een tussentijdse rapportage.

Mede ondersteund door de coördinerende rol van de provincie Utrecht wordt de planvorming voor ecologische verbindingszones actief opgepakt. In 2004 wordt de planning geactualiseerd ten behoeve van een rapportage door de provincie Utrecht. Daarnaast wordt gestart met de uitvoering van maatregelen uit de ontwikkelingsvisie visfauna binnen grotere projecten.

Watertoets Per november 2003 is de opname van een waterparagraaf in ruimtelijke plannen wettelijk verplicht. Het instrument om tot zo'n waterparagraaf te komen is de watertoets, waarbij de planvormer de waterbeheerder in een vroegtijdig stadium bij de planvorming betreft. Voor de komende jaren wordt verwacht dat door deze wettelijke verplichting een zwaarder beroep wordt gedaan op de personele capaciteit. Hierop zijn wij voorbereid door uitbreiding van de formatie per 1 januari 2004.

Veiligheid van Nederland in kaart (VNK) Het Rijk is bezig met een nieuwe systematiek 'Veiligheid van Nederland in Kaart', die waarschijnlijk op termijn het toetsen op veiligheid kan vervangen. In 2004 worden met de door het waterschap aangeleverde gegevens berekeningen uitgevoerd om de overstromingskansen uit te rekenen.

- Gemeentelijke waterplannen** Het initiatief voor het opstellen van een waterplan lag tot voor kort geheel bij de gemeenten. Om haar waterbelangen beter in te kunnen brengen dient het waterschap hierbij een meer sturende en poractieve rol te gaan vervullen. Deze nieuwe aanpak is inmiddels ingezet en zal in de komende jaren verder worden versterkt. De ambitie van het waterschap is hoog en daarom is de doelstelling verhoogd van 8 naar 14 waterplannen gereed in 2007.
- Europese Kaderrichtlijn Water** De Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW) geeft een Europees kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwater en grondwater. 'Brussel' kan sancties opleggen als de doelen die worden vastgelegd in stroomgebiedbeheersplannen niet worden gerealiseerd in 2015.
- Iedere 6 jaar moet voor ieder stroomgebieddistrict een stroomgebiedbeheersplan worden gemaakt, te beginnen in 2009. Het waterschap maakt samen met 25 andere waterbeheerders onderdeel uit van het deelstroomgebied Rijn-West. In dat kader worden bijdragen geleverd aan planvorming en voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming, aan doorwerking van de EKRW-bepalingen in de activiteiten van het waterschap en aan interne en externe communicatie over EKRW en de rol van het waterschap daarbij.
- Communicatie over achtergronden en consequenties van de EKRW voor het waterschap en voor organisaties en ingezetenen binnen het beheersgebied is een belangrijk aandachtspunt voor 2004. Daarnaast moet in 2006 een monitoringsprogramma operationeel zijn dat is afgestemd op de eisen die de Kaderrichtlijn stelt. Hiertoe worden ook ecologische normdoelstellingen voor de waterkwaliteit opgesteld. In de jaren 2005-2007 wordt de inhoudelijke basis gelegd voor het eerste stroomgebiedbeheersplan dat in 2009 bij de EU moet worden ingediend.
- Veiligheid regionale waterkeringen** Het toezicht op het waterschap door de provincie Utrecht zal ten aanzien van de taak "Veiligheid" op korte termijn worden verscherpt. De Provincie wil zich nadrukkelijk meer profileren in haar toezichthoudende taak op het waterschap en heeft erop aangedrongen om de resterende kadestrekkingen in het beheersgebied die door het waterschap zullen worden opgenomen in het meerjaren grootonderhoudsplan (MJOP) 2006-2010 naar voren te halen. Deze intensivering komt voort uit de gebeurtenissen (dijkverschuivingen) in Wilnis en Rotterdam.
- Legger waterkeringen** In 2004 zal in het kader van de legger van de –niet direct kerende- primaire waterkering langs de gekanaliseerde Hollandsche IJssel een grootschalig grondonderzoek worden uitgevoerd. De legger dient in of zo mogelijk vóór 2006 te zijn vastgesteld. Ten behoeve van de vaststelling van de hydrologische randvoorwaarden is in gezamenlijkheid met de provincies Utrecht en Zuid-Holland alsmede het HHS Rijnland een beheerderoordeel voor deze waterkeringen opgesteld ten behoeve van de Staatssecretaris.
- Voor de regionale waterkeringen wordt eerst een legger opgesteld voor de zomerkaden (2004) langs de Lek. Deze legger dient als pilot voor de legger regionale waterkeringen. De planning is dat de legger regionale waterkeringen in 2005 gereed is.

Onderhoud regionale waterkeringen	De regionale waterkeringen bevinden zich vooral in het westelijke deel van het beheersgebied. Deze waterkeringen behoeven vanwege de slappe ondergrond regelmatig onderhoud. In 2001 is een meerjaren grootonderhoudsplan opgesteld, waarin is vastgelegd welke waterkeringen op welk moment dienen te worden opgehoogd. Uit oogpunt van veiligheid werd hierbij geprioriteerd. De meest risicovolle waterkeringen dienen in 2005 aan de norm te voldoen. De kadestrekkingen die in het meerjaren grootonderhoudsplan voor 2004 en 2005 in de planning staan voldoen allen aan het criterium stabiliteit en vormen geen economisch of maatschappelijk risico van grote omvang bij eventuele geringe wateroverlast. In de eerste helft van 2004 zal vervroegd een evaluatie van het huidige meerjaren grootonderhoudsplan (MJOP) aan het bestuur worden voorgelegd. Hieruit zal een nieuw MJOP voor de periode 2005 en verder worden ontwikkeld. Bij de toekomstige verbeteringen zal tevens worden onderzocht in hoeverre alternatieve mogelijkheden soulaas bieden zonder afbreuk te doen aan de veiligheid.
Peilbesluiten en watergebiedsplannen	Het waterschap is overgegaan tot een nieuwe aanpak van peilbesluiten in het kader van integrale watergebiedsplannen. Hierbij staat een grondige inhoudelijke onderbouwing en een intensieve communicatie met de streek centraal. Een belangrijke bijdrage wordt geleverd door de analyse van het watersysteem die wordt uitgevoerd voor de bepaling van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR). De methoden en technieken die hiervoor in de afgelopen jaren zijn ontwikkeld kunnen flexibel worden ingezet om diverse doelen van het waterschap in onderlinge samenhang te realiseren. Daarom worden in watergebiedsplannen, waar nodig, ook maatregelen voor verdrogingbestrijding en voor waterberging meegenomen, naast aspecten als bodemdaling en waterkwaliteit. De opgedane ervaring met deze integrale aanpak zal naar verwachting tot een aanmerkelijk vlottere afwerking van peilbesluiten leiden. Met het oog op de planning en uitvoering zijn alle peilgebieden geclusterd tot logische eenheden waarvoor binnen een tienjarige cyclus de peilbesluiten kunnen worden vastgesteld. In de huidige overgangsfase wordt een inhaalslag gemaakt om in 2007 voor het gehele werkgebied van het waterschap geldige peilbesluiten te hebben.
Gewenst grond- en oppervlakte-waterregime (GGOR)	Het waterschap is op dit moment druk doende om de GGOR gebiedsdekkend vast te stellen. Naar verwachting zal dit in 2007 afgerond zijn, waarmee tijdig wordt voldaan aan de afspraken in het NBW. Er is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak in het kader van watergebiedsplannen, waarin ook de herziening van peilbesluiten en de verdrogingbestrijding geïntegreerd zijn.
Waterakkoorden	In het waterakkoord worden afspraken over de wateruitwisseling vastgelegd tussen de waterbeheerders. Deze afspraken hebben onder andere betrekking op de verplichting van de deelnemers in een bepaalde situatie (normaal, watertekort, wateroverlast), de waterkwaliteit, hoeveelheden en kosten. Het ontwerp-waterakkoord sluis Bodegraven is in januari 2004 de inspraak ingegaan. De verwachting is dat dit akkoord in april 2004 aan het algemeen bestuur ter vaststelling zal worden aangeboden. Het ontwerp waterakkoord KWA (gebaseerd op de overeenkomst KWA uit 1989) is begin 2003 in de inspraak geweest met de bedoeling dit medio 2003 door de besturen te laten vaststellen. Echter, de ervaring met de inzet van de KWA in de zomer van 2003 heeft geleerd dat het ontwerp-waterakkoord nog op een aantal punten zal moeten worden aangepast. Dit zal naar verwachting medio 2004 plaatsvinden. De voorbereidingen voor een waterakkoord voor de Weerdsclus met het hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht dateren al van 1999. Knelpunt in de besprekingen tot nu toe is de financiële paragraaf. De waterschappen hebben eind 2003 de intentie uitgesproken om samen tot een pragmatische oplossing te komen. Begin 2004 zal naar verwachting een voorstel hiervoor in beide besturen worden besproken.

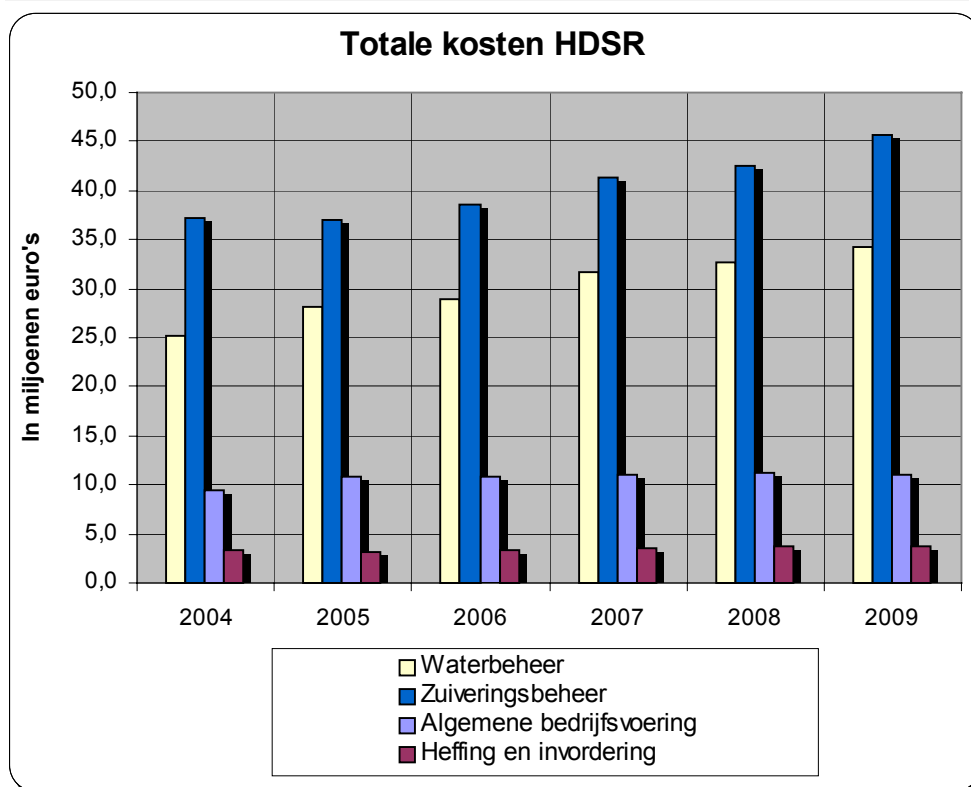
Onderhouds bagger	Het waterschap heeft vanuit het verleden een achterstand in het op diepte houden van primaire watergangen. Er is daarom een plan opgesteld dat erop gericht is de achterstand uiterlijk 2015 weg gewerkt te hebben. Het programma is in 2003 bijgesteld door een door het Rijk opgestelde subsidieregeling. Deze regeling voorziet in een financiële bijdrage tot 33% van de werkelijke uitvoeringskosten in het stedelijk gebied. Voorwaarde voor het indienen van deze subsidie is de aanwezigheid van een gemeentelijk baggerplan. De subsidieregeling is voornamelijk gericht op het door gemeenten en waterschappen gezamenlijk wegwerken van de achterstand. Een voordeel hiervan is dat gemeenten zich veelal actief inzetten om oplossingen te zoeken voor de verwerking van de uitkomende baggerspecie. Zo heeft de gemeente Houten een locatie aangewezen voor een permanent doorgangsdepot evenals de gemeente IJsselstein en is de gemeente Nieuwegein van voornemens een semi-permanent doorgangsdepot (5 jaar) te realiseren in het Klooster. Ondanks het feit dat gemeenten medewerking verlenen in het vinden van geschikte locaties voor doorgangsdepot, is de realisatie een dergelijk depot vaak nog een moeilijke taak. Naast het realiseren van doorgangsdepots onderzoekt het waterschap de markt af naar geschikte afzet mogelijkheden. Sinds het Rijk de provinciegrenzen heeft opengesteld voor de verwerking van bagger, is een geheel nieuwe markt ontstaan. Deze markt kan de verwerkingscapaciteit van het waterschap aanvullen. Omdat vele verwerkers aan de rivieren zijn gelegen, is het waterschap op zoek naar bruikbare loswallen welke gebruikt kunnen worden voor de afvoer van baggerspecie.
Sanerings bagger	Het 'saneringsprogramma waterbodems buiten het onderhoudsprofiel 2005-2020' is in het najaar van 2003 vastgesteld. Besloten is de uitvoering van het saneringsprogramma met het onderhoudsbaggerprogramma te combineren tot één integraal baggerprogramma en vooralsnog te financieren vanuit de baggervoorziening.
Monitoring waterkwaliteit	De ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater moet in de komende jaren beter in beeld worden gebracht en blijvend worden gemonitord. Dit is mede het gevolg van de Europese kaderrichtlijn. De afgelopen jaren is hiermee al een start gemaakt. Met het opzetten van een biologisch meetnet.
Aansluit- en overstortver- gunningen	Overstorten die een bedreiging vormen voor de dier- of volksgezondheid zijn in 2003 allemaal voorzien van een vergunning. In deze vergunning is opgenomen dat de gemeente een saneringsplan moet opstellen en vóór 2005 dat plan hebben uitgevoerd. Voor 2005 zal het waterschap aan alle gemeente een aansluitvergunning en een vergunning voor alle overstorten verlenen. De medewerking van gemeenten bij het aanleveren van gegevens is essentieel voor het slagen hiervan. De handhaving zal zich in 2004 richten op het indienen van de saneringsplannen door gemeenten en het uitvoeren van de saneringsmaatregelen.
Professionalis- ering van de handhaving	Het landelijk project professionalisering van de handhaving (PHH) betekent voor het waterschap een flinke inspanning om vóór 2005 aan het vereiste kwaliteitsniveau te gaan voldoen. De werkwijzen moeten uniformer en meer volgens protocollen. Het opstellen en maken van afspraken hierover is een van de speerpunten vóór 2004. Daarnaast zal de probleemanalyse en de prioriteitstelling nog aandacht vergen. In 2003 is het niet gelukt om een systeem te ontwikkelen voor het meetbaar maken van het naleefgedrag. Dit wordt in 2004 meegenomen in het PHH. De handavingsinspanningen zijn in 2004 geënt op de probleemanalyse en prioritering die in december 2003 tot stand is gekomen.

Stimulering aansluiting riolering	Voor het aansluiten van ongerioleerde panden in het beheersgebied zijn door het waterschap in het verleden verschillende stimuleringsregelingen opgesteld. In december 2003 is de nieuwe stimuleringsregeling voor niet-kwetsbare gebieden van kracht geworden. Deze nieuwe regeling zal worden gebruikt om het onderwerp "aansluiting op de riolering" actief te gaan promoten onder de gemeenten. Voor de aansluiting van ongerioleerde panden en woonboten in de gemeente Utrecht worden afspraken gemaakt met gemeente Utrecht die er toe moeten leiden dat de aansluitingen in 2005 een feit zijn.
Emissie-beheersplan 2003-2007	Begin 2003 is het Emissiebeheersplan gereed gekomen. In de komende jaren worden, naast de lopende maatregelen, de nieuwe maatregelen uit het Emissiebeheersplan opgestart en uitgevoerd. Deze nieuwe maatregelen zijn ondermeer de sanering van lozingen afkomstig van woonschepen, verdere stimulering van duurzame landbouw en een onderzoek naar een algeheel verbod op chemische onkruidbestrijding.
Waterketen beleid	Op nationaal niveau is de Rijksvisie op de waterketen verschenen. Het waterschap zal in navolging hierop een eigen waterketenbeleid gaan ontwikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met onder meer het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Europese Kaderrichtlijn. De relatie tussen de kunstmatige waterketen en het meer natuurlijke watersysteem krijgt dus nadrukkelijker de aandacht. In de praktijk zal dit zich ondermeer uiten in een zwaarder accent van de waterketen, in waterplannen en de watertoets.
Milieu- en kwaliteitseisen lozingen rwzi's	De komende jaren zal aanscherping van gebiedsgerichte lozingseisen met betrekking tot lozing van nutriënten vanuit rwzi's plaatsvinden. Voor het Kromme-Rijngebied en de Hollandse IJssel is het onderzoek afgerond. In 2004 wordt dit onderzoek eveneens afgerond voor het gebied van de Leidsche en Oude Rijn. Deze onderzoeken en hieruit mogelijke invulling van concrete plannen voor verdergaande zuivering passen binnen de Waterstructuurvisie van ons waterschap. Voor het Kromme-Rijngebied zijn concrete voorstellen voor verdergaand zuiveren door het bestuur bekrachtigd en deze zijn in het meerjarenplan investeringen opgenomen. Om optimaal aan de milieu- en kwaliteitseisen te kunnen voldoen is een goede beheersing van de bedrijfsprocessen noodzakelijk. Hiervoor is een integraal KAM-zorgsysteem (Kwaliteit, Arbo, en Milieu) ingevoerd. In 2004 wordt dit systeem gecertificeerd.

2.2 Kosten en tarieven

Tabel: Kosten HDSR		(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Waterbeheer	25,163	28,153	29,030	31,641	32,753	34,259
	Zuiveringsbeheer	37,246	36,967	38,613	41,276	42,479	45,697
	Algemene bedrijfsvoering	9,409	10,735	10,793	11,074	11,238	11,065
	Heffing en invordering	3,251	3,216	3,286	3,611	3,673	3,734
	Totaal HDSR	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
	Index	100	105	109	117	120	126
	Totaal HDSR zonder inflatie	75,069	78,692	80,244	84,944	86,368	89,781
	Index	100	105	107	113	115	120

Tabel: Kostensoorten HDSR		(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Variabele kosten	33,711	36,063	37,989	40,048	39,917	40,980
	Personele kosten	13,956	14,459	14,749	14,982	15,285	15,667
	Afschrijvingen	17,536	18,211	17,862	20,309	22,084	24,592
	Rente	9,866	10,337	11,123	12,262	12,856	13,516
	Totaal kostensoorten HDSR	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756

Tabel: Voorgestelde tarieven		(In euro's)					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Ingezetenenomslag	31,20	32,40	33,60	34,80	36,24	37,80
	Index	100	104	108	112	116	121
	Om slag gebouwd	0,67	0,68	0,69	0,70	0,71	0,72
	Index	100	101	103	104	106	107
	Om slag ongebouwd	78,20	80,00	84,00	88,00	92,00	96,00
	Index	100	102	107	113	118	123
	Verontreinigingsheffing	54,00	57,00	61,20	65,40	68,40	71,40
	Index	100	106	113	121	127	132

Tabel:	(In miljoenen euro's)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Reservepositie	Stand reserve (ultimo)	19,160	18,515	20,178	21,077	23,565	25,728
	Exploitatie	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
	Reservepositie voorgesteld	25,5%	23,4%	24,7%	24,1%	26,1%	27,2%

Tarieven De ingezetenenomslag en de omslagen gebouwd en ongebouwd bevinden zich aanzienlijk onder het niveau van de tarieven van vorige Voorjaarsnota en de Begroting 2004. Alleen het tarief voor de verontreinigingsheffing is hoger dan in de Begroting 2004 opgenomen was.

Financiële uitgangspunten 2005-2009 Samenvatting van de belangrijkste financiële uitgangspunten die in deze voorjaarsnota zijn gehanteerd:

- Het inflatiepercentage voor 2005 voor de variabele kosten en de projectkosten is bepaald op 0% (bezuiniging circa € 0,750 miljoen);
- Voor toekomstige onzekere ontwikkelingen zijn geen kosten geraamd. De ontwikkelingen zijn in een aparte paragraaf opgenomen;
- In het tarief dat wordt gebruikt voor het doorberekenen van uren in de projectkosten is een opslag opgenomen voor overhead (doorschuiven van de lasten naar de toekomst waardoor in 2005 een exploitatie voordeel ontstaat van circa € 1,000 miljoen);
- De verdeelsleutels waarmee de kosten van de producten van het waterschap worden doorberekend aan de drie waterschapstaken zijn herzien. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van het waterkwantiteitsbeheer naar waterkwaliteitsbeheer (toename kosten passief waterkwaliteitsbeheer circa € 3,000 miljoen; daling kostendekkende tarieven ingezetenenomslag 10%, gebouwd 11%, ongebouwd 16% en toename kostendekkend tarief WVO 6%).
- Het waterschap houdt een reserveruimte aan voor het opvangen van calamiteiten in de exploitatiesfeer (bandbreedte 25%-35%). Omdat voor een aantal activiteiten voorzieningen zijn gecreëerd is de kans op zulke calamiteiten kleiner geworden. In verband daarmee is de ondergrens van de bandbreedte verlaagd van 25% naar 20%. Hierdoor kan circa € 4,000 miljoen extra worden ingezet vanuit de reserves ten behoeve van tariefsegalisatie.

Kosten extra activiteiten 2005 Samenvatting van de belangrijkste financiële gevolgen van de extra activiteiten in 2005:

- Dotatie baggervoorziening voor de uitvoering van het baggerprogramma 2002-2015 € 1,300 miljoen;
- Extra activiteiten waterbeheersing Vinex lokaties € 0,150 miljoen;
- Uitwerking Europese Kaderrichtlijn Water (monitoring en implementatie) € 0,350 miljoen;
- Bijdrage aansluiting ongerioleerde panden en woonboten in de gemeente Utrecht € 1,300 miljoen;
- Dotatie voorziening stimulering aansluiting op de riolering van niet-kwetsbare buitengebieden € 0,550 miljoen;
- Onderhoud waterlopen (hoogwatervoorzieningen) € 0,150 miljoen;
- Bijdrage in de kosten waterbeheersing Ruilverkaveling Lopikerwaard € 0,300 miljoen (overname verplichting belanghebbenden als gevolg van wijziging Waterschapswet);
- Stijging rente- en afschrijvingskosten € 1,200 miljoen;
- Stijging salariskosten € 0,500 miljoen (autonome ontwikkeling).

3 Meerjarenraming per beleidsveld

3.1 Planvorming (10.000)

3.1.1 Eigen plannen (10.100)

Nationaal Bestuursakkoord Water In 2003 hebben het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) ondertekend. Dit akkoord is een vervolg op de startovereenkomst Waterbeleid 21e eeuw.

In het NBW zijn afspraken gemaakt over maatregelen, verantwoordelijkheden en financiën om stapsgewijs het watersysteem op orde te krijgen. Dit is van groot belang om de negatieve effecten van klimaatsverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling en verstedelijking op te kunnen vangen. Om een extra impuls te geven aan realisatie van de afspraken heeft het bestuur van de Unie van Waterschappen besloten dat ieder waterschap een actieplan NBW opstelt en bestuurlijk vaststelt. Dit actieplan is inmiddels opgesteld en bestuurlijk vastgesteld.

De afspraken uit het NBW leiden voor de waterschappen tot de volgende verplichtingen:

- Toetsen van regionale watersystemen aan de werknormen wateroverlast en aangeven van de ruimteclaims die hieruit voortkomen (2003-2005);
- Opstellen en uitvoeren (i.s.m. provincies en gemeenten) van een maatregelenprogramma in het kader van deelstroomgebiedsvisies (2003-2007);
- Inbreng in uitvoeren van watertoets door initiatiefnemer en opstellen van wateradvies;
- Samen met gemeenten opstellen van gemeentelijke waterplannen voor zover noodzakelijk uit het oogpunt van wateroverlast (2006);
- Vaststellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) in nauwe samenwerking met gemeenten, grondwaterbeheerders en belanghebbenden (2005-2010);
- Vastleggen van taakstellende afspraken in stroomgebiedbeheersplannen conform de Europese Kaderrichtlijn Water (2009).

De afspraken moeten ertoe leiden dat het watersysteem uiterlijk 2015 op orde is. In 2006 wordt het proces van implementatie tussentijds geëvalueerd, waaruit nadere afspraken kunnen volgen. De lopende afspraken worden in deze Voorjaarsnota op onderdelen verder toegelicht.

Wateroverlast, wateropgave In het NBW zijn onder andere afspraken vastgelegd met betrekking tot wateroverlast. De belangrijkste afspraken hierover zijn de volgende:

- Het waterschap draagt er zorg voor dat het watersysteem uiterlijk in 2015 is ingericht volgens de vigerende normen voor wateroverlast (specifiek: inundatie vanuit het oppervlaktewater). Daarbij wordt uitgegaan van tenminste het middenscenario van de in de toekomst te verwachten neerslag hoeveelheden;
- In de periode 2003-2005 moeten alle regionale watersystemen getoetst zijn aan de werknormen zoals vastgelegd in het NBW. Dit toetsingsproces wordt primair uitgevoerd door de waterschappen;
- Om de regionale watersystemen uiterlijk in 2015 aan deze werknorm te laten voldoen, moeten de waterbeheerders uiterlijk in 2005 aangeven tot welke technische maatregelen, ruimtelijke ingrepen en financiële inspanningen de toepassing van de werknormen zou leiden;
- Op basis van de resultaten van de toetsing zal er besluitvorming plaatsvinden over de definitieve normering en eventuele bestuurlijke verankering.

Het waterschap is al in 2002 gestart met de voorbereidingen voor de toetsing van het watersysteem (studie Wateropgave). Een globale indicatie van de knelpunten heeft plaatsgevonden ten behoeve van de deelstroomgebiedsvisie Amstelland. In

2003 is gestart met een gedetailleerdere uitwerking waarbij gekozen is voor een gebiedsgerichte aanpak. Daarbij ligt in eerste instantie het accent op het gebied ten westen van het Amsterdam-Rijnkanaal/Lekkanaal omdat zich daar de belangrijkste knelpunten voordoen.

De verwachting is dat de toetsing voor alle deelgebieden medio 2004 is afgerond, waarmee ruimschoots voldaan wordt aan de afspraken in het NBW. Eind 2003 hebben zowel de Unie van Waterschappen als de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland initiatieven genomen tot een afstemming over de aanpak van de toetsing. De Unie ontwikkelt hiervoor een "toetsingsprotocol" en de provincies ontwikkelen een "leidraad". Het waterschap levert een belangrijke inbreng aan deze documenten vanuit zijn ervaring met de gekozen aanpak en methode. De verwachting is dat het toetsingsprotocol en de leidraad medio 2004 gereed zijn. Vooralsnog is er geen aanleiding om de door het waterschap gekozen aanpak en methode aan te passen.

Grondgebruik	Herhalingstijd
Grasland	1:10 jaar
Akkerbouw	1:25 jaar
Hoogwaardige land- en tuinbouw	1:50 jaar
Glastuinbouw	1:50 jaar
Bebouwd gebied	1:100 jaar

Voor de financiering van de wateropgave heeft het waterschap vanaf 2001 in de Begroting de 'bestemmingsreserve klimaatverandering' opgenomen (€ 0,454 miljoen per jaar). In 2004 zal, op basis van de resultaten van de studie wateropgave, deze financieringsregeling van het waterschap nader worden onderbouwd, waarbij mogelijk voorstellen voor een bijstelling zullen worden gedaan. Hierbij zal aansluiting gezocht worden bij de Europese Kaderrichtlijn Water.

De uiteindelijke maatregelen voor het realiseren van de wateropgave zullen waar mogelijk in het kader van de op te stellen watergebiedsplannen en gemeentelijke waterplannen worden geconcretiseerd.

Hollandse IJssel

Het waterschap werkt samen met Rijkswaterstaat, gemeenten en de provincies Utrecht en Zuid-Holland aan een ontwikkelingsvisie voor herinrichting van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel en haar uiterwaarden. Naar verwachting zal de ondertekening van het gebiedsconvenant medio 2004 plaatsvinden. Onderdeel hiervan vormt een uitvoeringsprogramma voor realisatie van de doelen (Doelstelling 10.5).

Utrechtse Heuvelrug – Kromme Rijn waterkwaliteit (o.a. Langbroekerwetering)

In het kader van het Uitvoeringsprogramma Langbroekerwetering wordt door het waterschap onderzoek gedaan naar een Duurzaam Waterbeheer voor het Langbroekerweteringgebied. Centraal hierbij staat een meer sturende rol van water voor de ruimtelijke ordening. In dat kader worden een aantal varianten doorgerekend voor locaties van nieuw te ontwikkelen natuur waarbij gekeken wordt naar de effecten op het watersysteem in termen van waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Dit wordt vertaald in mate van doelrealisatie voor zowel landbouw als natuur. Op basis hiervan kunnen aan de gebiedscommissie voorstellen gedaan worden voor de toekomstige (waterhuishoudkundige) inrichting van het gebied.

In het kader van de afspraken in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) worden deze inrichtingsvarianten ook getoetst aan de werknormen voor wateroverlast uit het NBW.

Het onderzoek zal medio 2004 worden afgerond. De streek is betrokken bij dit onderzoek door deelname in een klankbordgroep, waarin de tussenproducten van het onderzoek worden besproken.

De resultaten zullen verwerkt worden in een uiteindelijk inrichtingsplan, waarna de peilen juridisch worden vastgelegd in een peilbesluit.

Verder zal in 2004 een integrale visie voor de Kromme Rijn ontwikkeld worden. Hierin zullen de verschillende eisen ten aanzien van waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie, recreatie en cultuurhistorie worden samengevoegd. Op basis van deze visie zal een inrichtingsplan worden opgesteld. (Doelstelling 10.7).

Ecologische aspecten waterbeheer

Mede ondersteund door de coördinerende rol van de Provincie wordt de planvorming voor ecologische verbindingzones actief opgepakt (natuurvriendelijke oevers, faunapassages, natuurontwikkeling). In 2004 wordt de planning geactualiseerd ten behoeve van rapportage door de Provincie. Daarnaast wordt gestart met de uitvoering van maatregelen uit de ontwikkelingsvisie visfauna binnen grotere projecten.

Verdrogingsbestrijding

De aanpak van verdrogingsbestrijding zal zoveel mogelijk worden geïntegreerd met het opstellen van watergebiedsplannen. In 2004 wordt de planning van de uitvoering hierop afgestemd. De voortgang van de verdrogingsbestrijding wordt eind 2004 in beeld gebracht in een tussentijdse rapportage aan het dagelijks bestuur (Doelstelling 10.8).

Beken en vennen

Beken en vennen hebben vaak in potentie een hoge natuurwaarde maar de kwaliteit kan door menselijke ingrepen en gebrek aan doelgericht onderhoud te wensen overlaten. Vaak kan met eenvoudige en niet te kostbare ingrepen de natuurwaarde sterk worden verbeterd. In 2004 start een onderzoek naar de sprengbeken in Driebergen die in verval zijn geraakt. Hiervoor is medefinanciering gevraagd van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In 2005 is een ecohydrologische analyse gepland van de vennen op de heuvelrug waarbij ook opties voor doelgerichte beheermaatregelen worden uitgewerkt. Voor dit onderzoek is in deze Voorjaarsnota een investeringskrediet voor 2005 geraamd van € 0,040 miljoen.

Eutrofiërings-bestrijding fortgracht Ruigenhoek

In de afgelopen jaren hebben lozing van ongezuiverd afvalwater en instroom van nutriëntrijk polderwater geleid tot ernstige verstoringen van het onderzoek. Hierdoor kunnen de effecten van de genomen maatregelen niet ingeschat worden. Er zijn wel enkele veelbelovende waarnemingen verricht die wijzen op een verbetering van de waterkwaliteit, maar die werden doorkruist door de genoemde tegenvallers. Voor een goede inschatting van de effecten is een ongestoorde periode van drie jaar nodig. Daarom wordt in deze Voorjaarsnota aanvullend budget gevraagd van € 0,034 miljoen om in 2005 en 2006 nogmaals te monitoren, waarna in 2007 de evaluatie wordt uitgevoerd.

Vogelplassen

Het ecohydrologisch onderzoek naar de mogelijkheden om de waterkwaliteit te verbeteren in de plassen "Eend", "Zwaan" en "Grutto", die liggen in de nabijheid van Woerden, heeft geleid tot de volgende conclusies. Voor de plas "Grutto" is geen verbetering te verwachten tegen aanvaardbare kosten. Voor "Zwaan" en "Eend" kunnen wijzigingen in de inrichting en het peilbeheer tot de gewenste verbetering leiden. Voor de benodigde kunstwerken en inrichtingsmaatregelen is in deze Voorjaarsnota een investeringskrediet voor 2005 geraamd van € 0,207 miljoen.

Beheerplan primaire waterkeringen In de Voorjaarsnota is de doelstelling opgenomen om voor 2005 het beheerplan primaire keringen op te stellen. Door de Stowa (Stichting voor Toegepast Onderzoek Waterbeheer) is hiervoor een model opgesteld. De uitgangspunten voor het plan zullen in 2004 ter goedkeuring aan het bestuur worden voorgelegd. Het definitief vaststellen van het plan zal in 2005 plaatsvinden (Doelstelling 10.1).

Beheerplan regionale waterkeringen Voor het beheer van alle regionale waterkeringen wordt één integraal beheerplan opgesteld met daarin 12 gebiedsgerichte deelplannen. In augustus 2003 is het Algemeen Deel en de gebiedsgerichte uitwerking van de Grechtkaden vastgesteld door het dagelijks bestuur. De planning is om eind 2004 het laatste van de resterende 11 deelplannen gereed te hebben, zodat het gehele beheersplan begin 2005 goedgekeurd kan worden door het bestuur. Om de 5 jaar dient het gevoerde beheer op grond van de opgedane ervaringen te worden geëvalueerd en zonodig te worden bijgesteld. In het beheerplan zijn streefbeelden opgenomen die vanaf 2006 mogelijk tot een wijziging van de onderhoudskosten gaan leiden (Doelstelling 10.2).

3.1.2 Plannen van derden (10.200)

Watertoets Per november 2003 is de opname van een waterparagraaf in ruimtelijke plannen wettelijk verplicht. Het instrument om tot zo'n waterparagraaf te komen is de watertoets, waarbij de planvormer de waterbeheerder in een vroegtijdig stadium bij de planvorming betreft. Gezien deze ontwikkeling is het waterschap beter in staat haar waterbelangen bij de planvorming van gemeenten in te brengen. Voor de komende jaren wordt verwacht dat door deze wettelijke verplichting een zwaarder beroep wordt gedaan op de personele capaciteit. Hierop zijn wij voorbereid door uitbreiding van de formatie per 1 januari 2004. Tevens is voor ondersteunende onderzoeken, die voor een soepele procesgang van de watertoets moeten zorgen, extra budget van € 0,020 miljoen in de exploitatie opgenomen voor de komende jaren.

Veiligheid van Nederland in kaart (VNK) Het Rijk is bezig met een nieuwe systematiek 'Veiligheid van Nederland in Kaart', die waarschijnlijk op termijn het toetsen op veiligheid kan vervangen. In deze systematiek wordt de totale dijkkring beschouwd op onveiligheden. De gehele dijkkring wordt opgeknipt in dijksecties en deze secties worden apart beoordeeld. Het waterschap heeft voor dit project de gehele primaire waterkering geschematiseerd en deze aangeleverd aan Rijkswaterstaat. Ook zijn gegevens van de kunstwerken in de waterkering aangeleverd. In 2004 worden met de gegevens berekeningen uitgevoerd die dienen om de overstromingskansen uit te rekenen.

Ruimte voor de Rivier Het project Ruimte voor de Rivier is een initiatief van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en het Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en Visserij. Het is een samenwerkingsproject van het Rijk en vijf provincies, waarbij veel overleg met betrokken partijen in de regio wordt gevoerd. De eindverantwoordelijkheid ligt bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De hoofddoelstelling van het project is het vereiste veiligheidsniveau in het rivierengebied rond de Rijntakken uiterlijk in 2015 in overeenstemming te brengen met de verhoogde maatgevende rivierafvoer van 16.000 m³/s bij Lobith. Deze hoeveelheid water heeft de minister als maatgevende norm aangemerkt. Alle primaire waterkeringen langs de Lek van het waterschap voldoen inmiddels aan deze norm.

In het kader van het project Ruimte voor de rivier wordt ook gerekend met nog hogere rivierafvoeren (spankrachtstudie/ lange termijn visie), te weten 18.000 m³/s bij Lobith. Voor de Lek zal dit, voorzover nu bekend, geen gevolgen hebben omdat deze hogere afvoer geheel via de Waal en de IJssel zal worden afgevoerd.

Recreatieplas 't Waal	Het Rijk heeft hiervoor nog geen nieuwe normen vastgesteld. Indien tot zwaardere normering zal worden besloten en dit zou leiden tot dijkverzwaring zullen de hieruit voortvloeiende investeringen voor 100 % voor rekening zijn van het Rijk. In de gemeente Houten wil het recreatieschap de Stichtse Groenlanden een recreatieplas realiseren. Deze plas is buitendijks gesitueerd. Het waterschap heeft voor deze plas veel speciale voorschriften opgenomen in de nog af te geven vergunning. Met deze voorschriften zal de dijkveiligheid bij aanleg en exploitatie gelijk blijven aan de huidige situatie. De plannen zijn inmiddels door de Gemeente goedgekeurd.
Gemeentelijke waterplannen	Het initiatief voor het opstellen van een waterplan lag in de praktijk tot voor kort geheel bij de gemeenten. Om haar waterbelangen beter in te kunnen brengen dient het waterschap hierbij een meer sturende en pro-actieve rol te gaan vervullen. Deze nieuwe aanpak is inmiddels ingezet en zal in de komende jaren verder worden versterkt. De ambitie van het waterschap is hoog en daarom is de doelstelling verhoogd van 8 naar 14 waterplannen gereed in 2007 (Doelstelling 10.3). De vorm van het waterplan en het proces van opstellen is nog in ontwikkeling. De tendens is dat er meer richting aan interactief en actiegericht waterwerkplan wordt gegeven. Hierbij worden tijdens de planvorming al kleine voorbeeldprojecten uitgevoerd die het proces versterken. Ten behoeve van bovenstaande ontwikkelingen wordt binnen de huidige formatie extra capaciteit ingezet op dit product met ingang van 1 januari 2004 en is vanaf 2005 extra budget (€ 0,040 miljoen structureel) geraamd.
Europese Kaderrichtlijn Water	De Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW) biedt een Europees kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwater en grondwater. Een belangrijk verschil met de nationale beleidspraktijk is dat doelen van de EKRW een resultaatsverplichting inhouden en niet een inspanningsverplichting. 'Brussel' kan sancties opleggen als de zoals deze zijn vastgelegd in stroomgebiedbeheersplannen niet worden gerealiseerd in 2015. Iedere 6 jaar moet voor ieder stroomgebieddistrict een stroomgebiedbeheersplan worden gemaakt, te beginnen in 2009. Het waterschap maakt samen met 25 andere waterbeheerders onderdeel uit van het deelstroomgebied Rijn-West. In dat kader worden bijdragen geleverd aan planvorming en voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming, aan doorwerking van de EKRW- bepalingen in de activiteiten van het waterschap en aan interne en externe communicatie over EKRW en de rol van het waterschap daarbij. De belangrijkste activiteiten voor 2003 en 2004 waren en zijn gericht op de karakterisering van de nationale stroomgebieddistricten. De regionale waterbeheerders moeten daarbij waterlichamen begrenzen en beschrijven, de beïnvloeding van menselijke activiteiten aangeven en inbreng leveren voor het uitvoeren van economische analyses en een register van beschermde gebieden aanleggen (Doelstelling 10.4). Communicatie over achtergronden en consequenties van de EKRW voor het waterschap en voor organisaties en ingezetenen binnen het beheersgebied is een belangrijk aandachtspunt voor 2004. Daarnaast moet in 2006 een monitoringsprogramma operationeel zijn dat is afgestemd op de eisen die de Kaderrichtlijn stelt. Hiertoe worden ook ecologische normdoelstellingen voor de waterkwaliteit opgesteld. In de jaren 2005-2007 wordt de inhoudelijke basis gelegd voor het eerste stroomgebiedbeheersplan dat in 2009 bij de EU moet worden ingediend. De diverse activiteiten voor implementatie van de Kaderrichtlijn worden ondergebracht in een nieuw project waartoe begin 2004 een bestuursvoorstel zal worden ingediend. Hiermee gaat een bedrag gemoeid van totaal € 0,940 miljoen voor de komende 5 jaar.

3.1.3 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
10.1	10.101	Het vóór 2006 beschikken over een beheerplan voor de primaire waterkeringen, zoals bedoeld in de provinciale verordening op de waterkeringen (Stowamodel).	Vóór 2005 zal het beheerregister met gegevens benodigd voor de opstelling van het beheerplan zijn gevuld (besluitvorming Burap 2003-1).
10.2	10.101	Het in 2005 vastgesteld hebben van beheerplannen voor alle regionale keringen (12 stuks). (besluitvorming Burap 2003-1)	Het in 2004 opstellen van alle gebiedsgerichte beheerplannen, te weten de Grecht, Dubbele Wiericke, Enkele Wiericke en Linschoten e.o., Lopikerwaard (Lopiker- en Benschopperwetering, Gekanaliseerde Hollandse IJssel en de Meije), Vlist, Kockengen e.o. en Regio Oost, Oude Rijn, Stedelijk water (Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein). (besluitvorming Burap 2003-1)
10.3	10.105	Het zodanig stimuleren van het opstellen van gemeentelijke waterplannen dat in 2007 tenminste 14 gemeenten binnen het beheersgebied van het waterschap in een dergelijk plan het gemeentelijk waterbeleid hebben geformuleerd.	- Samenwerken met de gemeente Rhenen, Zeist en Vlist voor het opstellen van een waterplan in 2004 - Samenwerken met de gemeenten Driebergen, Doorn, Leersum, Woerden en Wijk bij Duurstede voor het opstellen van een waterplan in 2005. - Samenwerken met de gemeente Bunnik voor het opstellen van een waterplan in 2006. - In 2007 beschikken tenminste ook de gemeenten Houten, IJsselstein en Maarssen over een waterplan.
10.4	10.102	Voldoen aan de eisen die de Europese Kaderrichtlijn Water stelt aan het waterbeheer vanaf 2015.	- In 2004 beschikt het waterschap over zodanige meetsystemen en gegevens (kwaliteit, kwantiteit, grond- en oppervlaktewater en ecologie) dat zij integrale watersysteemanalyses kan uitvoeren voor het gehele beheersgebied, per deelgebied en per project. Deze watersysteemanalyse voldoet zo veel mogelijk aan de bepalingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. - In 2004 beschikt het waterschap over een watersysteemrapportage. - Uiterlijk in 2004 heeft een analyse van de kenmerken van de deelstroomgebieden, een analyse van effecten van menselijk handelen en een economische analyse van het watergebruik conform de Europese Kaderrichtlijn Water voor het beheersgebied van de Stichtse Rijnlanden plaats gevonden. Op basis hiervan worden doelstellingen vastgelegd waar in 2006 het monitoringsprogramma op moet zijn afgestemd. Uiterlijk in 2007 wordt de inhoudelijke bijdrage afgerond voor het eerste deelstroomgebiedsbeheersplan Rijn-West dat in 2009 bij de EU wordt ingediend. In 2015 wordt getoetst of de gestelde doelen zijn behaald.
10.5	10.105	Uiterlijk in 2015 heeft een herinrichting van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel en haar uiterwaarden plaats gevonden die optimaal aansluit bij de wensen van de diverse betrokken belanghebbenden.	- In 2004 ondertekenen het waterschap, Rijkswaterstaat, gemeenten en de provincies Utrecht en Zuid-Holland een gebiedsconvenant inzake een ontwikkelingsvisie voor de Gekanaliseerde Hollandse IJssel, inclusief een uitvoeringsprogramma. (besluitvorming Burap 2003-1) - Uitvoeren ontwikkelingsvisie Hollandse IJssel (lokaal gerealiseerd in 2007).
10.6	12.101 10.201 10.105	- Opstellen en uiterlijk in 2007 vaststellen van integrale watergebiedsplannen voor het beheersgebied van het waterschap, waarin de wateropgave, GGOR, peilbesluiten en verdrogingsbestrijding in onderlinge samenhang en gebiedsgericht worden uitgewerkt. - Bij het opstellen van watergebiedsplannen in zettingsgevoelige gebieden inspelen op ontwikkelingen van derden om	- In de jaren 2003 tot en met 2007 zullen jaarlijks gemiddeld zeven peilbesluiten worden opgesteld. In 2008 beschikt het waterschap gebiedsdekkend over geldige peilbesluiten. Voor gebieden waar geen verplichting geldt voor het opstellen van peilbesluiten zijn in 2007 streefpeilen vastgelegd. - Uitwerken en uiterlijk in 2007 vaststellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) per peilgebied in het kader van watergebiedsplannen, in samenwerking met provincies, gemeenten en belanghebbenden. De

		bodemdaling tegen te gaan.	kaders hiervoor worden in overleg met de provincie uitgewerkt.
10.7	10.105	Vóór 2006 komen tot een integrale aanpak ter verbetering van de waterkwaliteit in het gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Kromme Rijn, onder meer gebruikmakend van diverse lopende gebiedsprocessen. (Besluitvorming Burap 2003-1).	- In 2004 worden de effecten van verschillende inrichtingsvarianten op landbouw en terrestrische natuur in beeld gebracht, aangevuld met de voorwaarden voor het aquatisch (eco)systeem. Voor de Kromme Rijn wordt een afzonderlijke visie ontwikkeld (Besluitvorming Burap 2003-2). - Vóór 2005 integreren van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de landinrichting Groenraven Oost. - Vóór 2006 integreren van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de binnen het gebied op te stellen gemeentelijke waterplannen.
10.8	10.105	Aanpakken van de verdrogingsbestrijding waar mogelijk in het kader van watergebiedsplannen en in samenwerking met anderen, conform de planning die met de provincie is afgesproken. Het areaal verdroogd natuurgebied binnen het beheergebied moet in 2010 met 40% zijn verminderd ten opzichte van 1999.	Volgens het onderstaande schema (Besluitvorming Burap 2003-2) zullen in de genoemde gebieden maatregelen zijn uitgevoerd om de verdroging te bestrijden. (na uitvoering van maatregelen zal nog 5 jaar lang een monitoringsprogramma lopen om het effect van de maatregelen te bepalen): 2004: Kamerikse Nessen, Tull en 't Waal, Willeskop 2005: De Haak, polder Achttienhoven, Weypoortse plas, De Schans 2006: gebieden Langbroekerwetering 2007: gebieden Groenraven- 2008: Harmelen, Ruige Weide - In 2004 wordt een tussentijdse rapportage opgesteld.
10.9	17.101	Het in 2004 opstellen van een verordening ten behoeve van de vergunningverlening van drainage in verdrogingsgevoelige gebieden.	
10.10	10.201	- Het watersysteem moet uiterlijk in 2015 voldoen aan de normen voor wateroverlast. - Gebruiken en nader uitwerken van de watertoets bij nieuwe ruimtelijke plannen.	- Begin 2004 vaststellen en vervolgens uitvoeren van een actieplan voor implementatie van de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. - Vóór 2005 kwantificeren van de wateropgave op basis van de normering wateroverlast uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. - Vóór 2005 afspraken maken met gemeenten en provincie over de verdeling van verantwoordelijkheden omtrent grond- en oppervlakte-wateroverlast in stedelijk gebied. - Tevens uiterlijk in 2005 de mogelijke maatregelen uitwerken om knelpunten wateroverlast op te lossen. De mogelijkheden voor waterberging in of ten behoeve van stedelijke gebieden en het deelgebied Oude Rijn krijgen hierbij bijzondere aandacht. - Het implementatieproces, betreffende de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water, wordt in 2006 tussentijds geëvalueerd.
10.11	10.105	Onderzoek doen naar de wenselijkheid van het verbeteren van de wateraanvoer naar het fruitteeltgebied ten behoeve van de nachtvorstberekening uiterlijk in 2005. Aandachtspunt vormt daarbij het voorkomen van wateroverlast voor de weidebouw.	

3.1.4 Projecten

Tabel: Investerings planvorming	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
		Doelstelling 10.4 gebiedsgerichte normering EKRW	0,050	0,050	0,050	0,050
Doelstelling 10.4 implementatie EKRW		0,160	0,165	0,160	0,155	0,150
Doelstelling 10.4 overige		0,220	0,000	0,000	0,000	0,000
Doelstelling 10.6		0,140	0,000	0,000	0,000	0,000
Doelstelling 10.7		0,153	0,100	0,100	0,000	0,000
Doelstelling 10.8		0,337	0,257	0,260	0,210	0,335
Doelstelling 10.10		0,150	0,200	0,200	0,150	0,000
Overige projecten (verbetering vogelplassen)		0,207	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal planvorming		1,417	0,772	0,770	0,565	0,535

3.1.5 Kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsproduct	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
		Eigen plannen	1,866	1,742	1,828	1,871	1,996
Plannen derden		1,106	1,361	1,340	1,341	1,363	1,382
Totaal planvorming		2,971	3,103	3,168	3,212	3,360	3,162
Index		100	104	107	108	113	106

Tabel: Kosten per kostensoort	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
		Variabele kosten	0,986	1,109	1,148	1,183	1,232
Personele kosten		1,113	1,279	1,318	1,324	1,392	1,339
Afschrijvingen		0,797	0,624	0,615	0,622	0,643	0,384
Rente		0,076	0,092	0,087	0,083	0,092	0,083
Totaal planvorming		2,971	3,103	3,168	3,212	3,360	3,162
Index		100	104	107	108	113	106

3.1.6 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Eigen plannen
Vanaf 2005 toename van € 0,040 miljoen vanwege interactieve uitvoering van waterplannen waarbij HDSR trekker is. Voor verruiming van de mogelijkheden om eigen initiatieven op te starten is er vanaf 2005 € 0,061 miljoen en vanaf 2006 € 0,071 miljoen extra opgenomen. In 2009 start de veldinventarisatie ten behoeve van een nieuw beheersplan waterkeringen (2010), hiervoor is in 2009 € 0,135 miljoen gebudgetteerd.

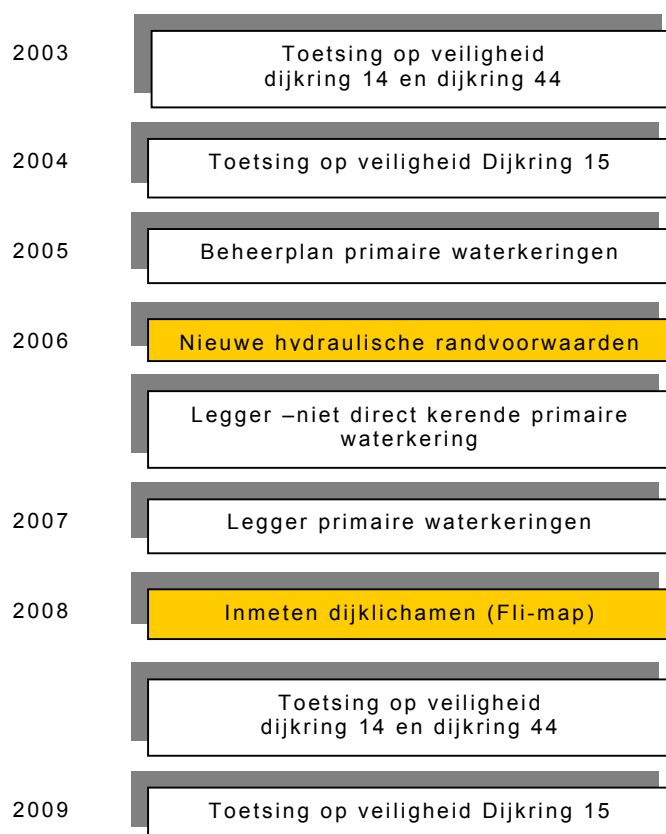
Plannen van derden
Verhoging van het jaarlijkse budget met € 0,020 miljoen omdat de watertoets verplicht is geworden.

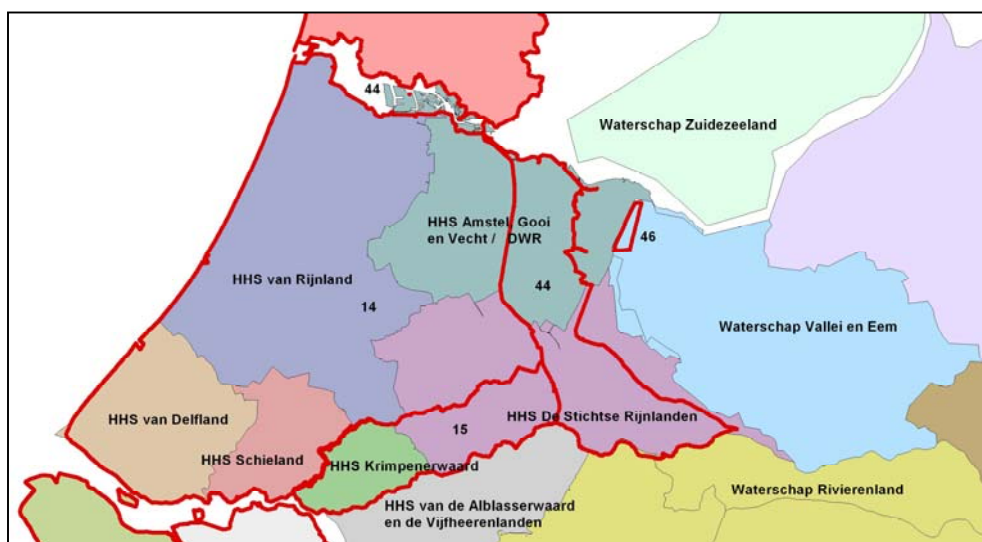
3.2 Aanleg en onderhoud waterkeringen (11.000)

Algemeen Het toezicht op het waterschap door de provincie Utrecht zal ten aanzien van de taak "Veiligheid" op korte termijn worden verscherpt. Eerste aanzetten hiertoe zijn op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau reeds ingezet. De Provincie wil zich nadrukkelijk meer profileren in haar toezichthoudende taak op het waterschap en heeft erop aangedrongen om de resterende kadestrekkingen in het beheersgebied die door het waterschap zullen worden opgenomen in het meerjaren grootonderhoudsplan (MJOP) 2006-2010 naar voren te halen. Deze intensivering komt voort uit de gebeurtenissen (dijkverschuivingen) in Wilnis en Rotterdam. Naar verwachting zullen rapportages naar provincies, gemeenten en andere overheden worden genormaliseerd binnen de dagelijkse bedrijfsvoering, wat een groter beslag op en overleg met management en bestuur noodzakelijk maakt.

3.2.1 Beheersinstrumentarium waterkeringen (11.100)

**Veiligheids-
toetsing
primaire
waterkeringen** Cyclus veiligheid van keringen.
Volgens de wet op de waterkeringen dienen de keringen eens in de vijf jaar te worden getoetst. In het onderstaande schema is te zien dat de vaststellingsdata voor de toetsrapportages van primaire keringen al vast liggen. Voor regionale keringen gaat een overeenkomstige cyclus gelden, enkel de jaartallen zullen afwijken. Als voorbeeld is hieronder de cyclus voor onze primaire waterkeringen weergegeven.

Op basis van de toetsresultaten kan een dijkversterkingsprogramma volgen. De hieruit voortvloeiende kosten zijn in dat geval voor het Rijk, de kosten van normaal onderhoud en beheer liggen bij het waterschap. Nadat de conclusie van de toetsingen bekend is, kan op basis hiervan voor een ander beheer worden gekozen. Het gewijzigde beheer wordt verwoord in het beheerplan. Elke vijf jaar stelt de minister nieuwe hydraulische randvoorwaarden vast. Deze randvoorwaarden zijn de basis voor de legger en voor de toetsing. Nadat deze zijn vastgesteld, worden ze verwerkt in de legger en zal de legger opnieuw worden vastgesteld. In het jaar dat de eerste toetsing plaats vindt, dient de dijk ingemeten te worden. Deze inmeting is nodig om de actuele hoogte te vergelijken met de vereiste hoogte. Dit is het eerste onderdeel uit de toetsing op veiligheid. De inmeting dient in 2008/2009 opnieuw te worden uitgevoerd (zie schema). Hiervoor is een bedrag van totaal € 1,000 miljoen in de meerjarenraming opgenomen.

Veiligheids- toetsing regionale waterkeringen

Normering boezemkaden

In 2000 is de IPO-richtlijn ter bepaling van het veiligheidsniveau van Boezemkaden tot stand gekomen. In elke provincie zou deze Leidraad Boezemkaden afzonderlijk door Gedeputeerde Staten vastgesteld dienen te worden. In de loop van 2002 is door de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht met de betrokken waterschappen hierover gesproken. Door de provincies is het voortouw genomen voor het definitief toepassen van deze richtlijn op de boezemkaden in deze provincies. Het onderzoek naar het opstellen van veiligheidsnormen voor boezemkaden in westelijk Nederland is begin maart 2002 gestart. Dit onderzoek richt zich op de ontwikkeling van veiligheidsnormen van de boezemkaden gelegen in de dijkkringgebieden van Centraal Holland (dijkkring 14 en 44). Het onderzoek dat door de gezamenlijke partners wordt gefinancierd, is in januari 2004 afgerond. Vervolgens zal worden gestart met het onderzoek naar de stabiliteit van de boezemkaden. Zodra de normen voor elke waterkering bekend zijn, is de omvang van de problematiek van de regionale waterkeringen zichtbaar te maken omdat dan de huidige situatie vergeleken kan worden met die norm. In 2004 zal binnen de provincies daarover bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden. Beoogd wordt om een veiligheidsclassificatie op te nemen in de Provinciale Verordening Waterkeringen. Ook de volgende verplichte toetsingsronde in 2008/2009 is in de meerjarenraming opgenomen (€ 0,850 miljoen).

Legger waterkeringen Niet direct kerende- primaire waterkeringen
In 2004 zal een grootschalig grondonderzoek worden uitgevoerd op het tracé van de –niet direct kerende- primaire waterkering langs de gekanaliseerde Hollandse IJssel. Het doel van het onderzoek is het bepalen van grondparameters. Deze grondparameters zullen later worden gebruikt voor het opstellen van een legger. De kosten zijn opgenomen in de Begroting 2004, en zullen worden opgenomen in de Begroting 2005 en 2006. De legger dient in of zo mogelijk vóór 2006 te zijn vastgesteld. Ten behoeve van de vaststelling van de hydrologische randvoorwaarden is samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland, alsmede het Hoogheemraadschap Rijnland een beheerderoordeel voor deze waterkeringen opgesteld ten behoeve van de Staatssecretaris (Doelstelling 11.1).

Regionale waterkeringen

Voor de regionale waterkeringen wordt eerst een legger opgesteld voor de zomerkaden (2004) langs de Lek. Deze legger dient als pilot voor de legger regionale waterkeringen. De planning is dat de legger regionale waterkeringen in 2005 gereed is. Om de vijf jaar dient de legger op basis van de normering herzien te worden (Doelstelling 11.4).

Beheersregister waterkeringen De wet op de Waterkering stelt een beheersregister voor de waterkeringen verplicht. Een beheersregister bevat de meest recente gegevens van de waterkering. Deze gegevens worden alle opgeslagen in het INTWIS –systeem dat dan gezien kan worden als het beheersregister. Het vullen en bijhouden van het beheersregister is een continu proces. In 2009 is voorzien dat het beheersregister op basis van de inmetingen (flimap) volledig kan worden geactualiseerd. Hiervoor is een bedrag van € 0,300 miljoen in de meerjarenraming opgenomen (Doelstelling 11.5).

3.2.2 Aanleg en onderhoud waterkeringen (11.200)

Aanleg en verwerving primaire waterkeringen In het beleidsplan waterkeringen is vastgesteld dat het waterschap streeft naar het in eigendom verkrijgen van het buitentalud van de dijken langs de Nederrijn en Lek. Met dit aankoopbeleid heeft het waterschap naast de ter beschikking staande publiekrechtelijke middelen tevens een privaatrechtelijk middel om een goede staat van de waterkering te bewerkstelligen (Doelstelling 11.6).

Renovatie Beermuur Wijk bij Duurstede

De Beermuur in Wijk bij Duurstede is onderdeel van de primaire kering. Om verdere schade te voorkomen moet de beermuur opnieuw worden gevoegd en daarna geïmpregneerd. Voor de uitvoering in 2005-2006 is een bedrag van € 0,300 miljoen opgenomen in de meerjarenraming.

Aanleg en verwerving regionale waterkeringen In het Beleidsplan waterkeringen is vastgesteld dat het waterschap streeft naar het in eigendom verwerven van de regionale waterkeringen zodat het waterschap gemakkelijker invulling kan geven aan het beheer en onderhoud van de regionale waterkeringen. Ingeschat wordt dat voor de eerstkomende 10 jaar € 0,250 miljoen per jaar nodig is (60 kilometer). Deze gelden zijn reeds opgenomen in de begroting (Doelstelling 11.6).

Hollandse Kade

De Hollandse Kade te Woerdense Verlaat is een waterkering die het gehele gebied rondom Woerden beschermt tegen o.a. water vanuit de Nieuwkoopse plassen. De kade is in eigendom en onderhoud bij de provincie Zuid-Holland. Het waterschap voert al geruime tijd overleg met de provincie over het onderhoud van de kade. In overleg met het waterschap, als beheerder van de waterkering heeft de Provincie in 2003 toegezegd deze waterkering structureel te willen verbeteren. Momenteel wordt een ontwerp voor de te verbeteren waterkeringsstrekkingen opgesteld. De verwachting is dat de uitvoering van de verbeteringen, onder andere bestaande uit een zettingsvrije/arme constructie, in 2005 zal plaatsvinden. Wanneer deze waterkering volgens de voorwaarden en eisen van het waterschap verbeterd is, kan overname van het onderhoud door het waterschap worden overwogen. Hiertoe zal een separaat voorstel aan het bestuur worden voorgelegd.

Onderhoud regionale waterkeringen

Meerjaren Onderhoudsplan Regionale Waterkeringen

De regionale waterkeringen bevinden zich voornamelijk in het westelijke deel van het beheersgebied. Deze waterkeringen liggen op een slappe ondergrond en moeten dus regelmatig worden opgehoogd. (eens in de tien tot vijftien jaar afhankelijk van de situatie).

In 2001 is hiervoor een meerjaren grootonderhoudsplan (MJOP) 2001-2005 opgesteld, waarin is vastgelegd welke waterkering op welk tijdstip dient te zijn opgehoogd. Bij de prioritering voor de uitvoering is met name gekeken naar de criteria met betrekking tot veiligheid, zoals de vereiste hoogte en de stabiliteit van de kade. Tot nu heeft het waterschap eigen werknormen gehanteerd, die zijn vastgelegd in het meerjaren grootonderhoudsplan.

Voor de regionale waterkeringen wordt door de provincies Utrecht, Zuid Holland en Noord Holland in samenwerking met de waterschappen gewerkt aan de definitieve normering. Deze normen geven elke kadestrekking een veiligheidsklasse. Deze veiligheidsklasse is gebaseerd op de vereiste minimum hoogte en stabiliteitsfactor. De veiligheidsklassen worden vastgelegd in een provinciale verordening.

In het grootonderhoudsplan zijn de benodigde kredieten vastgelegd in jaarschijven voor de periode 2001 tot en met 2005. Bij de vaststelling van de benodigde kredieten is destijds alleen uitgegaan van financiële parameters voor het ophogen van groene kades. Groene kades zijn waterkeringen die bestaan uit een klei-lichaam afgedekt met een grasmat. Daarbij is dus geen rekening gehouden met verhardingen of opstallen.

Er is destijds nadrukkelijk voor gekozen geen rekening te houden met de kosten van verhardingen op kades, eigendommen en te treffen voorzieningen anders dan "groen", omdat er geen actuele gegevens bekend waren van de kosten voor het verbeteren van regionale waterkeringen met wegen er op. Inmiddels heeft het waterschap hier wel de beschikking over. Het jaarlijkse krediet (jaarschijf van gemiddeld € 2,042 miljoen) kan hierin niet voorzien. De jaarschijf 2003 is in dit verband éénmalig verhoogd naar € 3,480 miljoen. De overige nog uit te voeren projecten moeten in de tijd worden gefaseerd om binnen het volume van de jaarschijf te blijven (besluit Burap 2003-1).

Met de éénmalige verhoging van de jaarschijf in 2003 is bereikt dat het waterschap de meest kwetsbare regionale waterkeringen in de periode 2001-2003 heeft kunnen verbeteren. Hiermee zijn de projecten met de hoogste prioriteit uit het meerjaren grootonderhoudsplan 2001-2005 uitgevoerd. De resterende kadestrekkingen die nu nog in het meerjaren grootonderhoudsplan voor 2004 en 2005 in de planning staan, voldoen niet aan de vereiste waterkerende hoogte, maar wel aan het criterium stabiliteit.

Het gaat hier om de Montfoortsevaart, Oude Rijn, Korte Linschoterkade en de Gekanaliseerde Hollandse IJssel. Deze kaden kunnen dus op basis van het huidige meerjaren grootonderhoudsplan niet meer volgens de planning van 2004 en 2005 uitgevoerd worden.

Samenvattend zijn er dus drie categoriën van regionale waterkeringen te onderkennen:

1. Regionale waterkeringen die conform de jaarplannen 2001 tot en met 2003 van het MJOP zijn of worden verbeterd binnen de planperiode 2001-2005 (32,5 km; kosten € 8,75 miljoen);
2. Regionale waterkeringen die conform de jaarplannen 2004 en 2005 van het MJOP zullen worden verbeterd na afloop van planperiode 2001-2005 (43 km; geprognostiseerde kosten € 21,3 miljoen; uitvoering 2006 en verder);
3. Regionale waterkeringen, te verbeteren volgens het nog te ontwikkelen meerjarenprogramma 2006-2010. (deze waterkeringen waren niet in het MJOP 2001-2005 opgenomen); het betreft 110 km (exclusief zomerkaden), waarvan kosten en prioritering nog niet bekend zijn.

Voorgesteld wordt om in 2004 vervoegd een evaluatie van het huidige MJOP aan het bestuur voor te leggen. Hieruit zal een nieuw MJOP voor de periode 2005 en verder worden ontwikkeld. De uitgangspunten voor het nieuwe MJOP zijn:

- de datum van de einddoelstelling 2010 wordt losgelaten om niet boven het plafond van de huidige jaarschijf uit te komen;
- de investeringsbedragen van de 153 km te verbeteren regionale waterkeringen (punten 2 en 3) worden berekend en geprioriteerd op basis van werkelijk uit te voeren werkzaamheden (dus op basis van de de zogenaamde groene en zwarte kades);
- bij de toekomstige verbeteringen wordt tevens onderzocht in hoeverre er alternatieve mogelijkheden zijn, zonder afbreuk te doen aan het criterium veiligheid.

De uiteindelijke consequenties worden verwerkt in de Begroting 2005.

Muskusratten bestrijding

De bestrijding van de muskusrat wordt in de provincie Utrecht uitgevoerd door het Openbaar Lichaam Muskusrattenbestrijding (OLM). Hierin nemen de provincie Utrecht en de drie utrechste waterschappen deel. Vanaf het jaar 2000 is er sprake van een aanzienlijk stijging van absolute vangsten. Het OLM streeft naar een situatie in 2008, waarbij de populatie van de muskusrat gemiddeld over de gehele provincie Utrecht is teruggebracht naar een niveau beneden 0,39 vangsten per effectief velduur. De landelijke normstelling voor een afdoende bestrijding van de muskusrattenpopulatie is gesteld op 0,25 vangsten per effectief velduur.

In het jaar 2004 zal, met een bezetting van 38 bestrijders, 2 special forces en 5 rayonambtenaren het streven erop gericht zijn te komen op het niveau van 1,17 vangsten gemiddeld per effectief velduur over het gehele beheersgebied van het OLM-Utrecht (2003 1,38 v/u).

Voor de extra inspanningen is de geraamde financiële bijdrage van het waterschap structureel verhoogd met € 0,050 miljoen. De totaal geraamde bijdrage per jaar wordt dan € 0,640 miljoen.

Daarnaast draagt het waterschap ook bij in de bestrijdingskosten in een klein deel van de provincie Zuid-Holland. De kosten hiervan bedragen circa € 0,020 miljoen per jaar.

3.2.3 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding (11.300)

Calamiteitenbestrijdingsplan Hoog Buitenwater Dit plan wordt in 2004 in concept vastgesteld door het bestuur van het waterschap. In 2004 zal dit plan worden afgestemd met de netwerkpartners en verder worden uitgewerkt. Deze uitwerking is zowel administratief, organisatorisch als financieel van aard en zal voor de definitieve goedkeuring aan het bestuur worden voorgelegd (Doelstelling 11.7).

Calamiteitenbestrijdingsplan regionale waterkeringen Dit plan is begin 2004 door het dagelijks bestuur in concept vastgesteld. Vervolgens zal het plan worden afgestemd met de netwerkpartners en verder worden uitgewerkt. Na de gebeurtenissen van afgelopen zomer (Wilnis, de instelling van de KWA en eerder al Rotterdam in augustus 2003) is het belangrijk dat het waterschap beschikt over een draaiboek 'droogte', zodat gestructureerd maatregelen kunnen worden genomen bij een extreem droge periode. Vanuit de stelling: "als de KWA draait is extra toezicht op de regionale keringen onontbeerlijk" zal dit plan integraal van opzet zijn. Het voornemen is het calamiteitenbestrijdingsplan voor de regionale waterkeringen eind 2004 aan het bestuur aan te bieden.

3.2.4 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
11.1	11.101	Het in 2006 vaststellen van de legger voor de -niet direct kerende- primaire waterkeringen.	- Het in 2004 afronden van een onderzoek naar onder andere grondmechanische gegevens, geografische gegevens en hoogtegegevens voor de - niet direct kerende - primaire waterkeringen - Het bevorderen dat het Rijk en de Provincie uiterlijk in 2004 de normen (hydraulische randvoorwaarden) voor deze keringen vast stelt (Besluitvorming Burap 2002-2).
11.2	11.103	Het in 2004 afronden van de eerste volledige toetsing van de primaire keringen langs de Lek en de Nederrijn (Besluitvorming Burap 2002-2 en Burap 2003-2)	In 2004 is de eerste volledige toetsing afgerond (Besluitvorming Burap 2002-2 en Burap 2003-2).
11.3	11.103	Het in 2004 uitvoeren van de "toetsing 2006" van alle direct kerende primaire waterkeringen in beheer bij het waterschap	-Het in 2004 afronden van de volledige toetsing van dijkkring 44 (Kromme Rijngebied). -Het in 2004 afronden van de volledige toetsing van dijkkring 15 (Lopikerwaard). - Toetsing dijkkring 14 starten in de planperiode (2003-2007)
11.4	11.103	Uiterlijk in 2006 voldoen de regionale waterkeringen aan de normen voor deze keringen (besluitvorming Burap 2003-2)	-Het voor 2004 vaststellen van een notitie kadverbeteringen. -Het bevorderen dat de Provincie vóór 2005 de normen vast stelt voor de regionale waterkeringen (Besluitvorming Burap 2003-2). -Het in 2005 vaststellen van de legger regionale keringen.
11.5	11.102	Het vóór 2006 beschikken over een beheerregister voor alle primaire waterkeringen.	Het in 2004 beschikbaar hebben van alle gegevens (o.a. kabels en leidingen, bomen, bebouwing) benodigd ten behoeve van de toetsing.
11.6	11.201	Het vóór 2013 in eigendom hebben van alle buitentaluds van alle direct kerende primaire waterkeringen en het eigendom van de kernzone van de regionale waterkeringen uit oogpunt van veiligheid.	
11.7	11.301	In 2004 wordt er geoefend in de bestrijding van een ramp op de primaire waterkering.	

3.2.5 Projecten

Tabel: Projecten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
	Doelstelling 11.1	0,297	0,000	0,000	0,000	0,297
	Doelstelling 11.4	3,025	4,445	1,975	0,000	0,000
	Doelstelling 11.5	0,000	0,000	0,000	0,041	1,253
	Overige projecten	0,050	0,000	0,000	0,523	0,424
	Totaal	3,372	4,445	1,975	0,565	1,677

3.2.6 Kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsproduct	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Beheersinstrumenten waterkeringen	1,499	1,117	0,569	0,544	1,013	2,634
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	2,679	3,389	3,801	4,511	4,842	4,725
	Dijkbewaking/calamiteitenbestrijding	0,016	0,026	0,026	0,028	0,029	0,029
	Totaal aanleg/onderhoud waterkeringen	4,194	4,533	4,397	5,083	5,884	7,389
	Index	100	108	105	121	140	176

Tabel: Kosten per kostensoort	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Variabele kosten	0,975	1,135	1,082	1,077	1,107	1,345
	Personele kosten	0,514	0,506	0,370	0,387	0,408	0,570
	Afschrijvingen	2,055	2,070	2,047	2,577	3,304	4,558
	Rente	0,650	0,821	0,898	1,041	1,065	0,916
	Totaal aanleg/onderhoud waterkeringen	4,194	4,533	4,397	5,083	5,884	7,389
	Index	100	108	105	121	140	176

3.2.7 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Beheersinstrumenten waterkeringen

In de jaren 2004 tot en met 2006 is extra budget opgenomen van in totaal € 0,245 miljoen voor het implementeren van het beheerregister waterkeringen. De voorbereidingen voor een algehele herziening van het beheerregister waterkeringen starten in 2009. Extra kosten voor dat jaar € 0,085 miljoen.

Aanleg en onderhoud waterkeringen

Toename kosten OLM (expansie): structureel + € 0,050 miljoen. Totale extra kosten over de periode 2005-2009 € 0,250 miljoen.

Het waterschap streeft naar uitbreiding van het in eigendom hebben van de dijktaaluds met 10% per jaar en naar uitbreiding van het in eigendom hebben van de regionale waterkeringen met 5% per jaar. In de onderhoudskosten wordt rekening gehouden met deze areaaluitbreiding. Over de gehele planperiode 2005-2009 is voor het onderhoud van de primaire waterkering totaal € 0,120 miljoen extra opgenomen en voor de regionale waterkeringen een bedrag van totaal € 0,225 miljoen.

Voor het opknappen van beschadigingen door beweiding aan de buitentaluds van de primaire waterkeringen is in 2005 en 2006 per jaar een extra bedrag van € 0,045 miljoen uitgetrokken.

3.3 Inrichting en onderhoud watersystemen (12.000)

Algemeen De gebiedsgerichte functies (landbouw, natuur, landbouw met waternatuur en stedelijk gebied) en de gebruiksfuncties (zwemwater, scheepvaart, kanowater en natte ecologische verbindingzone) spelen een rol bij de inrichting, beheer en onderhoud. Daarnaast wordt rekening gehouden met beregening voor nachtvorstbestrijding, waardevolle water- en oevervegetatie en natuurontwikkeling in bebouwd gebied.

3.3.1 Beheersinstrumentarium watersystemen (12.100)

Peilbesluiten en watergebiedsplannen Het waterschap is overgegaan tot een nieuwe aanpak van peilbesluiten in het kader van integrale watergebiedsplannen. Hierbij staat een grondige inhoudelijke onderbouwing en een intensieve communicatie met de streek centraal. Een belangrijke bijdrage wordt geleverd door de analyse van het watersysteem die wordt uitgevoerd voor de bepaling van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR). De methoden en technieken die hiervoor in de afgelopen jaren zijn ontwikkeld kunnen flexibel worden ingezet om diverse doelen van het waterschap in onderlinge samenhang te realiseren. Daarom worden in watergebiedsplannen, waar nodig, ook maatregelen voor verdrogingsbestrijding en voor waterberging meegenomen, naast aspecten als bodemdaling en waterkwaliteit.

De opgedane ervaring met deze integrale aanpak zal naar verwachting tot een aanmerkelijk vlottere afwerking van peilbesluiten leiden. Met het oog op de planning en uitvoering zijn alle peilgebieden geclusterd tot logische eenheden waarvoor binnen een tienjarige cyclus de peilbesluiten kunnen worden vastgesteld. In de huidige overgangsfase wordt een inhaalslag gemaakt om in 2007 voor het gehele werkgebied van het waterschap geldige peilbesluiten te hebben. Een geactualiseerde planning is reeds aan het dagelijks bestuur voorgelegd. De komende jaren wordt gestart met het watergebiedsplan Zegveld en Oud Kamerik en het watergebiedsplan Groenraven Oost en Noorderpark. In 2004 is al een project gestart betreffende de planvorming voor het watergebiedsplan Groenraven Oost en Noorderpark.

Vast staat dat de uitvoering van watergebiedsplannen gepaard zal gaan met zekere investeringen. Met name in de veenweidegebieden zullen inrichtingsmaatregelen noodzakelijk zijn om een duurzaam watersysteem voor de toekomst te waarborgen. Gelet op de nog heersende onzekerheid omtrent de hoogte van deze bedragen en de bijdrage die hierin door diverse maatschappelijke partners zal worden geleverd zijn deze nog niet in deze Voorjaarsnota verwerkt. Naar verwachting zullen in de Begroting 2005 nadere voorstellen met betrekking tot de uitvoering van maatregelen in het kader van de watergebiedsplannen Zegveld-Oud Kamerik en Groenraven Oost worden gedaan.

Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)

Het waterschap is op dit moment druk doende om de GGOR gebiedsdekkend vastgesteld te krijgen. Naar verwachting zal dit in 2007 afgerond zijn, waarmee tijdig wordt voldaan aan de afspraken in het NBW. Er is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak in het kader van watergebiedsplannen, waarin ook de herziening van peilbesluiten en de verdrogingsbestrijding geïntegreerd zijn. Om de GGOR vast te kunnen stellen dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. AGOR: Het Actuele Grond- en Oppervlaktewater Regime. De AGOR geeft concreet aan hoe het watersysteem (qua grond- en oppervlaktewaterstanden en -kwaliteit) er op dit moment uitziet;

2. OGOR: Het Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime. De OGOR geeft aan, per grondgebruikstype (landbouw, natuur, aquatisch systeem, bebouwde kom et cetera) hoe de ideale hydrologische condities eruit zien, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin.

Het Verwachte Grond- en Oppervlaktewater Regime (VGOR)

Nadat is vastgesteld waar de knelpunten in het watersysteem liggen (door een confrontatie van de AGOR en de OGOR) worden er VGOR-scenario's opgesteld. Elk VGOR-scenario is in feite een maatregelenpakket dat de aanwezige knelpunten oplost na uitvoering. VGOR's onderscheiden zich onder andere van elkaar doordat bij de ene VGOR meer de nadruk op bijvoorbeeld het natuurbelang gelegd is, of dat de maatregelen zich concentreren op aanpassing van de ont- en afwateringssituatie, of omdat de ene VGOR veel meer kost dan de ander.

Het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR)

De GGOR tenslotte is een middels bestuurlijke afweging vastgestelde wens met betrekking tot de inrichting van het watersysteem, op peilgebiedsniveau. De GGOR wordt gekozen uit de verschillende VGOR's, dan wel een mengeling van twee of meer VGOR's. Waar het bestuurlijke mandaat ligt om de GGOR vast te stellen (waterschap, provincie, landinrichtingscommissie) is thans nog onderwerp van zowel landelijke als provinciale discussie.

Voor het doorlopen van de stappen is de afgelopen jaren druk gebouwd aan een geïntegreerd GIS-modelinstrumentarium. Eind 2004 zal dit instrumentarium volledig gereed zijn, waarna het voor de oplossing van tal van waterschapsvraagstukken kan worden ingezet, zoals wateroverlast-berekeningen, watertoetsen, peilbesluiten, verdrogingsprojecten et cetera. Hierdoor is het waterschap in staat om in gebiedsgerichte planprocessen (watergebiedsplannen en gemeentelijke waterplannen) snel en slagvaardig voldoende onderbouwing te geven aan knelpunten- en kansanalyses.

Water- akkoorden

Het waterschap is betrokken bij de volgende waterakkoorden:

- Het waterakkoord voor het Noordzeekanaal/Amsterdam-Rijnkanaal (NZK/ARK) (2002);
- Het waterakkoord voor de Hollandse IJssel (2001);
- Het waterakkoord sluis Bodegraven;
- Het waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoervoorziening (KWA);
- Het waterakkoord Weerdsloop;
- Waterovereenkomst ten behoeve van De Haak.

In het waterakkoord worden afspraken over de wateruitwisseling vastgelegd tussen de waterbeheerders. Deze afspraken hebben onder andere betrekking op de verplichting van de deelnemers in een bepaalde situatie (normaal, watertekort, wateroverlast), de waterkwaliteit, hoeveelheden en kosten.

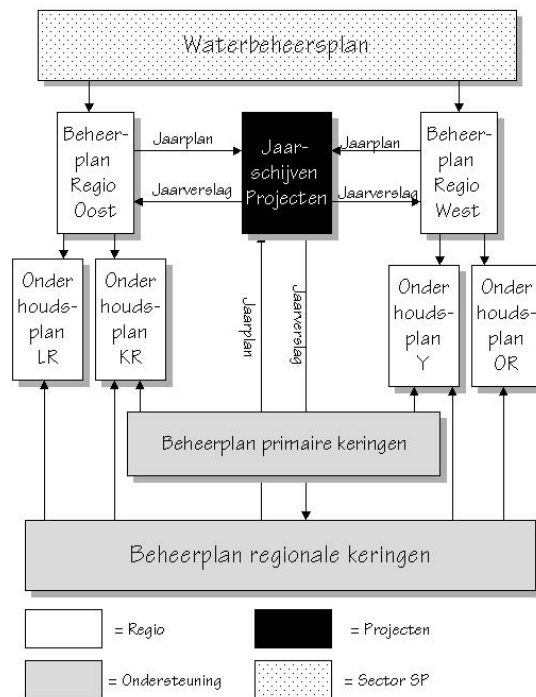
Het ontwerp-waterakkoord sluis Bodegraven is in januari 2004 de inspraak ingegaan. De verwachting is dat dit akkoord in april 2004 aan het algemeen bestuur ter vaststelling zal worden aangeboden. Het ontwerp waterakkoord KWA (gebaseerd op de overeenkomst KWA uit 1989) is begin 2003 in de inspraak geweest met de bedoeling dit medio 2003 door de besturen te laten vaststellen. Echter, de ervaring met de inzet van de KWA in de zomer van 2003 heeft geleerd dat het ontwerp-waterakkoord nog op een aantal punten zal moeten worden aangepast. Dit zal naar verwachting medio 2004 plaatsvinden.

De voorbereidingen voor een waterakkoord voor de Weerdsloop met het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht dateren al van 1999. Knelpunt in de besprekingen tot nu toe is de financiële paragraaf. De dijkgraven van beide waterschappen hebben eind 2003 echter de intentie uitgesproken om samen tot een pragmatische oplossing te komen. Begin 2004 zal naar verwachting een voorstel hiervoor in beide besturen worden besproken. Het waterschap heeft een overeenkomst met waterschap Wilck en Wiericke en het Hoogheemraadschap

van Rijnland met betrekking tot de aanvoer van gedefosfateerd water uit de Nieuwkoopse Plassen naar natuurgebied De Haak. Het is wenselijk (en op grond van de verordening waterhuishouding verplicht) om deze overeenkomst om te zetten in een waterakkoord. De werkzaamheden hiervoor zullen worden afgestemd met de werkzaamheden in het kader van het Watergebiedsplan Zegveld en de aanpak van de verdrogingsbestrijding in De Haak. Gestreefd wordt naar een akkoord in 2005 (Doelstelling 12.7).

Integraal gebiedsgericht beheerplan

Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer. Om deze taak goed te kunnen uitvoeren heeft het waterschap kunstwerken, dijken, kades en watergangen in eigendom c.q. beheer. Onderhoud van deze afzonderlijke objecten is onontkoombaar voor het instandhouden van het totale watersysteem. Om dit onderhoud op een planmatige en procesmatige wijze te structureren zijn er voor verschillende thema's (keringen, kunstwerken en baggeren) grootonderhoudsplannen opgesteld. In 2004 is het meerjarenplan "Oevers" vastgesteld en completeert hiermee de structurele aanpak van het grootonderhoud van het totale systeem. De huidige opzet van beleid- en beheerplannen per thema (oevers, waterlopen, kades, kunstwerken) wordt verlaten. In plaats daarvan komt een geïntegreerd beheerplan per regio (zie figuur).

Legger/beheer register watergangen

De legger watergangen is in 2003 door het bestuur vastgesteld. Bij de herziening van deze legger in 2008/2009 zal een integrale legger worden opgesteld. Hiervoor is in de meerjarenraming € 0,350 miljoen opgenomen. Aansluitend zal in 2010 het beheerregister worden geactualiseerd. Ook hiervoor is een bedrag opgenomen in de meerjarenraming (€ 1,000 miljoen).

3.3.2 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen (12.200)

Ruilverkaveling Lopikerwaard

Door het voormalig waterschap Lopikerwaard is in de Verenigde Vergadering van 26 maart 1992 besloten tot het aangaan van een extra financiële verplichting in het kader van de ruilverkaveling Lopikerwaard. Als gevolg van de vervanging van

de oude Ruilverkavelingswet door de landinrichtingswet is er een wijziging gekomen in de wijze van verrekening van de kosten van de verbetering van de waterbeheersing. Voortaan kunnen de kosten van de waterbeheersing worden omgeslagen via de waterschapslasten (in plaats van ruilverkavelings-rente). Als gevolg van de wetwijziging veranderde ook het subsidieregime van het Rijk en Provincie. Dit had tot gevolg dat de nieuwe werken in het vervolg zowel onder de ruilverkaveling nieuwe stijl als het subsidieregime nieuwe stijl gaan vallen.

Als gevolg van de wijziging van de Waterschapswet is het vanaf 1995 niet meer toegestaan om een korting op de omslag te verlenen voor hen die tevens ruilverkavelingsrente verschuldigd zijn. Dit had tot gevolg dat de afspraak van het waterschap Lopikerwaard niet meer kon worden nagekomen door de rechtsopvolger. Het algemeen bestuur van het waterschap heeft op 10 juni 1998 besloten om de verplichting van belanghebbende over te nemen tot de jaarlijkse betaling van het deel van de ruilverkavelingsrente van de Ruilverkaveling Lopikerwaard dat betrekking heeft op het onderdeel waterbeheersing. Dit besluit is gecommuniceerd met de Landinrichtingscommissie. De eerste bijdrage van het waterschap is verschuldigd in het jaar waarin de ruilverkavelingsrente verschuldigd wordt. Het gaat om een bedrag van € 0,305 miljoen gedurende 26 jaar (6% van € 5,091 miljoen). In 2004 zal de eerste bijdrage moeten worden overgemaakt aan de Belastingdienst. In de begroting 2004 is abusievelijk vergeten het verschuldigde bedrag op te nemen. In de Voorjaarsnota is deze omissie hersteld.

Oevers

In Overvecht Zuid in de gemeente Utrecht wordt de komende jaren uit drie verschillende geldstromen geld geïnvesteerd in de watergangen (Groot-onderhoudsplan oevers, baggerprogramma, bijdrage derden). Het waterschap wil in 2005 in samenwerking met de gemeente Utrecht de watergangen herinrichten. Daarnaast speelt in Overvecht de herstructurering en in het aangrenzende gebied het project 'recreatiegebied polder Ruigenhoek'. Hierdoor ontstaan kansen om duurzame doelstellingen voor het waterbeheer in combinatie met wonen, natuur, recreatie en cultuur mogelijk te maken. Kortom een gebied dat door de goede belevingswaarde aantrekkelijk is om te wonen. Met name dit laatste kan het draagvlak voor de uitvoering van duurzame maatregelen vergroten.

Waterhuis- houding regio West

- Verbeteren waterhuishouding polder Oudendam. Het aanpassen van de waterhuishouding zoals is aangegeven in het Masterplan Oudendam. Kosten € 0,100 miljoen (uitvoering 2005).
- Koppeling afwateringsgebieden Snel en Polanen / Rapijnen, Noord Linschoten / Wulverhorst, Snelrewaard / Rapijnen en Diemerbroek / Noord Linschoten. Het aanbrengen van verbindingsduikers waarmee, in geval van een calamiteit, de bemalingsgebieden kunnen worden gekoppeld. Kosten € 0,050 (uitvoering 2006).
- Opwaarderen primaire watergang Bodegraven. In het kader van de waterkwaliteitstoets Bodegraven wordt de waterhuishouding binnen de kern Bodegraven aangepast, waarbij de afvoer van overtollig water wordt gecentreerd op een voormalig maalvliet. Deze watergang moet worden opgewaardeerd om een primaire functie te krijgen. Kosten € 0,025 (uitvoering 2006).
- Verbetering waterhuishouding Noord IJsseldijk. Het aanpassen van de waterhuishouding in een bebouwingsstrook langs de Noord IJsseldijk in IJsselstein. Kosten € 0,075 (uitvoering 2005).

Waterhuis- houding regio Oost

- Verbetering waterhuishouding Weerdesteinsesloot. Het herstellen van de in onbruik geraakte infrastructuur zodat opgemalen water niet bij het gemaal, maar aan het einde van het stroomgebied wordt geloosd. Kosten € 0,050 miljoen (uitvoering 2005).
- Aanpassing waterhuishouding kern Werkhoven. Het herstellen van de in onbruik geraakte infrastructuur zodat opgemalen water niet bij het gemaal,

maar aan het einde van het stroomgebied wordt geloosd. Kosten € 0,050 miljoen (uitvoering 2005).

- Verbeteren waterhuishouding kern Harmelen. Het aanbrengen van een goede verbinding tussen de nieuwe woonwijk Hofwijk West / natuurgebied de Kieviet en de oude kern van Harmelen. Kosten € 0,075 miljoen (uitvoering 2005).

Opvoergemaal gebied Maartensdijk In de meerjarenraming is een bedrag opgenomen van € 0,300 miljoen (periode 2006-2007) voor de realisatie van een nieuw opvoergemaal om de vastgestelde peilen in de polder Maartensdijk te kunnen handhaven.

Gemaal hoogwater-voorziening Montfoort Om het vastgestelde peil te kunnen handhaven rondom de schadegevoelige bebouwing in Blokland is het noodzakelijk een nieuw gemaal te plaatsen. Hiervoor is een bedrag van € 0,150 miljoen opgenomen in de meerjarenraming. De uitvoering staat gepland in 2005.

Gemaal Langbroekerwetering Om de vastgestelde peilen in het stroomgebied van de Langbroekerwetering te kunnen handhaven is het noodzakelijk een nieuw wateraanvoergemaal te bouwen. Hiervoor is een bedrag van € 0,300 miljoen opgenomen in de meerjarenraming. De uitvoering staat gepland in 2006-2007.

Gemaal "De Aanvoerder" Het KWA gemaal "De Aanvoerder" moet in het kader van de verbreding van de rijksweg A2 worden verplaatst. Voor het waterschap zijn hiermee geen kosten gemoeid. Momenteel wordt onderzocht of het wenselijk is dat het nieuwe gemaal ook een afvoerende functie naar het Amsterdam Rijnkanaal krijgt om de Leidsche Rijn en Oude Rijn te kunnen bemalen in tijden van wateroverlast. De meerkosten, die vooralsnog worden geraamd op € 0,800 miljoen, komen dan voor rekening van het waterschap. In de meerjarenraming is, in afwachting van de resultaten van het onderzoek, nog geen investeringsbedrag geraamd.

Grofvuilreiniging Oog in Al te Utrecht Oog in Al is één van de belangrijkste lozingspunten van het hoofdsysteem. Om de lozingscapaciteit niet nadelig te beïnvloeden is het van belang dat het grofvuilhek wordt voorzien van een automatische grofvuilreiniger. De kosten hiervan zijn geraamd op € 0,120 miljoen. De uitvoering staat gepland voor 2006.

Boezem Haarrijn In het kader van de bouw van de Vinex-locatie Leidsche Rijn moet ter plaatse van de Haarrijn extra bemalingcapaciteit worden geïnstalleerd. De gemalen Haarrijn en Ouwenaar zijn aan vervanging toe. In overleg met alle betrokken partijen wordt bestudeerd of het haalbaar is om één nieuw gemaal ter plaatse van het Amsterdam Rijnkanaal te bouwen en de achterliggende boezem te vergraven. Voor het vergraven van de boezem tot maalvliet is geen krediet beschikbaar vanuit de bestaande grootonderhoudsplannen. Daarom is in de meerjarenraming in de periode 2006-2007 een bedrag opgenomen van in totaal € 0,400 miljoen (meerkosten ten opzichte van regulier onderhoud).

Automatiseren sluisen Woerden Het waterschap heeft vier sluisen en één brug in beheer en onderhoud die een functie hebben voor het vaarwegbeheer. Deze kunstwerken zijn handbediend. Door natuurlijke afvloeiing van deze personen staat het waterschap op korte termijn voor de keuze om vervangend personeel in dienst te nemen of de kunstwerken te automatiseren. In de meerjarenraming is een bedrag opgenomen van € 0,800 miljoen voor de automatisering van de sluisen en de brug in de periode 2005-2008.

De Hooge Boezem Het waterschap participeert in een plan om de polder Hooge Boezem een functie te geven voor seizoensberging en natuurlijke voorzuivering van inlaatwater en piekberging vanaf de Hollandse IJssel. De inrichtingskosten voor het aanpassen van de waterhuishouding in de periode 2006-2008 worden geraamd op € 0,800 miljoen. Naar verwachting zijn deze kosten voor 100% subsidiabel.

3.3.3 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems (12.300)

Onderhouds bagger Het waterschap heeft vanuit het verleden een achterstand in het op diepte houden van primaire watergangen. Er is daarom een plan opgesteld dat erop gericht is de achterstand uiterlijk 2015 weg gewerkt te hebben. Het programma is in 2003 bijgesteld door een door het Rijk opgestelde subsidie regeling. Deze regeling voorziet in een financiële bijdrage tot 33% van de werkelijke uitvoeringskosten in het stedelijk gebied. Voorwaarde voor het indienen van deze subsidie is de aanwezigheid van een gemeentelijk baggerplan. De subsidieregeling is voornamelijk gericht op het door gemeenten en waterschappen gezamenlijk wegwerken van de achterstand. Een voordeel hiervan is dat gemeenten zich veelal actief inzetten om oplossingen te zoeken voor de verwerking van de uitkomende baggerspecie. Zo heeft de gemeente Houten een locatie aangewezen voor een permanent doorgangsdepot evenals de gemeente IJsselstein en is de gemeente Nieuwegein van voornemens een semi-permanent doorgangsdepot (5 jaar) te realiseren in het Klooster.

Ondanks het feit dat gemeenten medewerking verlenen in het vinden van geschikte locaties voor doorgangsdepot, is de realisatie een dergelijk depot vaak nog een moeilijke taak. De gemiddelde proceduretermijn van een doorgangsdepot bedraagt circa 1 jaar, er van uit gaande dat geen bezwaren procedures doorlopen hoeven te worden. Het NIMBY (Not In My Back Yard) speelt hier vaak een rol, zowel bij particulieren als bij diverse gemeenten. Ondanks deze inspanning zal er niet genoeg verwerkingscapaciteit zijn voor alle vrijkomende baggerspecie. Het waterschap onderzoekt de mogelijkheid om deze capaciteit aan te vullen door het realiseren van enkele eigen doorgangsdepots op de voormalige slibvelden van de rioolwaterzuiveringsinstallaties Utrecht en De Bilt.

Naast het realiseren van doorgangsdepots is het waterschap bezig de markt af te zoeken naar geschikte afzetmogelijkheden. Sinds het Rijk de provinciegrenzen heeft opengesteld voor de verwerking van bagger, is een geheel nieuwe markt ontstaan. Deze markt kan de verwerkingscapaciteit van het waterschap aanvullen. Omdat vele verwerkers aan de rivieren zijn gelegen, is het waterschap momenteel op zoek naar bruikbare loswallen welke gebruikt kunnen worden voor de afvoer van baggerspecie.

De stedelijke baggerwerken voortkomend uit de Voorjaarsnota 2003, namelijk Lunetten (Utrecht), Batau (Nieuwegein) en Maarssenbroek (Maarssen) zijn inmiddels aanbesteed en opgestart. In het komende jaar zal de aandacht voornamelijk gericht zijn op IJsselstein.

Sanerings bagger Het 'saneringsprogramma waterbodems buiten het onderhoudsprofiel 2005-2020' is in het najaar van 2003 vastgesteld. Besloten is de uitvoering van het saneringsprogramma met het onderhoudsbaggerprogramma te combineren tot één integraal baggerprogramma en voorlopig te financieren vanuit de baggervoorziening, zonder een extra dotatie aan de voorziening toe te voegen. Met het complementeren van de Task Force Baggeren in november 2003 zal eerst bekeken moeten worden of de voorgestelde omzet gehaald kan gaan worden alvorens voor te stellen een extra dotatie aan de voorziening voor saneringen toe te voegen. De totale saneringskosten zijn geraamd op circa € 13,000 miljoen. Om de saneringen uit te kunnen voeren zou in de periode 2005-2015 jaarlijks circa € 1,000 miljoen extra aan de baggervoorziening toegevoegd moeten worden. In deze Voorjaarsnota is dus nog geen rekening gehouden met de extra kosten voor het saneringsprogramma waterbodems buiten het onderhoudsprofiel.

Baggeren tertiaire watergangen Het bestuur van het waterschap heeft in 2001 besloten de meerkosten van de verwijdering van ernstige verontreinigde baggerspecie uit tertiaire watergangen op zich te nemen voorzover deze niet op de vervuiler zijn te verhalen. Hiervoor is

een afzonderlijke voorziening in het leven geroepen. In de Voorjaarsnota 2003 en de Begroting 2004 is vastgelegd de dotatie aan de voorziening baggeren tertiaire watergangen in 2004 één jaar achterwege te laten. Als reden wordt aangevoerd dat er tot 2004 nog geen gebruik is gemaakt van de voorziening. Voorgesteld wordt de geplande toevoeging in 2005 wederom achterwege te laten en een jaar door te schuiven. Vanaf 2006 tot en met 2010 is wel voorzien in de geplande storting van € 0,265 miljoen per jaar. In 2005 zal er een definitief besluit worden genomen om al dan niet door te gaan met de voorziening baggeren tertiaire watergangen.

3.3.4 Monitoring watersystemen (12.600)

Monitoring waterkwaliteit De ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater moet in de komende jaren beter in beeld worden gebracht en blijvend worden gemonitord. Dit is mede het gevolg van de Europese kaderrichtlijn. Hier is in de afgelopen jaren al een start mee gemaakt met het opzetten van een biologisch meetnet. Voor de verdere ontwikkeling en monitoring is in de komende jaren extra budget opgenomen (+ € 0,145 miljoen in 2005). De gevolgen van de Europese kaderrichtlijn zullen naar verwachting invloed hebben op de personele capaciteit. Op basis van voortschrijdend inzicht is dan ook vanaf 2005, naast de bestaande fte's, 0,35 fte extra is opgenomen. Eind 2004 zal duidelijk moeten zijn wat de werkelijke benodigde capaciteit zal zijn.

3.3.5 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
12.1		In 2008 is de brede kijk met betrekking tot het beheer en onderhoud van het watersysteem gebiedsdekkend op operationeel niveau geïmplementeerd.	- In 2004 zal de keur voor zover nodig worden aangepast en vastgesteld om gewenst maatwerk gericht op nagestreefde functies mogelijk te maken. - Het vóór 2006 opstellen van gebiedsgerichte integrale beheerplannen en onderhoudsplannen voor het gehele beheersgebied.
12.2		In 2018 is de inrichting van het watersysteem aangepast aan de integrale functies. Bij de uitvoering van inrichtingsmaatregelen worden elementen uit het document "Gebiedsgerichte knelpuntenanalyse en ontwikkelingsvisie visfauna" waar mogelijk geïmplementeerd.	- In 2004 beschikt het waterschap over een vastgesteld meerjarenplan grootonderhoud oevers (inclusief de programmering voor aanleg natuurvriendelijke oevers). (besluitvorming Burap 2003-1) - Inspanning verrichten om de natuurontwikkeling langs de Kromme Rijn te benutten voor verruiming van de boezem en realisatie van een ecologische verbinding in 2005. - Aanleggen van acht faunapassages in verband met de realisering van de natte ecologische verbindingzones vóór 2007. - Het vóór 2007 aanleggen van minimaal 15 km natuurvriendelijke oevers in de natte ecologische hoofdstructuur. - Vóór 2006 5 km natte ecologische verbindingzones aangelegd in het gebied Langbroekerwetering. - In 2008 beschikt het waterschap over een vastgestelde legger, gebaseerd op de integrale doelstellingen.
12.3	12.301	Uiterlijk in 2015 is de achterstand van onderhoudsbagger van het waterschap weggewerkt; na 2015 worden alle watergangen van het waterschap op voldoende diepte gehouden via het reguliere onderhoudsprogramma.	Het baggerprogramma van het waterschap, waarin de planning is opgenomen, wordt jaarlijks geactualiseerd. De behoefte aan doorgangsdepots wordt gedekt door de realisatie uiterlijk in 2006 van een doorgangscapaciteit van ongeveer 180.000 m ³ /jaar. Gezamenlijk met de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein en Houten zullen doorgangsdepots worden ingericht. In de gemeenten Maarssen en Woerden zijn concrete plannen om doorgangsdepots te realiseren. Het waterschap blijft zoeken naar (eind) bestemmingen voor baggerspecie (doorlopende actie).

			Gebruik maken van de mogelijkheden die actief bodembeheer biedt om licht verontreinigde bagger te verspreiden en toe te passen (doorlopende actie). Omdat stort, al dan niet na rijping in een depot, voorlopig onvermijdelijk blijft, onderzoekt het waterschap actief stortmogelijkheden. Deze kunnen door het openstellen van de slibafzetmarkt over de provinciegrenzen heen in het gehele land gezocht worden.
12.4		Het in 2016 evalueren van het totale onderhoudsbaggerprogramma.	Het baggerplan is in 2002 vastgesteld. Na vier jaar zal het plan geëvalueerd worden. In de Voorjaarsnota 2006 zullen de gevolgen van deze evaluatie worden opgenomen.
12.5	12.301	Uiterlijk in 2015 zijn de tertiaire watergangen, in onderhoud bij derden, op voldoende diepte gebracht.	Het baggeren van tertiaire watergangen wordt gebiedsgewijs aangepakt (diepteschouw afstemmen op bagger programma, samenloop met primaire watergangen). Klasse 3/4 bagger wordt waar mogelijk parallel uit tertiaire watergangen verwijderd volgens de vastgestelde meerkostenregeling. De meerkostenregeling voor de verwijdering van klasse 3/4 bagger uit tertiaire watergangen wordt in 2005 geëvalueerd.
12.6		Uiterlijk in 2020 is het saneringsprogramma voor waterbodems buiten het onderhoudsprofiel uitgevoerd.	Het saneringsprogramma is opgenomen in het baggerplan.
12.7	12.102	Vorbereiden en afsluiten van waterakkoorden over de wateruitwisseling met aanliggende waterbeheerders.	Het betreft de volgende waterakkoorden: - 2004: Weerdsuis, sluis Bodegraven, KWA en NZK/ARK - 2005: De Haak

3.3.6 Projecten

Tabel:

Projecten

(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
Doelstelling 12.2	1,262	1,006	1,433	0,450	0,100
Doelstelling 12.3	8,057	8,183	8,183	8,183	8,183
Grootonderhoudsplan kunstwerken	2,739	1,326	0,406	0,000	0,000
Automatisering kunstwerken	0,521	0,205	0,000	0,000	0,000
Landinrichtingsprojecten	0,279	0,339	0,447	0,000	0,000
Verbetering waterhuishouding	0,352	0,425	0,050	0,000	0,000
Vervangen bedrijfsmiddelen	0,100	0,260	0,000	0,000	0,000
Onderzoek vennen Heuvelrug	0,040	0,000	0,000	0,000	0,000
Overige projecten	0,341	0,750	0,000	0,000	0,000
Automatisering sluizen Woerden	0,100	0,400	0,150	0,150	0,000
Totaal	13,791	12,894	10,669	9,686	8,283

3.3.7 Kostenoverzicht

Tabel:

Kosten per beleidsproduct

(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Beheerinstrumenten watersystemen	1,188	1,003	1,107	0,924	1,125	0,971
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	3,707	4,028	3,969	4,169	4,729	4,655
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	3,724	4,669	7,261	8,816	8,956	9,114
Beheer hoeveelheid water	3,333	3,358	3,777	4,111	4,437	4,532
Calamiteitenbestrijding watersystemen	0,054	0,110	0,114	0,123	0,127	0,128
Monitoring watersystemen	1,099	1,605	1,484	1,552	1,468	1,494
Totaal inrichting en onderhoud watersystemen	13,104	14,773	17,710	19,694	20,841	20,894
Index	100	113	135	150	159	159

**Tabel:
Kosten per
kostensoort**

(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten	7,885	9,785	12,555	14,273	14,607	14,822
Personele kosten	2,450	2,212	2,400	2,340	2,345	2,360
Afschrijvingen	1,953	1,880	1,671	1,876	2,425	2,331
Rente	0,816	0,896	1,084	1,205	1,465	1,381
Totaal inrichting en onderhoud watersystemen	13,104	14,773	17,710	19,694	20,841	20,894
Index	100	113	135	150	159	159

3.3.8 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Beheersinstrumentarium watersystemen

Onder dit beheersproduct is een structureel bedrag opgenomen van € 0,045 miljoen voor het reguleren van de onderbemalingen. Dit bedrag werd tot en met 2004 geraamd onder het product 'vergunningverlening en handhaving keur'.

De ervaring die wordt opgedaan bij het opstellen van de peilbesluiten moet in 2005 leiden tot een efficiency van 5% en vanaf 2006 met 10%. De kosten dalen daardoor naar verwachting met € 0,015 miljoen in 2005 en met € 0,030 miljoen vanaf 2006.

Voor een up-date van de legger in 2010 is een extra bedrag van € 0,030 miljoen in 2009.

De verantwoording van de inkomsten en uitgaven in relatie tot de waterakkoorden is verplaatst naar het product 'aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen'. Per saldo valt hierdoor op dit product een bedrag vrij van € 0,125 miljoen.

Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen

Waterschapsbijdrage in de extra kosten waterbeheersing Ruilverkaveling Lopikerwaard 26 jr (2004-2029) € 0,305 miljoen. Het betreft hier de overname van de verplichting van belanghebbenden door de wijziging van de Waterschapswet. Zie voor een uitgebreide toelichting Hoofdstuk 3.3.2

Door de inrichting van de Vinex locaties stijgen de onderhoudskosten van het watersysteem naar verwachting vanaf 2005 jaarlijks met € 0,050. Totale extra kosten periode 2005-2009 € 0,750 miljoen.

Het budget "onderhoud waterlopen" wordt in 2005 éénmalig verhoogd met € 0,100 miljoen voor de uitvoering van specifieke waterschapswensen in de waterbeheersing Vinex Leidsche Rijn.

Het budget "onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing" is verhoogd met € 0,150 in de periode 2005-2008 voor het uitvoeren van grootonderhoud aan duikers/stuwen en inlaten in gebieden met een hoogwatervoorziening. Totale extra kosten € 0,600 miljoen.

Van het product 'onderhoud kunstwerken passief waterbeheer' is circa € 0,125 miljoen overgeheveld naar het product onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing (beleidsveld beheer hoeveelheid water).

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Stijging van de toevoegingen aan de voorziening baggeren als gevolg van de uitvoering van het baggerprogramma ten opzichte van dotatie 2004 (€ 3.200 miljoen): 2005 + € 1,270 miljoen, 2006 + € 3,490 miljoen, 2007 en verder + € 4,850 miljoen. De storting in de voorziening baggeren in 2007 en verder is dan op het gewenste niveau van € 8,050.

In de Voorjaarsnota 2003 en de Begroting 2004 is vastgelegd dat de dotatie aan de voorziening baggeren tertiaire watergangen in 2004 één jaar achterwege zal blijven. In deze Voorjaarsnota is afgesproken de geplande eerstvolgende storting in 2005 nog een jaar door te schuiven. Vanaf 2006 tot en met 2010 is voorzien in de geplande storting van € 0,265 miljoen per jaar. Dat is 2 jaar langer om de geplande oorspronkelijke periode van 8 jaar (2001-2008) jaar vol te maken.

Beheer hoeveelheid water

Zie toelichting bij beleidsveld beheersinstrumentarium watersystemen (overheveling van de uitgaven (€ 0,850 miljoen) en de inkomsten (€ 0,725 miljoen) inzake de waterakkoorden (hoort thuis onder het product 'bediening kunstwerken actieve waterbeheersing').

Zie toelichting bij beleidsveld aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen (overheveling van € 0,125 miljoen naar onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing).

Monitoring watersystemen

De Europese Kaderrichtlijn Water vraagt extra budget voor met name ecologische metingen. Deze zijn erg kostbaar: 2005 € 0,145 miljoen extra, 2006 € 0,165 miljoen extra, 2007 € 0,175 miljoen extra, 2008 € 0,195 miljoen extra en 2009 € 0,205 miljoen extra. Totale stijging kosten 2005-2009 € 0,895 miljoen.

3.4 Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken (13.000)

Doelstellingen en kaders De hoofdtaak van de sector Zuiveringsbeheer is:

“Het zuiveren van het aangeboden afvalwater van huishoudens en bedrijven volgens wettelijke en gebiedsgerichte normen tegen een zo gunstig mogelijke prijs/kwaliteitsverhouding, waarbij rekening wordt gehouden met de in- en externe omgeving”.

Bij het uitoefenen van deze hoofdtaak onderscheidt de sector Zuiveringsbeheer een vijftal doelstellingen, te weten:

- Tevreden klanten;
- Zuiveren tegen een zo gunstig mogelijke prijs;
- Zuiveren volgens wettelijke- en gebiedsgerichte normen;
- Welzijn van personeel;
- Duurzaam ondernemen.

De sector Zuiveringsbeheer streeft tevreden klanten na, hetgeen betekent dat externen (ingezetenen, gemeentes en vergunninghandhavers) en internen (bestuur, directie, collega's) positief zijn over de prestaties van de sector Zuiveringsbeheer. Dit uit zich in gunstige scores in tevredenheidsonderzoeken, het voldoen aan vergunningsvoorschriften en de afwezigheid van klachten, bestuurlijke waarschuwingen en processen-verbaal.

De activiteiten van het zuiveringsbeheer spelen zich af binnen de waterketen (onttrekken grond- en oppervlaktewater, drinkwaterproductie en – distributie, verbruikers/vervuilers, rioolstelsel, waterzuivering en lozing op oppervlaktewater dan wel op grondwater). Hierbij streeft het waterschap naar beperking van de waterstroom door vermindering van gebruik, afkoppeling van verharde oppervlakten en bevordering van hergebruik, waarbij de resterende vervuilde waterstroom zo doelmatig mogelijk wordt gezuiverd. Hierbij zoekt het waterschap naar samenwerkingsvormen die de effectiviteit van het waterketenbeheer, als onderdeel van de watersysteembenadering, verbeteren met een optimaal maatschappelijk rendement. Dit betreft zowel samenwerking tussen waterschappen onderling, als samenwerking met andere overheden (gemeenten) en bedrijven. Bij de uitvoering van activiteiten wordt grote aandacht gegeven aan de efficiëntie van de exploitatie en wordt gezorgd dat de kosten voor zuivering van afvalwater binnen het toegestane budget blijven.

De kwaliteit van het gezuiverde afvalwater moet voldoen aan de lozingseisen zoals die vermeld zijn in de lozingsvergunningen¹, welke afgeleid zijn van het Lozingenbesluit WVO Stedelijk Afvalwater. Deze lozingseisen worden bepaald door de waterkwaliteitsbeheerder² van het oppervlaktewater, waarop het gezuiverde water wordt geloosd. Hierbij kunnen de waterkwaliteitsbeheerders, in het kader van gebiedsgericht waterbeheer, strengere lozingseisen stellen dan de algemeen gestelde landelijke normen zodat de kwaliteit van het effluent is afgestemd op de functie van het ontvangende oppervlaktewater. Het belang van een goede rioolwaterzuivering voor het oppervlaktewater is groot. Structurele overschrijdingen van de geldende lozingseisen zijn ontoelaatbaar.

Welzijn van het personeel uit zich in een optimale productiviteit, waarbij de medewerkers en de leiding tevreden zijn met de bereikte resultaten. Hierbij spelen veiligheid en werkdruk een belangrijke rol. Naast een periodiek gezondheids- en welzijnsonderzoek wordt het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) gebruikt om het welzijn van het personeel te bevorderen.

¹ Deze eisen worden aangeduid als effluent- of lozingseisen

² Dit kan ons waterschap zelf zijn, maar ook Rijkswaterstaat of het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht

Zuivering van afvalwater brengt met zich mee het gebruik van (fossiele) energie en het verbruik van hulpstoffen. Vermindering van het gebruik van deze bronnen bij handhaving van de zuiveringsresultaten is een belangrijk element van duurzaam ondernemen. Daarnaast wordt bij de realisering van zuiveringstechnische werken gebruik gemaakt van duurzame materialen, die een beperkte aanslag doen op niet-vernieuwbare grondstoffen. De sector bevordert bij de eindverwerkers van slib het nuttig gebruik van de residuen, bijvoorbeeld in bouwstoffen.

De in deze Voorjaarsnota geformuleerde specifieke doelstellingen voor Zuiveringsbeheer passen binnen de vijf aangegeven algemene doelstellingen van de sector.

**Milieu- en
kwaliteitseisen
lozingen rwzi's**

Dit thema valt binnen de sectordoelstelling 'zuiveren volgens wettelijke- en gebiedsgerichte normen'

Het Lozingenbesluit stedelijk afvalwater stelt lozingseisen waaraan de lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) moeten voldoen. Er moet onder andere voldaan worden aan verwijdering van stikstof en fosfaat van 75% binnen een beheersgebied. Binnen ons beheersgebied voldoen de gezamenlijke rwzi's ruimschoots hieraan.

Voor de rwzi's die lozen op oppervlaktewater dat in beheer is van ons waterschap, is of wordt onderzoek gedaan naar verdergaande zuivering ten behoeve van de haalbaarheid van MTR (maximaal toelaatbaar risico) in het oppervlaktewater. Dit onderzoek wordt eveneens uitgevoerd voor de rwzi Utrecht, waarvan het effluent op de Vecht wordt geloosd. Daarbij wordt een flankerend haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een multifunctioneel gebruik van het terrein van de rwzi.

De komende jaren zal aanscherping van gebiedsgerichte lozingseisen met betrekking tot lozing van nutriënten vanuit rwzi's plaatsvinden. Voor het Kromme-Rijngebied en de Hollandse IJssel is het onderzoek afgerond. In 2004 wordt dit onderzoek eveneens afgerond voor het gebied van de Leidsche en Oude Rijn. Deze onderzoeken en hieruit mogelijke invulling van concrete plannen voor verdergaande zuivering passen binnen de Waterstructuurvisie van ons waterschap.

Voor het Kromme-Rijngebied zijn concrete voorstellen voor verdergaand zuiveren door het bestuur bekrachtigd en deze zijn in het meerjarenplan investeringen opgenomen. De Europese Kaderrichtlijn Water heeft als doelstelling "het bereiken van ecologisch gezonde watersystemen". Dit kan onder andere bereikt worden door één van de twee nutriënten (N en P) tot een zeer laag niveau terug te brengen. In het gebied van de Kromme Rijn en de Vecht is dit met name fosfaat. Voor aanpassingen aan de rwzi's De Bilt en Zeist zal daarom deze nutriënt vergaand verwijderd worden tot een niveau van 0,15 mg P/l. Voor stikstof vindt nader onderzoek plaats of 2,2 mg/l dan wel 10 mg/l voldoende is voor het bereiken van "ecologisch gezonde watersystemen". Afhankelijk van deze keuze zal de investering tussen de € 30 en € 40 miljoen zijn. Hiervan is circa € 15 tot € 25 miljoen voor genoemde kwaliteitsinspanningen, de overige € 15 miljoen heeft betrekking op reguliere vervangingen. De aangepaste rwzi's De Bilt en Zeist zullen respectievelijk in 2007 en 2009 operationeel zijn. De afschrijvingen voor deze rwzi's zullen respectievelijk in 2008 en 2010 op de tarieven drukken. Inclusief de exploitatie zal dit ongeveer € 3,50 tot € 4,50 per vervuilingseenheid kosten.

Onderzoek voor de Hollandse IJssel heeft uitgewezen dat het aandeel van de rwzi's Oudewater en Montfoort op de stikstof en fosfaatvrucht minder dan 10% bedraagt. Verdergaande zuivering dan de bepalingen in het Lozingenbesluit levert geen relevante bijdrage aan de MTR-kwaliteit van het oppervlaktewater. Omdat de rwzi Oudewater op afzienbare termijn echter meer dan 25% wordt

uitgebreid, worden hier vanaf 2005/2006 wel de lozingseisen voor effluent van 10 mg N/l en 2 mg P/l van kracht.

Om aan het Lozingenbesluit Stedelijk Afvalwater met meer zekerheid te kunnen voldoen is door optimalisatie van de bedrijfsvoering van bestaande rwzi's ingezet op een effluentconcentratie van P = 1mg/l en N = 10mg/l, ongeacht het reeds voldoen aan de wettelijke gebiedseis voor deze parameters. Hiermee wordt voor fosfaat (P) en stikstof (N) een verwijderingspercentage van circa 80% bereikt.

Om tot een prioritering te komen van rwzi's die voor renovatie c.q. aanpassing in aanmerking komen wordt een bepaalde methodiek toegepast. Onder "renovatie" wordt verstaan een relatief grote aanpassing in de waterlijn om stikstof- en fosfaatverwijdering te verbeteren en zonodig de hydraulische en biologische capaciteit aan te passen aan de afnameverplichting jegens gemeenten. Op basis van deze prioritering is in overleg met de sector Waterbeheer het uitvoeringsprogramma in deze Voorjaarsnota vastgelegd voor de periode 2005 tot en met 2009. Hierbij zijn de aanpassingen en renovaties van de volgende rwzi's in volgorde van prioriteit opgenomen:

Rwzi Oudewater	2004-2006	€ 4,140 miljoen
Rwzi Wijk bij Duurstede	2003-2006	€ 9,000 miljoen
Rwzi Woerden	2006-2008	€ 3,100 miljoen
Rwzi Lopik	2003-2006	€ 3,270 miljoen
Rwzi Montfoort	2005-2008	€ 2,395 miljoen
Rwzi De Bilt	2004-2009	€ 22,050 miljoen
Rwzi Zeist	2004-2010	€ 16,300 miljoen
Rwzi Nieuwegein	2005-2008	€ 10,100 miljoen
Rwzi Maarssenbroek	2006-2009	€ 5,000 miljoen
Rwzi Woerden	2006-2008	€ 3,100 miljoen
Rwzi De Meern	2007-2009	€ 1,625 miljoen

De aanpassingen en renovaties vloeien voort uit de opgestelde doelstellingen 13.1, 13.2, 13.10 en 13.11, die te vinden zijn in paragraaf 3.4.1.

Om optimaal aan de milieu- en kwaliteitseisen te kunnen voldoen is een goede beheersing van de bedrijfsprocessen noodzakelijk. Hiervoor is een integraal KAM-zorgsysteem (Kwaliteit, Arbo, en Milieu) ingevoerd. In 2004 wordt dit systeem gecertificeerd.

Afstemming wateraanbod en zuiverings- capaciteit

Dit thema valt binnen de sectordoelstellingen 'zuiveren volgens wettelijke- en gebiedsgerichte normen' en 'zuiveren tegen een zo gunstig mogelijke prijs'

Binnen deze doelstelling vallen alle veranderingen die te maken hebben met een hoger afvalwateraanbod en een hoger aanbod van vervuilingseenheden, die leiden tot uitbreiding en aanpassing van een zuiveringstechnisch werk (rioolgemaal, persleiding en rwzi). Ondanks het in te zetten beleid van afkoppelen wordt verwacht dat, op basis van gemeentelijke en provinciale plannen, de komende jaren het afvalwateraanbod zal toenemen. Bij uitbreiding van het woningbestand wordt rekening gehouden met het afkoppelen van regenwater. Er zal voorlopig nog een groei zijn in het aanbod van afvalwater. Deze zal echter minder groot zijn dan bij een situatie zonder afkoppelen.

Op de lange termijn vindt een substantiële neergaande ontwikkeling in aanbod van afvalwater plaats als in bestaand stedelijk gebied afgekoppeld gaat worden. Hierbij moet aan een ontwikkelingstermijn van 20 à 50 jaar worden gedacht. In die tijd wordt eveneens een nieuwe generatie rioolwaterzuiveringsinstallaties gebouwd met een aangepaste hydraulische capaciteit.

Door het gezamenlijk met gemeenten uitvoeren van optimalisatiestudies zal worden bepaald wat de meest economische oplossing is voor de afvoercapaciteit van rioolwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Bij het voorbereiden van aanpassingen en uitbreidingen wordt gekeken naar de laatste stand van de techniek, waarbij innovatieve ontwikkelingen worden meegenomen.

Al enige jaren wordt geconstateerd dat het verschil tussen de geheven vervuilingseenheden (v.e.'s) en de op de rwzi's aankomende vuilvracht (i.e.'s) aanzienlijk is. In de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2002 is naar voren gekomen dat bij ons waterschap in vergelijking met de andere waterschappen het verschil het grootste is (24% meer i.e.'s dan v.e.'s). Zowel aan de v.e.-kant als aan de i.e.-kant wordt in samenwerking tussen de sectoren FB, SP en ZB onderzocht hoe deze verschillen zijn te verklaren en op welke manier ze kunnen worden verkleind.

**Beheersing
kosten
waterzuivering**

Dit thema valt binnen de sectordoelstelling 'zuiveren tegen een zo gunstig mogelijke prijs'.

Om beter inzicht te krijgen in het vervangen van zuiveringstechnische onderdelen (bouwkundig, civieltechnisch, elektrotechnisch werktuigbouwkundig en procesautomatisering) wordt een systematiek toegepast, waarmee de noodzakelijke vervangingen jaarlijks in beeld worden gebracht. Bij het voorbereiden van daadwerkelijke vervangingen in enig jaar worden innovatieve ontwikkelingen en mogelijkheden voor energiebesparende maatregelen meegenomen.

Ontwikkeling formatie sector Zuiveringsbeheer

Bij het vaststellen van de nieuwe organisatiestructuur (model met 2 regio's) en werkwijze van de sector Zuiveringsbeheer in 1998 is aangegeven dat de formatie van 85 fte's (1 januari 1997), in een periode van vijf jaar, teruggebracht zou kunnen worden, naar 73 fte's. Op grond van de opgedane ervaringen met het werken in de nieuwe organisatiestructuur en autonome ontwikkelingen, zoals o.a. het invoeren van de 37-urige werkweek, verdere 'stroomlijning' van de organisatie van de regio's en uitbreiding van de formatie van afdeling projecten met 2 formatieplaatsen zal de formatie in 2005 op 73,1 fte uitkomen.

De afdeling projecten heeft al jaren structureel te maken met meer projecten dan de huidige bezetting aankan. Hierdoor wordt al enige jaren permanent personeel ingehuurd op basis van detachering. Gelet op het takenpakket van afdeling Projecten, waarbij een vermindering van taken en uitvoerende projecten op termijn niet in zicht is, wordt voorgesteld om per 1 januari 2005 de formatie uit te breiden met een medewerker ontwerper/tekenaar (1 fte) en een medewerker civiele techniek (1 fte). Circa 70% van deze formatie-uitbreiding komt financieel gezien niet in de budgetten terug, maar wordt als kapitaalslasten geactiveerd (niet anders dan nu door inhuur van gedetacheerde medewerkers), waarbij bovendien bij invulling van deze twee formatieplaatsen jaarlijks ca. € 50.000 op kosten wordt bespaard.

Benchmark Zuiveringsbeheer

De landelijke bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over 2002 laat een duidelijke verbetering zien ten opzichte van de vergelijking over het jaar 1999. De vergelijking is uitgevoerd op vijf perspectieven, te weten 'functioneren installaties', 'financiën', 'milieu', 'innovatie' en 'belanghebbenden'. Het laatste perspectief is in 2003 voor het eerst meegenomen in de vergelijking.

Het resultaat van de bedrijfsvergelijking laat zien, dat met name aandacht besteed moet worden aan de verbetering van het financiële perspectief. Hiervoor zijn ten opzichte van het jaar 2002 reeds verbeteringen en aanzetten tot verbeteringen doorgevoerd, waarbij het niet onmogelijk is om uiteindelijk in 2006 tot een besparing in de bedrijfsvoering van circa € 1,4 miljoen ten opzichte 2002 te komen. Deze kostenreductie is in de Voorjaarsnota verwerkt. Een plan van aanpak van verbeteringen n.a.v. de resultaten van bedrijfsvergelijking geeft de richting aan hoe tot deze besparingen te komen. Voor de overige perspectieven zullen reeds uitgevoerde verbeteringen t.o.v. 1999 geconsolideerd en waar

mogelijk nog uitgebouwd worden. Hiervoor behoeven geen extra financiële investeringen worden gedaan.

Onder het thema beheersing kosten waterzuivering vallen de werken voor het in stand houden van de installaties. Hiervoor is een vervangingsplan opgesteld en zijn de benodigde investeringen in de Voorjaarsnota opgenomen.

In- en Externe slibverwerking Dit thema valt onder de sectordoelstelling 'zuiveren tegen een zo gunstig mogelijk prijs' alsmede 'duurzaam ondernemen'.

In 2001 is het 'Strategieplan Zuiveringsslib' vastgesteld. In dit plan zijn de in- en externe slibstromen en de ontwateringlocaties in beeld gebracht voor de komende vijf jaar. Gekozen is voor capaciteitsuitbreiding op de ontwateringlocaties rwzi's Utrecht en Nieuwegein. Deze werken zijn in 2003 afgerond. Hiermee wordt een gemiddelde slibontwateringspercentage van ca. 25% binnen ons gebied gehaald. De totale hoeveelheid ontwaterd en extern te verwerken zuiveringsslib wordt hiermee, ondanks de autonome groei van het aantal inwoner equivalenten (i.e.'s), teruggebracht tot 50.000 ton per jaar. Per 1 november 2002 wordt 35.000 ton per jaar zuiveringsslib verwerkt bij SNB (NV Slibverwerking Noord-Brabant) te Moerdijk. De slibverwerkingsovereenkomst met SNB is voor 10 jaar aangegaan. De slibverwerkingsovereenkomst met DWR voor het verwerken van 15.000 ton ontwaterd slib per jaar is eveneens aangegaan voor 10 jaar en eindigt op 1 juli 2008. Met DWR is overeengekomen de overeenkomst per 1 januari 2006 te ontbinden. In 2004 moet duidelijk zijn waar ons waterschap de hoeveelheid van 15.000 ton per jaar per 1 januari 2006 gaat onderbrengen. SNB te Moerdijk heeft aangegeven voor deze vrijkomende 15.000 ton een overeenkomst te willen afsluiten.

3.4.1 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
13.1	13.203	In 2005 start de uitvoering voor de uitbreiding en aanpassing van rwzi De Bilt zodat in 2007 voldaan wordt aan de MTR-eis (voor fosfaat en stikstof) voor oppervlakte- water waarop het effluent wordt geloosd.	In 2004 worden de werken voor de rwzi De Bilt in het kader van de waterkwaliteitsnorm MTR 2010 voor fosfaat en stikstof besteksgereed gemaakt. 2004: Uitvoeren van een systeemkeuzestudie voor de rwzi De Bilt ten behoeve van de geformuleerde kwaliteitsnorm in het kader van MTR 2010 (Besluitvorming Burap 2003-2).
13.2	13.203	In 2004, afhankelijk van het al dan niet doorgaan van het "schoonwatertracé Groenraven Oost", worden de werken voor de rwzi Driebergen ter verbetering van de fosfaateis (0,15 mg/l) besteksgereed gemaakt.	
13.3	13.203	In 2004 zijn alle rwzi's volgens de normen ISO 9001(kwaliteit), ISO 14001 (milieu) en OHSAS 18001 (Arbo) gecertificeerd.	2004: In het gehele beheersgebied is een (certificeerbaar) kwaliteitszorgsysteem ingevoerd en wordt dit systeem op onderdelen verbeterd ter voorbereiding van certificering. (Besluitvorming Burap 2002-2)
13.4	13.101 13.201 13.301	Aanpassen transport-, zuiverings- en slibverwerkingscapaciteit aan het te verwachten afvalwateraanbod, zodat wordt voldaan aan de gestelde afvoernormen en er geen structurele overschrijdingen van de WVO-vergunningen plaatsvinden.	2005 en volgende jaren: In het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken zijn de uit te voeren werken onder deze doelstelling aangegeven. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.
13.5	13.101 13.201 13.301	Vervangen van zuiveringstechnische onderdelen, waarbij rekening wordt gehouden met een efficiënte bedrijfseconomische ontwikkeling en voldaan wordt aan de gestelde afvoernormen.	2005 en volgende jaren: in het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken zijn de uit te voeren werken onder deze doelstelling aangegeven. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.
13.6	13.203	In de regio's is de automatisering met betrekking tot "bedienen op afstand" (BOA) in 2004 operationeel.	In 2004 worden deze projecten overeenkomstig het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken gerealiseerd.

13.7	13.304	Uiterlijk vanaf 2006 moet voor 15.000 ton/jaar ontwaterd slib een structurele externe afzet geregeld zijn.	Uiterlijk in 2004 moet een keuze voor de structurele externe afzet zijn gemaakt voor verwerking van 15.000 ton/jaar ontwaterd slib.
13.8	-	Het zuiveren van communaal afvalwater tegen de laagst mogelijke kosten door samenwerking in de waterketen.	2005 en verdere jaren: in samenwerking met gemeenten worden optimalisatiestudies uitgevoerd, waarbij gestreefd wordt naar een optimale afstemming tussen riolering en rioolwaterzuiveringsinstallatie.
13.9	13.203	In 2005 is de haalbaarheidsstudie m.b.t. de lozingsis MTR en functioneel grondgebruik voor de rwzi Utrecht afgerond.	In 2004 wordt op de rwzi Utrecht pilotonderzoeken uitgevoerd m.b.t. verbetering effluent tot 'MTR-kwaliteit' alsmede de mogelijkheden voor functioneel grondgebruik.
13.10	13.203	In 2007 start de uitvoering voor de uitbreiding en aanpassing van rwzi Zeist zodat in 2009 voldaan wordt aan de MTR-eis (voor fosfaat en stikstof) voor oppervlakte- water waarop het effluent wordt geloosd.	In 2006 worden de werken voor de rwzi Zeist in het kader van de waterkwaliteitsnorm MTR 2010 voor fosfaat en stikstof besteksgereed gemaakt.
13.11	13.203	Uitbreiden capaciteit zuiveringen.	-Uitbreiden hydraulische capaciteit r.w.z.i. Rhenen (halverwege 2004 afgerond) -Uitbreiden capaciteit r.w.z.i.'s Lopik (eind 2005 afgerond), Oudewater (eind 2005 afgerond) en Montfoort (eind 2008 afgerond). -Uitbreiden hydraulische capaciteit en procesoptimalisatie r.w.z.i. Wijk bij Duurstede (eind 2005 afgerond). -Optimalisatie r.w.z.i. Woerden (eind 2008 afgerond).

3.4.2 Projecten

Tabel:

Projecten

(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
Doelstelling 13.1	1,750	7,100	14,000	11,000	3,650
Doelstelling 13.4	11,877	5,960	7,322	7,372	2,650
Doelstelling 13.5	17,821	15,544	10,213	10,864	17,197
Doelstelling 13.6	0,185	0,000	0,000	0,000	0,000
Overige ZB	0,795	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal	32,428	28,604	31,535	29,236	23,497

3.4.3 Kostenoverzicht

Tabel:

Kosten per beleidsproduct

(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Getransporteerd afvalwater	3,992	2,984	3,713	3,771	3,776	3,718
Gezuiverd afvalwater	24,985	25,620	27,121	29,618	30,705	34,016
Verwerkt slib	7,789	7,884	7,291	7,388	7,489	7,445
Afvalwaterbehandeling door derden	0,479	0,479	0,489	0,498	0,508	0,518
Totaal bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	37,246	36,967	38,613	41,276	42,479	45,697
Index	100	99	104	111	114	123

Tabel:

Kosten per kostensoort

(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten	14,972	14,954	14,636	14,928	15,227	15,532
Personele kosten	3,225	3,277	3,328	3,417	3,453	3,539
Afschrijvingen	11,266	10,755	12,116	13,537	14,101	15,986
Rente	7,783	7,981	8,533	9,393	9,698	10,641
Totaal bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	37,246	36,967	38,613	41,276	42,479	45,697
Index	100	99	104	111	114	123

3.4.4 Toelichting kostenoverzicht

Variabel In 2005 is er geen inflatie berekend over de kosten. In 2006 is er ten opzichte van 2004 € 0,288 miljoen aan inflatie toegerekend. Dit bedrag stijgt jaarlijks tot € 1,187 miljoen in 2009 (ten opzichte van 2004). Naast deze kostenstijging zijn er de volgende autonome kostenontwikkelingen:

Getransporteerd afvalwater

Afname kosten voor onderhoud transportstelsels (€ 0,033 miljoen).

Gezuiverd afvalwater

Toename kosten onderhoud zuiveringinstallaties (€ 0,051 miljoen), toename kosten beheer zuiveringinstallaties (€ 0,118 miljoen) door onder andere gestegen chemicaliënkosten. Afname WVO-heffing op het effluent door betere zuiveringsprestatie (€ 0,121 miljoen). Toename € 0,075 miljoen voor beheer en onderhoud IBA's, (Gaat pas in vanaf 2006 en is reeds aangekondigd in de Voorjaarsnota 2003).

Verwerkt slib

Vanaf 2006 € 0,650 miljoen lagere kosten voor het verwerken van slib door beëindiging van het contract met DWR.

Overige variabele kosten stijgen per saldo tot € 0,067 miljoen in 2009.

Kapitaallasten De afschrijvingslasten van de zuiveringstechnische werken nemen als volgt toe:

Afname 2004 – 2005: € 0,511 miljoen.

Dit wordt veroorzaakt door enerzijds afname van de bestaande afschrijvingen (€ 0,113 miljoen), het niet meer voorkomen van de kosten voor de bijdrage aan de bergbezinktank Doorn (€ 0,800 miljoen in 2004) en een verlaging van onderzoeksprojecten in 2005 (€ 0,200 miljoen). Anderzijds stijgen de kosten door het opleveren in 2004 van slibontwateringsinstallaties (€ 0,256 miljoen), diverse BOA-projecten (€ 0,474 miljoen), diverse vervangingsinvesteringen aan rioolwaterzuiveringinstallaties (€ 0,350 miljoen), en een aantal kleinere projecten (€ 0,094 miljoen). De afschrijvingen nemen met € 0,572 miljoen af door het activeren van overhead in de projecten.

Stijging 2005 – 2006: € 1,361 miljoen.

Deze stijging bestaat hoofdzakelijk uit het opleveren van diverse vervangingsinvesteringprojecten (€ 0,700 miljoen) en vervangen van diverse pompinstallaties op rioolgemaal (€ 0,402 miljoen). Daarnaast wordt voor de uitbreiding van rwzi Rhenen € 0,181 miljoen per jaar afgeschreven. Overige investeringsprojecten stijgen per saldo met € 0,078 miljoen.

Stijging 2006 – 2007: € 1,421 miljoen.

De afschrijvingslasten stijgen in 2007 doordat er in 2006 volgens de planning een groot aantal vervangingsinvesteringprojecten worden opgeleverd (€ 0,961 miljoen per jaar) en ook de uitbreiding van rwzi's Oudewater en Wijk bij Duurstede worden opgeleverd (totaal € 0,483 miljoen per jaar). Overige projecten zorgen voor een stijging van de afschrijvingslasten met € 0,080 miljoen. De afschrijvingen nemen met € 0,103 miljoen af door het activeren van overhead in de projecten.

Stijging 2007 – 2008: € 0,564 miljoen.

Door diverse vervangingsinvesteringen stijgen de afschrijvingslasten met € 0,576 miljoen. Overige afschrijvingslasten nemen toe met € 0,076 miljoen. De afschrijvingen nemen met € 0,088 miljoen af door het activeren van overhead in de projecten.

Stijging 2008– 2009: € 1,885 miljoen.

De uitbreiding van rwzi's Nieuwegein, Woerden en Montfoort vinden plaats in 2008. Hierdoor stijgen de afschrijvingslasten in 2009 met € 0,545 miljoen. Door diverse vervangingsinvesteringen aan rwzi's nemen de lasten toe met € 1,384 miljoen. De afschrijvingen nemen met € 0,072 miljoen toe doordat er in 2009 minder overhead wordt geactiveerd dan in 2008. Diverse afgeschreven activa en een verlaging van de onderzoekskosten laten de afschrijvingen per saldo met € 0,116 miljoen dalen.

3.5 Inrichting en onderhoud vaarwegen (15.000)

Algemeen Het waterschap is met de provincies Utrecht en Zuid-Holland in gesprek over de overdracht van het onderhoud en het vaarwegbeheer van de Oude Rijn. Daarnaast is het waterschap met deze provincies in overleg over de kosten met betrekking tot het vaarwegbeheer die de waterschapstaak overstijgen. Het waterschap is van mening dat deze kosten ten laste van het algemeen belang in casu deze provincies behoren te komen. De opbrengsten worden in deze voorjaarsnota geraamd op structureel € 0,500 miljoen per jaar.

3.5.1 Verkeersregeling en verkeersregeling vaarwegen (15.300)

Bediening sluizen en bruggen. Het waterschap heeft als vaarwegbeheerder de zorg voor de bediening van een aantal sluizen en bruggen in handen. Deze sluizen zijn: Bodegraven, Hekendorp, Oudewater, Haanwijk (Harmelen), Woerdense Verlaat en de brug over de Dubbele Wiericke in Nieuwerbrug. Onderzocht gaat worden of de bediening van deze objecten op afstand kan geschieden. Hierdoor kan de bediening door eigen personeel (Woerdense Verlaat en brug Nieuwerbrug) of door pachters van de sluizen (Hekendorp, Haanwijk en Oudewater) vervallen. De bediening van de sluizen en de brug in Bodegraven blijft door eigen personeel geschieden. Dit personeel zorgt daarbij tevens voor de op afstand te bedienen sluizen en brug.

3.5.2 Kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsproduct	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Beheersinstrumenten vaarwegen en havens		0,000	0,005	0,006	0,006	0,113	0,115
Aanleg/onderhoud vaarwegen en havens		0,480	0,483	0,475	0,480	0,482	0,578
Verkeersregeling/-veiligheid vaarwegen en havens		0,020	-0,500	-0,510	-0,520	-0,531	-0,541
Totaal inrichting en onderhoud vaarwegen en havens		0,500	-0,012	-0,030	-0,034	0,064	0,152
Index		100	-2	-6	-7	13	30

Tabel: Kosten per kostensoort	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten		0,085	-0,412	-0,420	-0,427	-0,330	-0,336
Personele kosten		0,144	0,152	0,156	0,160	0,164	0,168
Afschrijvingen		0,163	0,148	0,142	0,147	0,146	0,205
Rente		0,108	0,100	0,093	0,087	0,084	0,115
Totaal inrichting en onderhoud vaarwegen en havens		0,500	-0,012	-0,030	-0,034	0,064	0,152
Index		100	-2	-6	-7	13	30

3.5.3 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Beheersinstrumenten vaarwegen en havens
In 2008/2009 starten de voorbereidingen van het opstellen van een legger en een beheerregister. In de Voorjaarsnota is voor de betreffende jaren een totaal budget opgenomen van € 0,100 miljoen.

3.6 Vergunningverlening en handhaving keur (16.000)

3.6.1 Keur (16.100)

Keur Het waterschap beschikt op grond van de Waterschapswet over de bevoegdheid een keur in het leven te roepen. De huidige keur stamt uit 1996 en is door nieuwe inzichten toe aan vervanging. In 2004 zal daarom een nieuwe keur verschijnen aangepast aan de integrale functies van het waterschap.

3.6.2 Vergunningen en keurontheffingen c.q. handhaving keur (16.200 en 16.300)

Schouw Op grond van de keur voeren jaarlijks schouwmeesters zowel als ambtenaren schouw over de onderhoudsverplichtingen van de ingelanden. De volgende schouwvoeringen vinden plaats:

- Dijkschouw (Lekdijk in voorjaar, zomer en najaar)
- Kweldammen
- Hoogwatervoorzieningen
- Onderhoud van tertiaire watergangen (najaarschouw: verwijderen waterplanten en diepteschouw: afmeting en diepte)

Door het accent van de schouwvoering geleidelijk aan te verleggen van controle op verwijdering van waterplanten naar de controle op afmetingen wil het waterschap onder waarborging van voldoende afvoer- en bergingsmogelijkheden de volgende doelen bereiken:

- Het waarborgen van open waterberging door het instandhouden van alle aanwezige watergangen;
- Het verbeteren van de waterkwaliteit;
- Het verminderen van de baggeraangroei van de primaire watergangen.

In 2003 is de schouwvoering op de binnensloten in het gebied rond Woerden daarom achterwege gelaten. Redenen hiervoor zijn: binnensloten dienen een particulier belang en het water wordt vastgehouden in de haarvaten van het systeem. Hierdoor wordt het water minder snel afgevoerd naar het hoofdsysteem en het kan een positieve bijdrage leveren aan de ecologische waarden van de sloten. In 2005 zal een evaluatie plaatsvinden.

3.6.3 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
16.1	16.201	Het percentage keurvergunningen dat binnen de gestelde termijn wordt afgehandeld moet in 2005 95% zijn.	In 2004 wordt 90% van de keurvergunningen binnen de termijn afgehandeld. (besluitvorming Burap 2003-1)

3.6.4 Kostenoverzicht

Tabel:	(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kosten per beleidsproduct	Keur	0,014	0,015	0,015	0,016	0,016	0,016
	Vergunningen en keurontheffingen	0,231	0,230	0,236	0,242	0,248	0,253
	Handhaving keur	0,346	0,429	0,439	0,450	0,460	0,471
	Totaal vergunningverlening en handhaving keur	0,590	0,674	0,690	0,707	0,724	0,741
	Index	100	114	117	120	123	126

**Tabel:
Kosten per
kostensoort**

(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten	0,139	0,134	0,137	0,140	0,143	0,146
Personele kosten	0,451	0,539	0,553	0,567	0,581	0,595
Afschrijvingen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Rente	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totaal vergunningverlening en handhaving keur	0,590	0,674	0,690	0,707	0,724	0,741
Index	100	114	117	120	123	126

3.7 Beheersing van lozingen (17.000)

3.7.1 WVO-vergunningen en meldingen (17.100)

Vergunning-verlening WVO Vergunningen die zijn verleend aan bedrijven die bepaalde zwartelijststoffen lozen moeten vóór 2006 zijn herzien. Daarna wordt elke 5 jaar beoordeeld of de lozing nog plaatsvindt volgens de nieuwste stand der techniek.

Ook de overige vergunningen worden beoordeeld op actualiteit (is de vergunning nog toegesneden op de situatie van het bedrijf en de technische ontwikkelingen).

Aansluit- en overstortvergunningen

Overstorten die een bedreiging vormen voor de dier- of volksgezondheid zijn in 2003 allemaal voorzien van een tijdelijke vergunning. In deze vergunning is opgenomen dat de gemeente een saneringsplan moet opstellen en vóór 2005 dat plan hebben uitgevoerd. Voor 2005 zal het waterschap aan alle gemeente een aansluitvergunning en een vergunning voor alle overstorten verlenen. De medewerking van gemeenten bij het aanleveren van gegevens is essentieel voor het slagen hiervan. De handhaving zal zich in 2004 richten op het indienen van de saneringsplannen door gemeenten en het uitvoeren van de saneringsmaatregelen. Aan een aantal gemeenten heeft het waterschap inmiddels een bestuurlijke waarschuwing verzonden met betrekking tot de aanlevering van dit saneringsplan. Na 2005 gaat het waterschap ook toezicht houden op de verplichtingen voortvloeiend uit de aansluit- en de overstortvergunningen.

Automatisering

In 2004 zal veel tijd worden vrijgemaakt voor het leren kennen van en invoeren van gegevens in het automatiseringssysteem EMMA. Dit systeem ondersteunt de totstandkoming van de vergunningen en werkt als digitaal dossier voor de handhaving.

3.7.2 Handhaving WVO (17.200)

Professionalisering van de handhaving Het landelijk project professionalisering van de handhaving (PHH) betekent voor het waterschap een flinke inspanning om vóór 2005 aan het vereiste kwaliteitsniveau te gaan voldoen. De werkwijzen moeten uniformer en meer volgens protocollen. Het opstellen en maken van afspraken hierover is een van de speerpunten vóór 2004. Daarnaast zal de probleemanalyse en de prioriteitstelling nog aandacht vergen. Het is belangrijk dat er toezicht gehouden wordt en daarom is een extra kracht ingehuurd, die het team 3 dagen in de week versterkt. De kosten hiervoor zijn reeds verwerkt in de begroting 2004.

In 2003 is het niet gelukt om een systeem te ontwikkelen voor het meetbaar maken van het naleefgedrag. Dit wordt in 2004 meegenomen in het PHH. De handavingsinspanningen zijn in 2004 geënt op de probleemanalyse en prioritering die december 2003 tot stand is gekomen.

3.7.3 Rioleringsplannen en subsidies lozingen (17.300)

Stimulering aansluiting riolering Voor het aansluiten van ongerioleerde panden in het beheersgebied zijn door het waterschap in het verleden verschillende stimuleringsregelingen opgesteld. In december 2003 is de nieuwe stimuleringsregeling voor niet-kwetsbare gebieden van kracht geworden. Deze nieuwe regeling zal worden gebruikt om het onderwerp "aansluiting op de riolering" actief te gaan promoten onder de gemeenten. In de kostenramingen voor de komende jaren is de dotatie aan de voorziening van de nieuwe regeling opgenomen.

Voor de aansluiting van ongerioleerde panden en woonboten in de gemeente Utrecht worden afspraken gemaakt met gemeente Utrecht die er toe moeten leiden dat de aansluitingen in 2005 een feit zijn.

Hiervoor is in 2005 € 1,290 miljoen aan extra budget opgenomen waarvoor nog een bestuursvoorstel zal volgen.

3.7.4 Aanpak diffuse emissies derden (17.400)

Emissie-beheersplan 2003-2007 Begin 2003 is het Emissiebeheersplan gereed gekomen. Hierin zijn de maatregelen opgenomen die de inspanning van het waterschap weergeven om te komen tot de gewenste fysisch-chemische waterkwaliteit. De maatregelen hebben betrekking op de aanpak van diverse verontreinigingsbronnen, zowel de diffuse als de nog resterende puntbronnen. De aanpak heeft voor een belangrijk deel tot doel een gedragsverandering te bereiken, zowel bij de eigen organisatie als bij andere partijen, waardoor emissies naar water verminderen. In de komende jaren worden, naast de lopende maatregelen, de nieuwe maatregelen uit het Emissiebeheersplan opgestart en uitgevoerd. Deze nieuwe maatregelen zijn ondermeer de sanering van lozingen afkomstig van woonschepen, verdere stimulering van duurzame landbouw en een onderzoek naar een algemeen verbod op chemische onkruidbestrijding.

Waterketen beleid Op nationaal niveau is de Rijksvisie op de waterketen verschenen. Het waterschap zal in navolging hierop een eigen waterketenbeleid gaan ontwikkelen waarbij rekening wordt gehouden met onder meer het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Europese Kaderrichtlijn. De relatie tussen de kunstmatige waterketen en het meer natuurlijke watersysteem krijgt dus nadrukkelijker de aandacht. In de praktijk zal dit zich ondermeer uiten in een zwaarder accent van de waterketen in waterplannen en de watertoets. Om hier invulling aan te kunnen geven is de personele capaciteit per 1 december 2003 uitgebreid.

3.7.5 Doelstellingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
17.1	17.302	Stimuleren van afkoppelen verhard oppervlak in samenwerking met gemeenten. Doelstelling voor 1 januari 2007 (ten opzichte van het op 1 januari 2003 aangekoppelde verharde oppervlak): op zandgronden is 6% extra verhard oppervlak afgekoppeld van de riolering en in het overige deel van het beheersgebied 3%.	- De subsidieregeling afkoppelen van verhard oppervlak wordt eind 2004 geëvalueerd. (besluitvorming Burap 2003-1)
17.2	17.101 17.102 17.201 17.202 17.301	Vóór 2006 voor alle rioolaansluitpunten en riooloverstorten van de gemeentes een geactualiseerde vergunning verlenen waarin voorschriften zijn opgenomen ten aanzien van: - het halen van de basisinspanning in 2005 en het streven naar invulling van het waterkwaliteitsspoor voor 2010. - de monitoring van het afgevoerde afvalwater naar de r.w.z.i. - de monitoring van de overstortlozingen en het opstellen van een incidentenplan	In 2004 zijn met alle gemeenten afspraken gemaakt over het bereiken van de basisinspanning (besluitvorming Burap 2003-2). In 2004 worden aan 10 gemeenten aansluit- en overstortvergunningen verleend (besluitvorming Burap 2003-2). - In 2005 worden aan 13 gemeenten aansluit- en overstortvergunningen verleend (besluitvorming Burap 2003-2). - In 2005 is voor alle gemeenten een eerste waterkwaliteitsspoortoetsing uitgevoerd. - Via het vergunningenspoor de risicovolle overstorten met prioriteit doen saneren door gemeenten in 2005.
17.3	17.201	Vóór 2005 is de handhaving van de WVO op een adequaat niveau gebracht (voldoet aan het landelijk gewenste niveau).	Vóór 2005 is het maatwerkprogramma uitgevoerd.
17.4	17.102	Alle bedrijven die vallen onder het Lozingenbesluit open teelt zijn vóór 2006 bezocht en voldoen aan het lozingenbesluit.	- In 2004 worden 470 bedrijven bezocht. - In 2005 worden 470 bedrijven bezocht.
17.5	17.101	In 2005 beschikt 100% van de vergunningplichtige bedrijven over een actuele WVO-vergunning die niet ouder is dan 5 jaar.	- In 2004 beschikt 90 % van deze bedrijven over een vergunning.
17.6	17.101	In 2004 beschikt het waterschap over een operationeel Emissie-management informatiesysteem voor vergunningverlening en handhaving.	

17.7	17.302	Uitvoering van de maatregelen van het Emissiebeheersplan 2003-2007. Onder andere onderzoek naar alternatieven voor bestrijdingsmiddelen voor landbouw, mogelijkheden bepalen verbod chemische onkruidbestrijding, simuleren duurzaam bouwen, sanering lozing recreatievaart. Jaarlijkse rapportage aan bestuur over voortgang.	-De eerste bestuurlijke rapportage over de uitvoering van het emissiebeheersplan zal begin 2005 aan het bestuur worden voorgelegd. (Besluitvorming Burap 2003-1). -Uiterlijk in 2007 opstellen van een regeling voor het financieel stimuleren van het saneren van lozingen uit de recreatievaart, voor zover in de AmvB recreatievaart (die nog van kracht moet worden) en afgestemd kan worden op andere waterbeheerders. (Besluitvorming Burap 2003-1).
17.8	-	Optimaliseren van het gehele afvalwatersysteem bij uitbreidingen/aanpassingen van zuiveringstechnische werken of bij grote investeringen in de riolering.	

3.7.6 Projecten

Tabel: Projecten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
	Doelstelling 17.1	0,300	0,300	0,300	0,000	0,000
	Doelstelling 17.2	1,473	0,698	0,500	0,000	0,000
	Overige	0,036	0,018	0,000	0,000	0,000
	Aanpak ongerioleerde woonboten Utrecht	1,290	0,000	0,000	0,000	0,000
	Afvalwaterplan Utrecht	0,040	0,000	0,000	0,000	0,000
	Totaal	3,139	1,016	0,800	0,000	0,000

3.7.7 Kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsproduct	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	WVO-vergunningen en meldingen	0,781	0,621	0,618	0,615	0,630	0,646
	Handhaving WVO	0,921	0,919	0,939	0,951	0,957	0,978
	Rioleringsplannen/subsidies lozingen	2,025	3,446	1,441	1,312	0,189	0,193
	Aanpak diffuse emissies derden	0,077	0,095	0,098	0,101	0,103	0,105
	Totaal beheersing van lozingen	3,804	5,082	3,095	2,979	1,879	1,922
	Index	100	134	81	78	49	51

Tabel: Kosten per kostensoort	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Variabele kosten	2,309	2,517	1,855	1,719	0,586	0,598
	Personele kosten	1,296	1,227	1,216	1,261	1,292	1,325
	Afschrijvingen	0,195	1,334	0,022	-0,001	0,001	0,000
	Rente	0,004	0,003	0,002	0,001	0,000	0,000
	Totaal beheersing van lozingen	3,804	5,082	3,095	2,979	1,879	1,922
	Index	100	134	81	78	49	51

3.7.8 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Rioleringsplannen en subsidies lozingen
Rioleringsplannen: weggewerkte achterstand leidt vanaf 2006 tot lager budget en is er minder inhuur nodig voor externe deskundige adviezen (€ 0,034 miljoen).

Subsidies lozingen: Toename in 2005 vanwege de volgende dotaties:
€ 0,750 miljoen rioolaanleg niet kwetsbare buiten gebieden;
€ 0,365 miljoen uitvoering bijdrageregeling rioolaanleg buitengebied;
€ 0,300 miljoen stimuleringsregeling riolering (kwetsbare) buitengebieden;

€ 0,174 miljoen saneren overstorten kwetsbare gebieden;
€ 0,300 miljoen stimuleringsregeling afkoppelen verhard oppervlak;
Vanaf 2006 nemen de dotaties af omdat enkele regelingen aflopen of omdat de stand van de voorziening toereikend is om te voldoen aan de geplande uitgaven.

Aanpak diffuse emissies derden

Stimulering duurzame landbouw. Toename vanaf 2005 structureel € 0,020 miljoen.

3.8 Heffing en invordering (18.000)

3.8.1 Belastingheffing (18.100)

Ontwikkelingen

Met ingang van het belastingjaar 2004 wordt overgestapt van meeliften met de waternota van Hydron voor de ingezetenenomslag en de verontreinigingsheffing particulieren en kleine bedrijven naar zelf heffen met behulp van nieuwe programmatuur en een nieuwe dienstverlener. Tegelijkertijd migreert de heffing voor de verontreinigingsheffing voor bedrijven naar een nieuw systeem. Daarnaast wordt ook de invordering gemoderniseerd. Het wordt mogelijk door het afgeven van een machtiging voor alle belastingen in termijnen te gaan betalen. Daarom zal 2004 in het teken staan van de omschakeling. Er moet nog veel worden ingericht om de werkprocessen gestroomlijnd te laten plaatsvinden.

In 2005 zal de stroomlijning zijn afgerond. Het is nu nog niet duidelijk wat de wijziging van de werkbelasting zal worden door alle veranderingen. Nu is al een trend merkbaar van een verhoogde druk op het invorderingsproces: veel bewindvoeringen, faillissementen etc. In de loop van 2004 zal duidelijk worden of die trend zich doorzet. Ook zal in 2005 worden gezien of de voorbereiding zal plaatsvinden van de migratie naar een heffingsstelsel voor de traditionele omslag (gebouwd en ongebouwd). Deze ontwikkelingen zijn niet meegenomen in de cijfers van de Voorjaarsnota. Voor de begroting zal daar nog op worden teruggekomen. Voor het overige liggen de cijfers voor de uitgaven in de lijn van de begroting voor 2004.

3.8.2 Invordering (18.200)

Een blik naar de inkomsten

Heffingsmaatstaven ingezetenenomslag

Verwacht wordt dat de jaarlijkse stijging met 2000 ingezetenen zich gestaag zal doorzetten. Daarom is er geen afwijkend beeld t.o.v. 2004

Heffingsmaatstaven gebouwd

De WOZ-waarden worden wederom door de gemeenten opnieuw getaxeerd met peildatum 1 januari 2003. Ten opzichte van de vorige taxatieronde zal het aantal heffingseenheden behoorlijk stijgen. Een totaalbeeld is pas begin 2005 te geven. Bij de behandeling van de begroting 2005 zullen de tarieven voor het gebouwd vastgesteld worden op basis van het aantal dan bekende WOZ-eenheden in 2004. Na het bekend worden van het door de gemeenten juiste aantal WOZ-eenheden kunnen de tarieven met een besluit van het algemeen bestuur begin 2005 naar rato worden verlaagd.

Heffingsmaatstaven ongebouwd

Het Rijk heeft aan de hand van het IBO-rapport de keuze gemaakt om het bestaande belastingstelsel te vereenvoudigen. Deze vereenvoudiging wordt de komende 4 jaar uitgewerkt. Zij laat de omslag ongebouwd in stand. Nog niet duidelijk is of de maatstaf voor de heffing van het ongebouwd de oppervlakte blijft of wordt vervangen door de waarde in het economisch verkeer. Het is ook nog mogelijk dat de afgesplitste oppervlakten die bij het "gebouwd" behoren weer deel zullen gaan uitmaken van het ongebouwd.

Heffingsmaatstaven verontreinigingsheffing

Ten opzichte van 2004 wordt rustige ontwikkeling verwacht. Gerekend wordt met een toename van 2000 huishoudens en een geringe verdunning van de woningbezetting. Alle belastingplichtigen worden in de gelegenheid gesteld om in termijnen te betalen wanneer een machtiging tot het doen van een automatische overschrijving wordt afgegeven (klantvriendelijkheid). Verwacht wordt dat in 2005 ca. 40% van de belastingplichtigen daarvan gebruik zal maken. Dit leidt tot ca. 2.154.000 mutaties via de bankgirocentrale. De kosten daarvan worden geraamd op € 0,126 miljoen, welke verantwoord zijn onder algemene bedrijfsvoering.

3.8.3 Projecten

Tabel:	(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
Projecten	Vervanging belastingmodules	0,200	0,085	0,000	0,000	0,000
	Totaal	0,200	0,085	0,000	0,000	0,000

3.8.4 Kostenoverzicht

Tabel:	(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kosten per beleidsproduct	Belastingheffing	2,759	2,813	2,873	3,189	3,241	3,293
	Invordering	0,492	0,404	0,413	0,422	0,431	0,441
	Totaal heffing en invordering	3,251	3,216	3,286	3,611	3,673	3,734
	Index	100	99	101	111	113	115

Tabel:	(In miljoenen euro's, afrondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kosten per kostensoort	Variabele kosten	2,593	2,546	2,597	2,649	2,702	2,756
	Personele kosten	0,658	0,673	0,690	0,708	0,725	0,743
	Afschrijvingen	0,000	-0,004	-0,002	0,224	0,224	0,224
	Rente	0,000	0,000	0,000	0,031	0,022	0,011
	Totaal kostensoorten heffing en invordering	3,251	3,216	3,286	3,611	3,673	3,734
	Index	100	99	101	111	113	115

3.8.5 Toelichting kostenoverzicht

Variabel Naast de autonome kostenwijzigingen zoals die hieronder beschreven worden, stijgen de kosten voor de heffing en invordering door inflatie met € 0,047 miljoen in 2006 (ten opzichte van 2004) tot € 0,195 miljoen in 2009.

Belastingheffing

Stijging kosten van de belastingheffing door enerzijds stijging van de kosten van aanslagen van de ingezetenenomslag WVO particulieren en kleine bedrijven en omslag gebouwd en ongebouwd en anderzijds de daling van de kosten van aanslagen voor WVO bedrijven. Aangezien de bestuursverkiezingen naar aanleiding van het IBO-rapport pas voor het eerst in 2008 gehouden zullen worden, is de dotatie aan de voorziening naar beneden aangepast.

Invordering

Daling van de kosten van de invordering door hogere opbrengsten van aanmaningen en dwangbevelen en afname van de kosten van inhuur van deurwaarders.

Kapitaallasten De afschrijvingslasten nemen in 2007 tot en met 2009 toe met € 0,224 miljoen wegens de afschrijving van nieuw opgeleverde belastingmodules ten behoeve van de belastingheffing. De rente wordt in deze periode naar rato van de boekwaarde van deze modules toegerekend aan de heffing. In 2005 en 2006 zijn de afschrijvingen negatief door de activering van overhead in het bovengenoemde project.

3.9 Algemene bedrijfsvoering (19.00 en 21.000)

3.9.1 Ondersteunende producten (21.100)

Financiën Met ingang van 2003 is de projectadministratie uitgebreid met de module voor de financiële administratie van Oracle. Hiermee is een volledig geïntegreerde project- en financiële administratie geïmplementeerd. De komende jaren zal echter veel tijd en geld worden gestoken in het uitbouwen van de functionaliteit en het ontwikkelen van rapportages. Tezamen met de begrote kosten van het functioneel en technisch beheer, is hiervoor jaarlijks een bedrag van € 0,200 miljoen geraamd.

Eind 2003 zijn de verzekeringsactiviteiten overgedragen van de afdeling AIZ aan de afdeling Financiën. Gebleken is dat dit een aanzienlijke verzwaring van de werkzaamheden tot gevolg had, waarvoor in deze Voorjaarsnota 0,5 fte is ingeruimd. De komende jaren zullen door toenemende automatisering de werkzaamheden efficiënter worden uitgevoerd. Hierdoor zal naar verwachting in 2007 weer 0,5 fte kunnen worden ingeleverd. Dit wordt ingevuld door een medewerkster die in 2006 met FPU gaat, niet te vervangen.

Algemene en interne zaken

Communicatie

2005 is het eerste, volledige uitvoeringsjaar van het nieuwe, in 2004 door het algemeen bestuur vast te stellen communicatiebeleidsplan 2004-2008.

Het 2e imago-onderzoek, dat mede ten grondslag ligt aan dat plan, laat zien dat geen echte koerswijziging noodzakelijk is op communicatiegebied. Wel kunnen op een aantal gebieden nog duidelijke accenten worden gelegd (accountmanagement, communicatie over projecten etc.).

Een nieuwe ontwikkeling vormt de elektronische dienstverlening via internet. Op dat punt willen we een goede stap zetten in 2005, met name op het gebied van belastingen en vergunningverlening. Ook de regelgeving van het waterschap waaraan burgers en bedrijven rechten kunnen ontlene en/of waardoor ze verplichtingen krijgen opgelegd moet beschikbaar zijn op het internet. Hiertoe participeert ons waterschap met de gemeente en de provincie Utrecht in een pilot van het ministerie van BZK.

Ook de interne informatie-uitwisseling via intranet moet in 2005 een meer structureel karakter krijgen, d.w.z. zodanig worden gefaciliteerd dat het in de praktijk gemakkelijk ingebed kan worden in de reguliere werkprocessen.

Het educatieve programma Watch, waarin ons waterschap samenwerkt met het IVN Utrecht en Utrechts Landschap, bestrijkt zowel landelijk als in ons beheersgebied een steeds groter gebied. Steeds meer gemeenten en lokale organisaties, zoals diverse milieucentra, gebruiken Watch om de betekenis van water voor de leefomgeving aan schoolkinderen duidelijk te maken. Watch wordt dan ook met volle energie voortgezet.

Documentaire informatievoorziening (Div)

In 2005 moet het nieuwe document managementsysteem (dms) voor een groot deel operationeel zijn. Dit betekent nogal wat. Veel, zo niet alle post moet worden gescand, zodat alles zoveel mogelijk digitaal beschikbaar komt. Ook leidt het tot andere manieren van werken. De medewerkers van AIZdiv zullen meer inzicht moeten hebben in de diverse administratieve werkprocessen binnen de organisatie, om op die manier de stukken van een goede digitale routing te kunnen voorzien, hetgeen moet leiden tot besparing van papier, een meer gemakkelijke afhandeling en – daar gaat het uiteindelijk om – kwaliteitsverbetering.

Zoals al aangekondigd in de Voorjaarsnota 2003 en de begroting 2004 leidt dit tot een verschuiving van personele capaciteit naar de 'voorkant' van het proces. Daarom is nu bij AIZdiv 0,6 fte aan uitbreiding voorzien, waarvan 0,4 fte reeds is ingevuld. De bedoeling is dat door de digitale afhandeling bedrijfsbreed een kleine afname van de formatie te verwachten valt.

Of hiermee de totale toename van het werkaanbod kan worden opgevangen bij

AlZdiv (de organisatie is immers ook behoorlijk gegroeid sinds 1997) moet worden afgewacht, maar vooralsnog is de verwachting dat door invoering van een dms de autonome toename van het werkaanbod door de groei van de organisatie kan worden opgevangen zonder verdere formatie-uitbreiding. Dit neemt niet weg dat in de overgangsfase af en toe tijdelijke ondersteuning nodig zal blijken te zijn omdat het gewone werk natuurlijk wel door gaat. Voor de beheerskosten is zowel voor 2005 als 2006 € 0,050 miljoen geraamd en voor de jaren daarna € 0,015 miljoen.

Bestuurlijke en juridische zaken (BJZ)

In de afgelopen periode is door BJZ de voorbereiding en uitvoering van de bestuurlijke coördinatie opgepakt t.a.v. de calamiteitenzorg, met name in relatie met de partners in het calamiteitenennetwerk (provincie, gemeenten, brandweer, politie, ggd). Waterschappen moeten hun rol kunnen spelen in de zogeheten veiligheidsregio's waaraan nu wordt gewerkt, ook in de provincie Utrecht. Om te beginnen is er nu een concept-calamiteitenplan opgesteld (samen met 5 andere waterschappen) dat qua begrippen en fasering is afgestemd met ondermeer de partners in Utrecht. In 2005 moet dit calamiteitenplan in werking zijn. Mede in verband hiermee is de formatie van BJZ met 0,2 fte uitgebreid, maar ook hier geldt dat met de groei van de organisatie ook de behoefte aan ondersteuning op bestuurlijk en juridisch gebied toeneemt.

3.9.2 Projecten

Tabel: Projecten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
Bestuur		0,000	0,000	0,270	0,530	0,000
Watch		0,037	0,037	0,037	0,037	0,037
I&A		0,985	0,985	0,985	0,000	0,000
Meubiliair		0,036	0,036	0,036	0,036	0,036
Totaal		1,058	1,058	1,328	0,603	0,073

3.9.3 Kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsproduct	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Interne organisatie		1,256	1,308	1,336	1,369	1,399	1,429
Ondersteunende afdelingen		4,590	5,636	5,587	5,777	5,793	5,509
Bestuur		1,384	1,484	1,523	1,574	1,636	1,697
Huisvesting		2,179	2,308	2,347	2,354	2,410	2,431
Totaal algemene bedrijfsvoering		9,409	10,735	10,793	11,074	11,238	11,065
Index		100	114	115	118	119	118

Tabel: Kosten per kostensoort	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten		3,768	4,296	4,399	4,506	4,642	4,763
Personele kosten		4,104	4,592	4,717	4,818	4,925	5,028
Afschrijvingen		1,108	1,403	1,250	1,327	1,241	0,905
Rente		0,430	0,444	0,426	0,422	0,430	0,369
Totaal algemene bedrijfsvoering		9,409	10,735	10,793	11,074	11,238	11,065
Index		100	114	115	118	119	118

3.9.4 Toelichting kostenoverzicht

Variabel	<u>Ondersteunende afdelingen</u> Extra bedrag van € 0,025 miljoen voor onderhoud intwismodule ERGO en extra onderhoudskosten voor de aangeschafte GBKN. Budget is verlaagd met € 0,015 miljoen aan representatiekosten, vanwege eenmalige opname voor 10-jarig feest en externe adviezen met € 0,015 miljoen, vanwege de eenmalige opname van advisering nieuw bestuur (vanaf 2005 niet meer nodig). Toename door stijging van de verzekeringspremies en inhuur voor subsidietraject. Toename van € 0,050 miljoen voor het ontwikkelen van PAS en € 0,126 miljoen vanwege bankkosten inzake de verwerking van automatische incasso's. Voor de dividendopbrengst is jaarlijks € 0,100 miljoen opgenomen. <u>Bestuur</u> De jaarlijkse toename is bijna geheel toe te schrijven aan contributies STOWA en Unie van Waterschappen. Tevens is jaarlijks € 0,010 extra opgenomen voor onderhoud en ontwikkeling van de website. <u>Huisvesting</u> De kosten voor schoonmaakwerkzaamheden voor het waterschapskantoor nemen vanaf 2005 toe met € 0,022 miljoen. Voor 2005 en 2006 is € 0,050 miljoen opgenomen voor beheerskosten DMS/WFM. Vanaf 2007 is hiervoor jaarlijks € 0,015 miljoen opgenomen.
Kapitaallasten	De jaarlijkse afschrijvingslasten komen grotendeels voort uit de projecten die vallen onder het Informatiebeleidsplan (IBP) en de vervanging van de kantoorautomatisering (rond de € 1,000 miljoen). Deze projecten worden in 3 jaar afgeschreven.

4 Financiële paragraaf

4.1 Doelmatigheid

Algemeen In 2002 heeft het waterschap onderkend dat het voor de komende jaren voor een grote uitdaging stond om zodanige strategische en financiële beleidskeuzes te maken, dat een juiste balans wordt gevonden tussen duurzaam waterbeheer ('goede dingen doen') enerzijds en doelmatigheid ('dingen goed doen') anderzijds, al dan niet versterkt door samenwerking met partners in de waterketen ('dingen in het goede verband doen'). Een extern bureau heeft het waterschap daarbij ondersteund. In het rapport 'Meerjarenbeleid in opties' is een aantal aanbevelingen gedaan. Met betrekking tot het doelmatigheidsvraagstuk is gesteld dat voordeel kan worden behaald met het verbeteren van de inkoopfunctie van het waterschap, het beter benutten van subsidiekansen en het verhogen van de personeelsproductiviteit. De eerste twee punten zijn in projectverband opgepakt. Het laatste onderwerp is ondermeer punt van zorg geweest bij de herstructurering van de sector Waterbeheer en zal verder worden meegenomen in de uitwerking van de persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP) van medewerkers.

Uit het verbetertraject inkopen worden in 2004 drie aanbevelingen nader uitgewerkt, te weten: het vastleggen van de inkoopprocessen binnen het waterschap, het uitvoeren van een inkoopanalyse (bundeling diensten, opstellen raamcontracten e.d.) en het verder ontwikkelen van inkoopvaardigheden medewerkers (training onderhandelingstechnieken). Voor wat betreft het beter benutten van de subsidiekansen is in 2003 een quick scan uitgevoerd. In 2004 wordt gestart met het verwerven van subsidiegelden voor de projecten die worden genoemd in het rapport 'subsidiekansen HDSR'. Het accent zal daarbij worden gelegd op die projecten, die naar verwachting de meeste kans op succes zullen hebben (top 10 lijst). Verder is de organisatorische borging rondom de subsidieverwerving vorm gegeven. Goede borging in de organisatie is noodzakelijk voor structurele aandacht voor subsidiemogelijkheden. Hiertoe is een ambtelijk subsidieplatform ingesteld. De subsidieverwerving is een vast onderwerp geworden in de bestuursrapportages.

4.2 Uitgangspunten

Financiële uitgangspunten In deze Voorjaarsnota zijn de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

1. Inflatie 2005 0%; 2006-2009 2% (met uitzondering van salarissen 2,5%, waaronder een gedeelte voor autonome salarisverhogingen). De deelname aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) brengt met zich mee dat de Nederlandse overheid (en dus ook de waterschappen) zich moeten houden aan de zogenaamde convergentiecriteria uit het Stabiliteitspact van Amsterdam. De inflatie maakt hier deel van uit. Binnen de EMU is afgesproken dat de inflatie < 2,4% moet blijven;
2. Rekenrente nieuw af te sluiten langlopende leningen 4,66% (Begroting 2004 4,75%), kortlopende leningen 2,61% (Begroting 2004 2,61%) en van reeds lopende leningen 5,92%;
3. Bij de tariefberekening van de kapitaallasten wordt geen rekening meer gehouden met uitloop van projecten (Begroting 2004: 10%). Verder wordt ook niet meer vastgehouden aan een structureel niveau van € 1,000 miljoen euro per jaar voor de afschrijvingslasten voor immateriële vaste activa maar aan de werkelijke afschrijvingslasten;
4. De inzet van de reserves is gebaseerd op 27,2 % van de exploitatieomvang ultimo 2009. De ondergrens van de bandbreedte is bepaald op 20% en de bovengrens op 35% (bron: Nota financiële grondslagen);
5. Een werkweek van gemiddeld 37 uur (conform CAO waterschappen);
6. De verdeelsleutels van het waterbeheer zijn conform de voorstellen uit de Nota financiële grondslagen. De overige sleutels zijn hetzelfde als die van de Begroting 2004.

4.3 Formatie en salariskosten

Algemeen In onderstaande tabel zijn de wijzigingen in de formatie met ingang van 2004 en volgende jaren opgenomen.

**Tabel:
Overzicht
mutaties
formatie-
omvang**

Sector/afdeling	Waterbeheer	Strategie en planvorming	Zuiverings-beheer	Financiën Belastingen	Staf A.I.Z.	Staf P.O.I	Directie	Totaal
Toegestaan per 01-01-2004	104,4	28,0	72,1	24,4	20,5	16,3	2,0	267,6
Werkelijke formatie	104,1	28,1	73,2	24,2	20,9	15,5	2,0	267,6
Mutaties 2004:								
Uitbreiding (niet in Begr. '04)					+0,4			+0,4
Totaal ultimo 2004	104,4	28,0	72,1	24,4	20,9	16,3	2,0	268,1
Mutaties 2005	+1,0	+0,35	-0,05	+0,5	+0,4	+0,8	-	+3,0
Totaal ultimo 2005	105,4	28,35	72,05	24,9	21,3	17,1	2,0	271,1
Mutaties 2006	-	-0,7	-0,5	-	-	-	-	-1,2
Totaal ultimo 2006	105,4	27,65	71,55	24,9	21,3	17,1	2,0	269,9
Mutaties 2007	-1,8	-0,3	-	-0,5	-	-	-	-2,6
Totaal ultimo 2007	103,6	27,35	71,55	24,4	21,3	17,1	2,0	267,3
Mutaties 2008	-	-	-1,2	-	-	-	-	-1,2
Totaal ultimo 2008	103,6	27,35	70,35	24,4	21,3	17,1	2,0	266,1
Mutaties 2009	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ultimo 2009	103,6	27,35	70,35	24,4	21,3	17,1	2,0	266,1

Toelichting

Sector Waterbeheer

Vanaf 2005 1,0 fte extra bij afdeling Vergunningverlening en Handhaving t.b.v. de schouwvoering. Afname in 2007 van 1,8 fte bij de afdeling Waterkering en Ondersteuning. (Vorige Voorjaarsnota zou dit 1,5 fte in 2005 zijn en 0,3 fte in 2006). Het betreft de afloop van extra inzet t.b.v. opstellen beheerregisters.

Sector Strategie en Plannen

In 2005 0,35 fte uitbreiding vanwege extra inzet voor monitoring Europese Kaderrichtlijn water. Vanaf 2006 afname van 0,7 fte en in 2007 0,3 fte (totaal 1,0 fte) vanwege pensionering medewerker. De vacature in 2006 is al ingevuld in 2003 t.b.v. een inhaalslag werkzaamheden riolering.

Sector Zuiveringsbeheer

In 2005 afname van 1,5 fte en toename van 1,45 fte. In 2006 afname van 0,5 fte en vanaf 2008 afname van 1,2 fte.

Sector Financiën en Belasting

In 2005 toename van 0,5 fte vanwege extra inzet voor verzekeringen. In 2007 afname van 0,5 fte vanwege FPU.

Stafafdeling Algemene en Interne Zaken

Uitbreiding in 2004 (niet opgenomen in Begroting 2004) van 0,4 fte. Dit betreft een medewerker scannen bij Documentatie en Informatievoorzieningen. In 2005 0,1 fte extra voor medewerker scannen en 0,1 fte extra voor medewerker documentaire informatievoorziening. In verband met het in werking treden van het calamiteitenplan wordt in 2005 de formatie van AIZbjz met 0,2 fte uitgebreid. Hiernaast geldt dat met de groei van de organisatie ook de behoefte aan ondersteuning op bestuurlijk en juridisch gebied toeneemt.

Stafafdeling Personeel, organisatie en informatie

Een correctie van 0,8 fte ten opzichte van formatieomvang 2004 betreffende inzet voor personeelsbeleid (0,1 fte), KAM (0,1 fte) en informatiebeleid en automatisering (0,6 fte).

Salariskosten In de onderstaande tabel staan de salariskosten per sector vermeld. Onder de regel "totale salariskosten" staan de salariskosten die besteed worden aan projecten. Deze worden samen met de projecten geactiveerd en komen, over meerdere jaren uitgesmeerd, terug in de kapitaallasten (afschrijvingen). Per saldo resteren dan de salariskosten die in de exploitatie terechtkomen en dus rechtstreeks op de tarieven drukken.

Tabel: Salariskosten per sector	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Sector Waterbeheer	5,332	5,518	5,656	5,703	5,846	5,992
	Sector Strategie en Plannen	1,732	1,796	1,799	1,826	1,871	1,918
	Sector Zuiveringsbeheer	3,711	3,811	3,876	3,973	4,001	4,101
	Sector Financiën en Belasting	1,385	1,447	1,484	1,492	1,529	1,567
	Stafafdelingen	2,568	2,712	2,780	2,849	2,921	2,994
	Totale salariskosten	14,728	15,285	15,595	15,843	16,169	16,573
	Salariskosten geactiveerd in projecten	0,773	0,826	0,846	0,862	0,883	0,905
	Totale salariskosten in exploitatie	13,956	14,459	14,749	14,982	15,285	15,667
	Index	100	104	106	107	110	112

De toename van de totale salariskosten van jaar tot jaar worden in de onderstaande tabel gesplitst naar oorzaak. Bij de loonstijgingen is uitgegaan van 2,5% per jaar.

Tabel: Toename totale salariskosten per jaar	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
	Formatieve wijziging	0,183	0,070-	0,138-	0,069-	-
	Loonstijging/inflatie	0,373	0,380	0,386	0,394	0,404
	Totaal mutatie	0,556	0,310	0,248	0,325	0,404

Toelichting In 2005 nemen de totale salariskosten toe door een totale uitbreiding van 3,0 fte. Door inflatie nemen de lasten toe met € 0,373 miljoen. Van 2006 tot 2008 dalen de salariskosten mede door afname van 1 fte bij Strategie en Plannen, 1,8 fte bij Waterbeheer, 1,7 fte bij Zuiveringsbeheer en 0,5 fte bij Financiën. In de jaren 2006 tot en met 2009 stijgen de salariskosten door inflatie van € 0,380 miljoen tot € 0,404 miljoen. De totale salariskosten in de exploitatie worden verdeeld naar de beleidsvelden op basis van het aantal geschreven uren. Dat levert de volgende verdeling op:

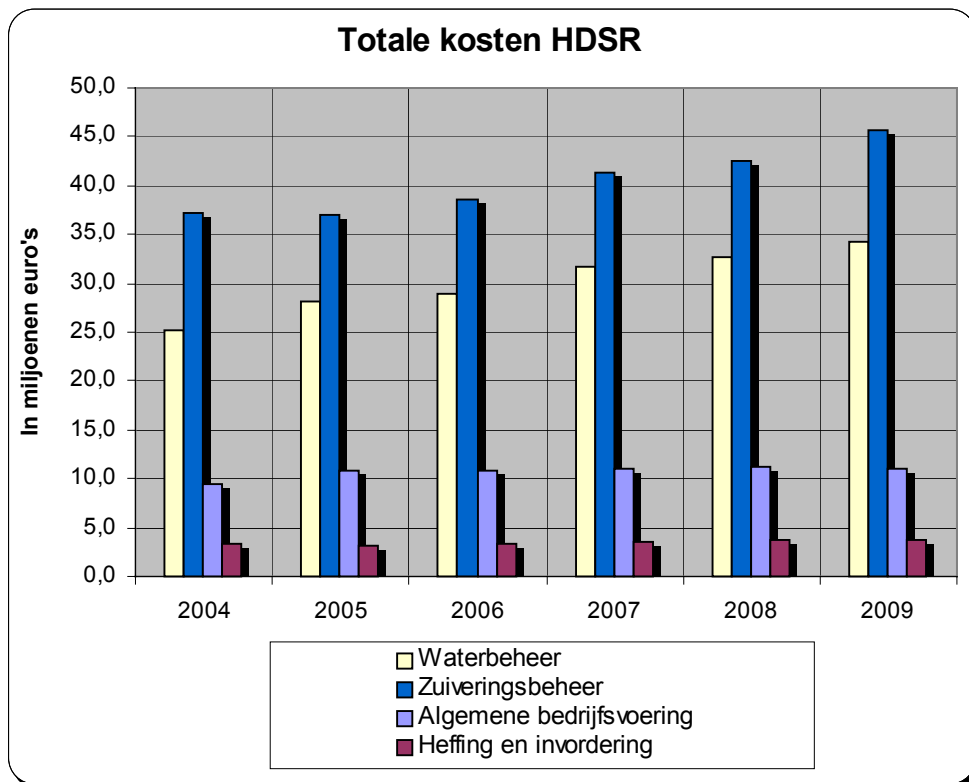
Tabel: Salariskosten per beleidsveld	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Planvorming	1,113	1,279	1,318	1,324	1,392	1,339
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	0,514	0,506	0,370	0,387	0,408	0,570
	Inrichting en onderhoud watersystemen	2,450	2,212	2,400	2,340	2,345	2,360
	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	3,225	3,277	3,328	3,417	3,453	3,539
	Inrichting/onderhoud vaarwegen	0,144	0,152	0,156	0,160	0,164	0,168
	Vergunningverlening/handhaving keur	0,451	0,539	0,553	0,567	0,581	0,595
	Beheersing van lozingen	1,296	1,227	1,216	1,261	1,292	1,325
	Heffing en invordering	0,658	0,673	0,690	0,708	0,725	0,743
	Bestuur en externe communicatie	0,997	1,020	1,046	1,072	1,092	1,119
	Algemene bedrijfsvoering	3,108	3,572	3,672	3,746	3,833	3,909
	Totaal	13,956	14,459	14,749	14,982	15,285	15,667
	Index	100	104	106	107	110	112

4.4 Totale kostenoverzicht

Tabel: Kosten per beleidsveld	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Eigen plannen		1,866	1,742	1,828	1,871	1,996	1,779
Plannen derden		1,106	1,361	1,340	1,341	1,363	1,382
Totaal planvorming		2,971	3,103	3,168	3,212	3,360	3,162
Beheersinstrumenten waterkeringen		1,499	1,117	0,569	0,544	1,013	2,634
Aanleg en onderhoud waterkeringen		2,679	3,389	3,801	4,511	4,842	4,725
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding		0,016	0,026	0,026	0,028	0,029	0,029
Totaal aanleg en onderhoud waterkeringen		4,194	4,533	4,397	5,083	5,884	7,389
Beheersinstrumenten watersystemen		1,188	1,003	1,107	0,924	1,125	0,971
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen		3,707	4,028	3,969	4,169	4,729	4,655
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems		3,724	4,669	7,261	8,816	8,956	9,114
Beheer hoeveelheid water		3,333	3,358	3,777	4,111	4,437	4,532
Calamiteitenbestrijding watersystemen		0,054	0,110	0,114	0,123	0,127	0,128
Monitoring watersystemen		1,099	1,605	1,484	1,552	1,468	1,494
Totaal inrichting en onderhoud watersystemen		13,104	14,773	17,710	19,694	20,841	20,894
Getransporteerd afvalwater		3,992	2,984	3,713	3,771	3,776	3,718
Gezuiverd afvalwater		24,985	25,620	27,121	29,618	30,705	34,016
Verwerkt slib		7,789	7,884	7,291	7,388	7,489	7,445
Afvalwaterbehandeling door derden		0,479	0,479	0,489	0,498	0,508	0,518
Totaal bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		37,246	36,967	38,613	41,276	42,479	45,697
Beheersinstrumenten vaarwegen en havens		0,000	0,005	0,006	0,006	0,113	0,115
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens		0,480	0,483	0,475	0,480	0,482	0,578
Verkeersregeling / -veiligheid vaarwegen en havens		0,020	-0,500	-0,510	-0,520	-0,531	-0,541
Totaal inrichting en onderhoud vaarwegen en havens		0,500	-0,012	-0,030	-0,034	0,064	0,152
Keur		0,014	0,015	0,015	0,016	0,016	0,016
Vergunningen en keurontheffingen		0,231	0,230	0,236	0,242	0,248	0,253
Handhaving keur		0,346	0,429	0,439	0,450	0,460	0,471
Totaal vergunningverlening en handhaving keur		0,590	0,674	0,690	0,707	0,724	0,741
WVO-vergunningen en meldingen		0,781	0,621	0,618	0,615	0,630	0,646
Handhaving WVO		0,921	0,919	0,939	0,951	0,957	0,978
Rioleringsplannen/subsidies lozingen		2,025	3,446	1,441	1,312	0,189	0,193
Aanpak diffuse emissies derden		0,077	0,095	0,098	0,101	0,103	0,105
Totaal beheersing van lozingen		3,804	5,082	3,095	2,979	1,879	1,922
Belastingheffing		2,759	2,813	2,873	3,189	3,241	3,293
Invordering		0,492	0,404	0,413	0,422	0,431	0,441
Totaal heffing en invordering		3,251	3,216	3,286	3,611	3,673	3,734
Interne organisatie		1,256	1,308	1,336	1,369	1,399	1,429
Ondersteunende afdelingen		4,590	5,636	5,587	5,777	5,793	5,509
Bestuur		1,384	1,484	1,523	1,574	1,636	1,697
Huisvesting		2,179	2,308	2,347	2,354	2,410	2,431
Totaal algemene bedrijfsvoering		9,409	10,735	10,793	11,074	11,238	11,065
Totaal HDSR		75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
Index		100	105	109	117	120	126

**Tabel:
Kosten HDSR**

(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Waterbeheer	25,163	28,153	29,030	31,641	32,753	34,259
Zuiveringsbeheer	37,246	36,967	38,613	41,276	42,479	45,697
Algemene bedrijfsvoering	9,409	10,735	10,793	11,074	11,238	11,065
Heffing en invordering	3,251	3,216	3,286	3,611	3,673	3,734
Totaal HDSR	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
Index	100	105	109	117	120	126
Totaal HDSR zonder inflatie	75,069	78,692	80,244	84,944	86,368	89,781
Index	100	105	107	113	115	120

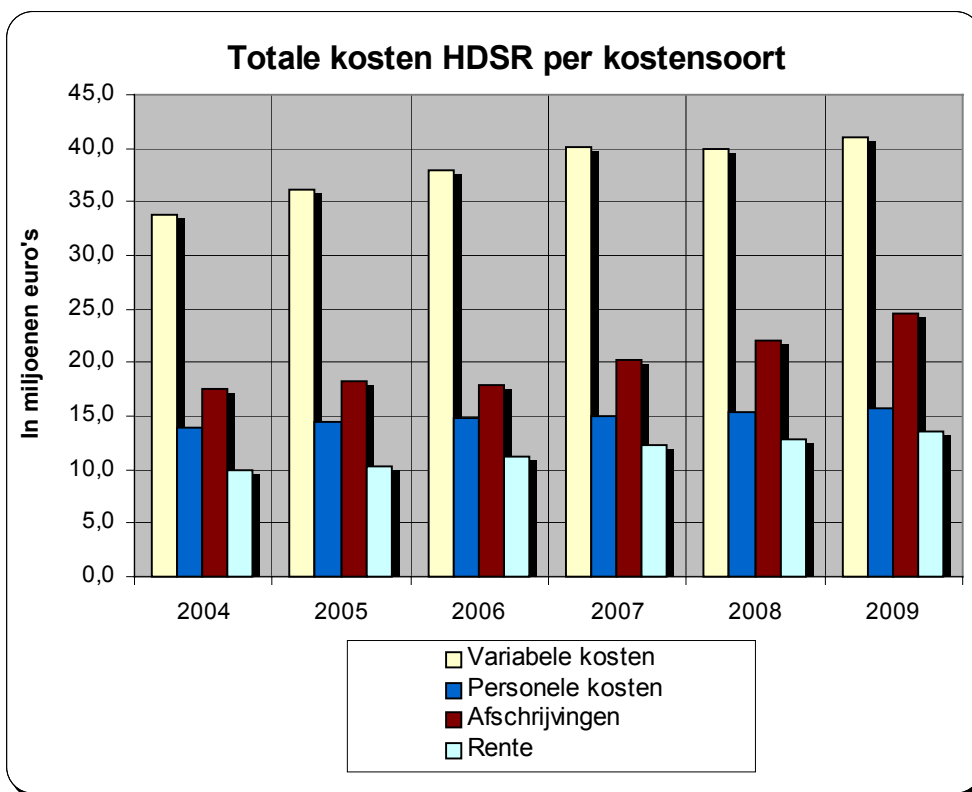

In bovenstaande tabel en grafiek staat aangegeven hoe de totale kosten van ons waterschap zich de komende jaren ontwikkelen. In de tabel is bovendien aangegeven hoeveel die kosten zouden zijn als er geen rekening gehouden zou worden met de inflatie van 2% en salarisstijging van 2,5%. In 2005 is er sowieso geen inflatie doorgerekend.

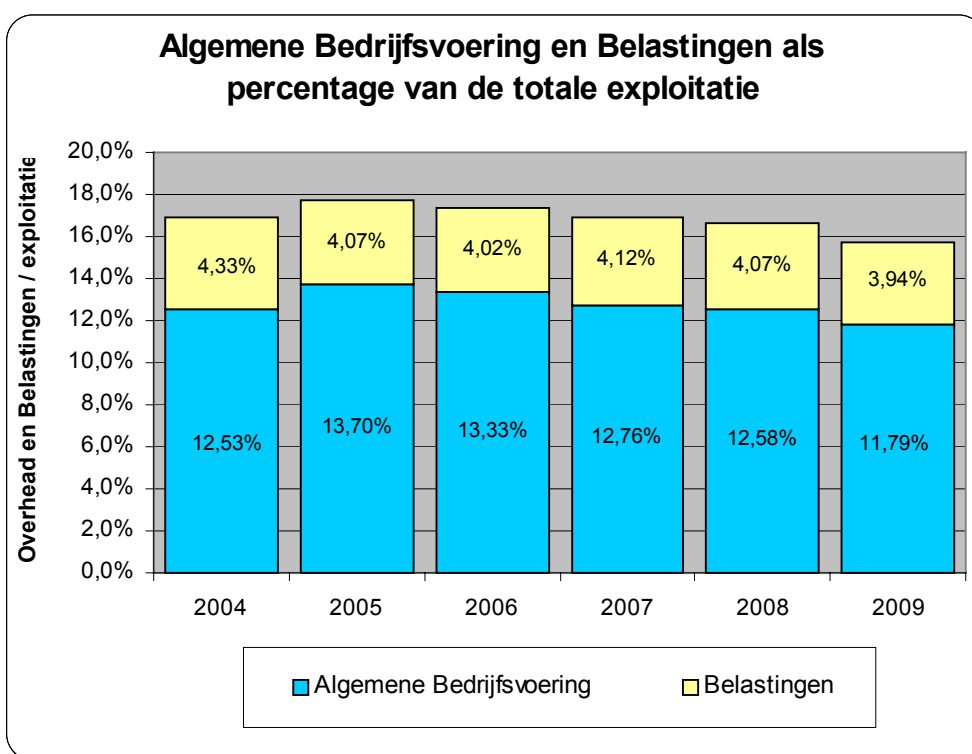
**Tabel:
Kosten per
kostensoort**

(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Variabele kosten	33,711	36,063	37,989	40,048	39,917	40,980
Personele kosten	13,956	14,459	14,749	14,982	15,285	15,667
Afschrijvingen	17,536	18,211	17,862	20,309	22,084	24,592
Rente	9,866	10,337	11,123	12,262	12,856	13,516
Totaal kostensoorten HDSR	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756

In de tabel en grafiek is aangegeven hoe de totale kosten van het waterschap verdeeld zijn over de diverse kostensoorten. De toename van de variabele lasten, salarislasteren en kapitaallasteren zijn beschreven bij de diverse beleidsvelden in de voorgaande hoofdstukken.

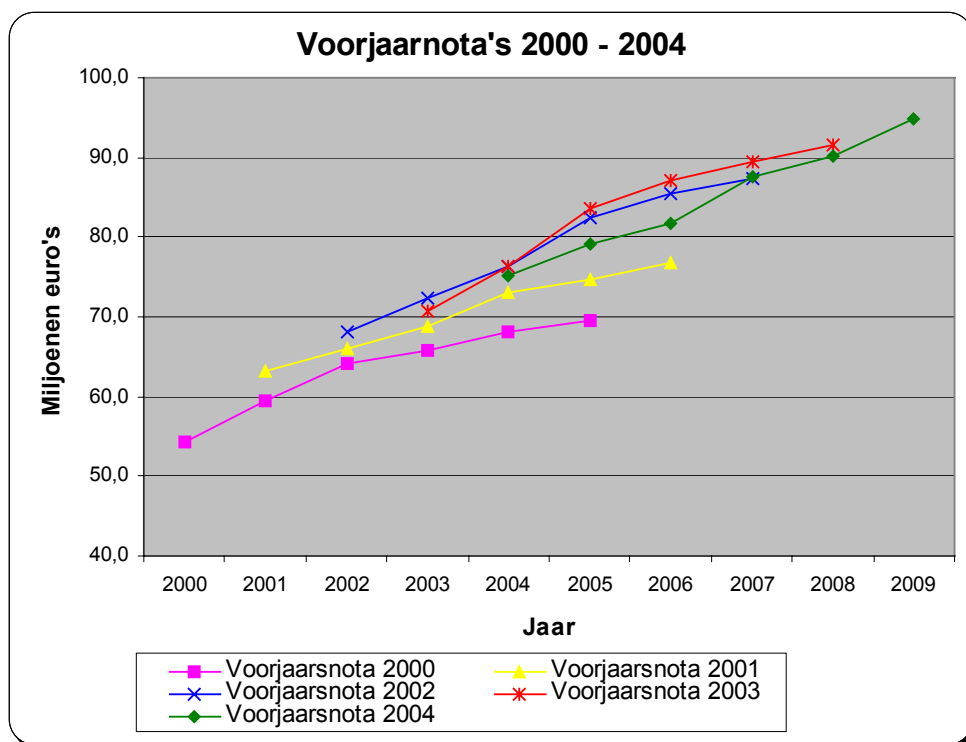
Hieronder zijn de kosten Belastingen en Algemene bedrijfsvoering afgezet tegen de totale exploitatiekosten. De kosten van Belastingen gaan 4,33% in 2004 naar 3,94% in 2009. De kosten van Algemene bedrijfsvoering oftewel de totale indirecte kosten, nemen af van 12,53% in 2004 tot 11,79% in 2009. Deze daling ontstaat doordat de kosten van Algemene bedrijfsvoering en Belastingen na 2005 ongeveer op hetzelfde niveau blijven, terwijl de overige kosten van het waterschap toenemen (zie onderstaande tabel).

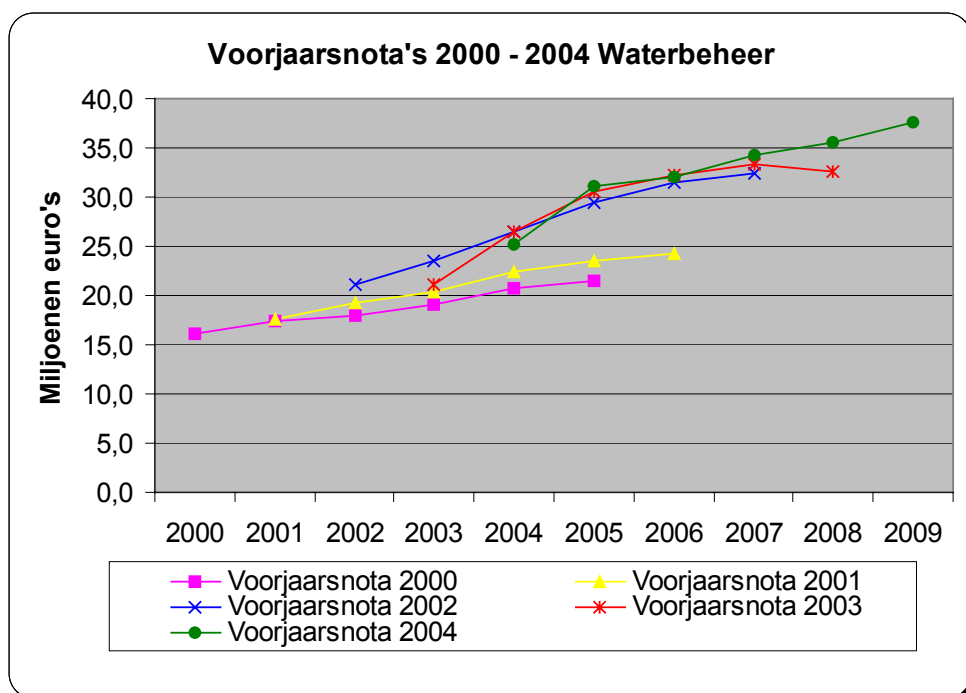
**Tabel:
Totale kosten**

(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Waterbeheer en Zuiveringsbeheer	62,409	65,119	67,643	72,917	75,232	79,957
Index	100	104	108	117	121	128
Algemene bedrijfsvoering/Belastingen	12,660	13,951	14,079	14,685	14,911	14,799
Index	100	110	111	116	118	117

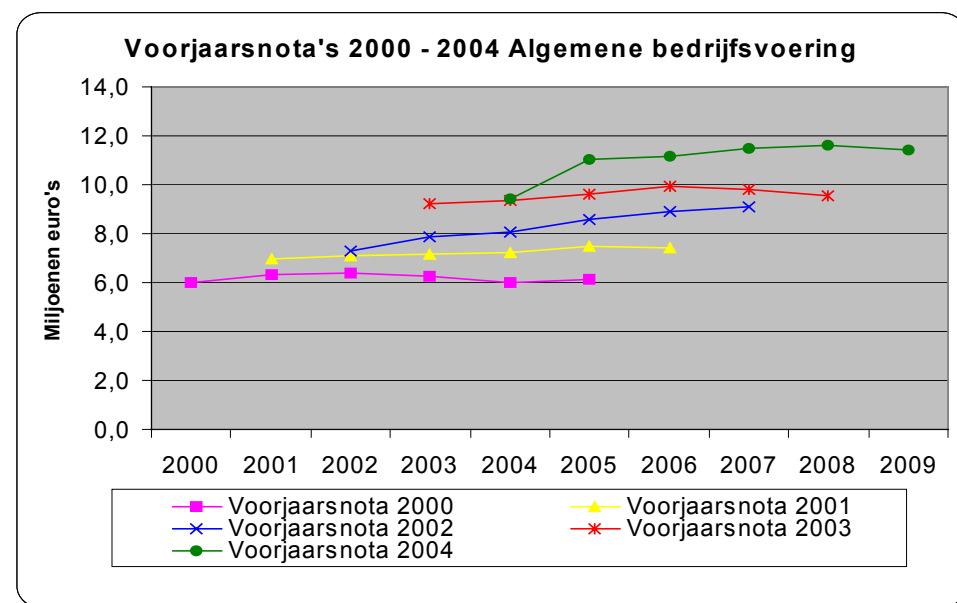
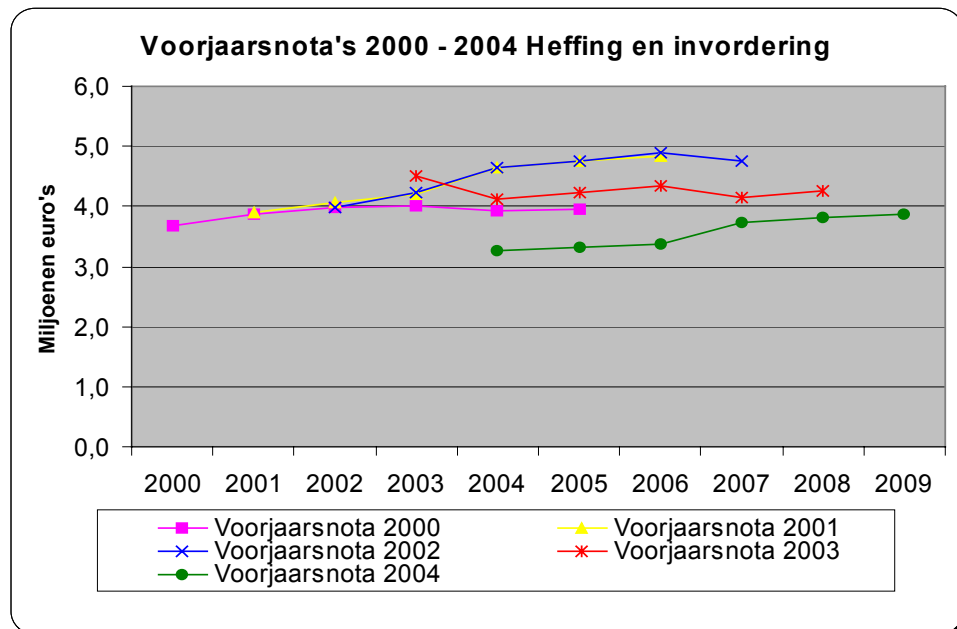
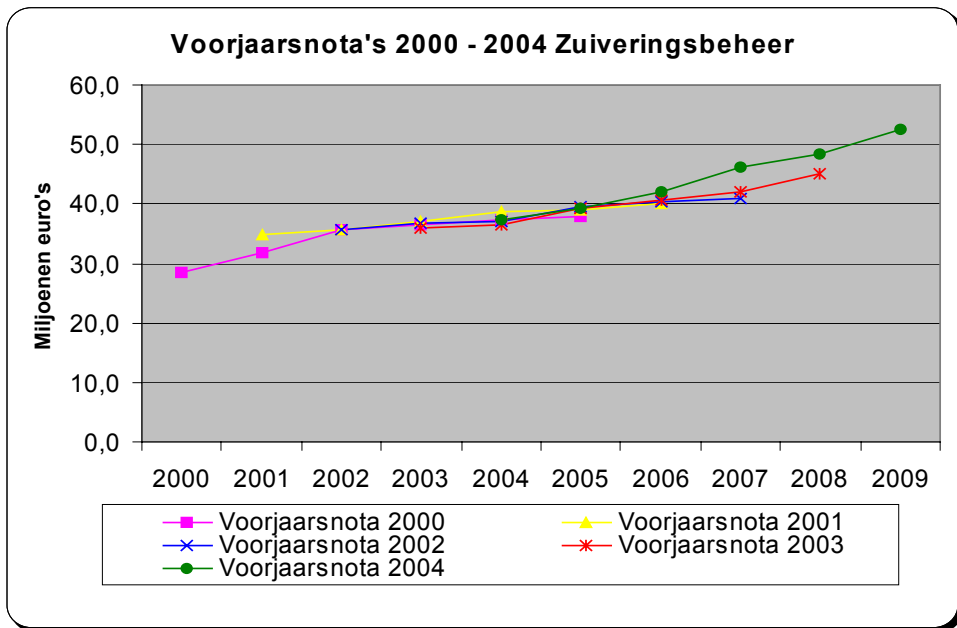
Als de meerjarenramingen van de Voorjaarsnota's 2000 tot en met 2004 naast elkaar worden gezet, ontstaat het volgende beeld:

Als dit overzicht wordt uitgesplitst naar de verschillende beleidsvelden, ontstaat het volgende beeld:

Rentekosten Voor de financiering van de activa van het waterschap wordt er geleend. De kortlopende leningen worden gemiddeld tegen 2,61% rente en de nieuwe langlopende leningen tegen 4,66% rente aangetrokken. Een deel van de totale rente wordt op de lopende projecten geboekt (tegen 5% bouwrente). De rest komt als kosten in de exploitatie, waarbij deze wordt doorverdeeld naar de producten van de sectoren op basis van de totale boekwaarde. In de onderstaande tabel staat deze verdeling weergegeven.

Tabel: Rentekosten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Waterbeheer		1,654	1,912	2,164	2,417	2,706	2,495
Zuiveringsbeheer		7,783	7,981	8,533	9,393	9,698	10,641
Algemene bedrijfsvoering		0,430	0,444	0,426	0,422	0,430	0,369
Heffing en invordering		0,000	0,000	0,000	0,031	0,022	0,011
Totaal HDSR		9,866	10,337	11,123	12,262	12,856	13,516
Index		100	105	113	124	130	137

De totale rentelasten stijgen sterk van € 9,866 miljoen in 2004 tot € 13,516 miljoen in 2009. De onderlinge verdeling naar de sectoren verschilt de komende jaren echter aanzienlijk. De meeste rentelasten worden toegerekend aan zuiveringsbeheer, hetgeen veroorzaakt wordt door de stijgende boekwaarde.

Afschrijvingslasten Onderstaande tabel laat zien dat de jaarlijkse afschrijvingslasten elk jaar toenemen. Deze bedragen zijn inclusief een correctie voor geactiveerde overheadkosten.

Tabel: Afschrijvingslasten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Waterbeheer		5,163	6,057	4,497	5,221	6,519	7,478
Zuiveringsbeheer		11,266	10,755	12,116	13,537	14,101	15,986
Algemene bedrijfsvoering		1,108	1,403	1,250	1,327	1,241	0,905
Heffing en invordering		0,000	-0,004	-0,002	0,224	0,224	0,224
Totaal HDSR		17,536	18,211	17,862	20,309	22,084	24,592
Index		100	104	102	116	126	140

Investerings Onderstaande tabellen geven weer wat de jaarlijkse investeringen zullen zijn in materiële vaste activa en immateriële vaste activa. Tevens geeft het weer wat er jaarlijks geleend zou moeten worden.

Tabel: Totaal van de projecten per beleidsveld	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2005	2006	2007	2008	2009
Planvorming		1,417	0,772	0,770	0,565	0,535
Aanleg en onderhoud waterkeringen		3,372	4,445	1,975	0,565	1,677
Inrichting/ onderhoud watersystemen		13,791	12,894	10,669	9,686	8,283
Bouw/exploitatie zuiveringstechnische werken		32,428	28,604	31,535	29,236	23,497
Inrichting en onderhoud vaarwegen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vergunningverlening/handhaving keur		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Beheersing van lozingen		3,139	1,016	0,800	0,000	0,000
Heffing en invordering		0,200	0,085	0,000	0,000	0,000
Algemene bedrijfsvoering		1,058	1,058	1,328	0,603	0,073
Totaal		55,405	48,874	47,077	40,655	34,065

4.5 Heffingsmaatstaven, tarieven en reservepositie

Tabel:

**Bruto heffings-
maatstaven**

Categorie	Taak	Eenheid	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ingezetenen	Wkr	Wr	285.041	287.211	289.381	291.551	293.721	295.891
Ingezetenen	Wkn	Wr	285.041	287.211	289.381	291.551	293.721	295.891
Gebouwd	Wkr	Woz	22.680.529	22.812.322	22.944.116	23.075.909	23.207.703	23.339.496
Gebouwd	Wkn	Woz	17.898.752	18.002.776	18.106.800	18.210.825	18.314.849	18.418.873
Ongebouwd	Wkr	Ha	60.061	59.969	59.878	59.787	59.696	59.605
Ongebouwd	Wkn	Ha	54.848	54.764	54.680	54.596	54.512	54.428
WVO-forfaitair	Wkl	Ve's	729.143	733.483	737.823	742.163	746.503	750.844
WVO-bedrijven	Wkl	Ve's	254.963	256.008	257.053	258.098	259.143	260.188
WVO-totaal	Wkl	Ve's	984.106	989.491	994.876	1.000.262	1.005.647	1.011.032

Gehanteerde afkortingen:
 Wkr = Waterkering
 Wkn = Waterkwantiteit
 Wkl = Waterkwaliteit
 Wr = woonruimten
 WOZ = WOZ-eenheden
 Ha = hectares
 Ve = vervuilingseenheid

- Ingezetenen** Het aantal ingezetenen is aangepast ten opzichte van de Begroting 2004 aan de hand van de werkelijke opbrengsten van 2003 (Burap 2003-II). Daarnaast wordt er voor de jaren 2005 tot en met 2009 een jaarlijkse stijging van netto 2000 en bruto 2160 ingezetenen verwacht.
- Gebouwd** Aan de hand van de stijging van het aantal ingezetenen is ook de totale waarde van de gebouwde objecten berekend. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde WOZ-waarde per woning. Voor de waterkwantiteit komt dit uit op een jaarlijkse groei van 104.000 WOZ-eenheden (van € 2.268) en voor de waterkering op 132.000 WOZ-eenheden.
- Ongebouwd** Door het uitbreidende bebouwde gebied neemt het ongebouwde gebied langzaam af. Bij de meerjarenraming is rekening gehouden met een gemiddelde (bruto) afname van 84 hectare per jaar voor de waterkwantiteit en 91 hectare per jaar voor de waterkeringen.
- WVO** Voor de verontreinigingsheffing wordt de groei van 2000 woonruimten (zie ingezetenen) vermenigvuldigd met een gemiddelde van (netto) 2,0 vervuilingseenheden per woonruimte. Hierdoor stijgen de netto vervuilingseenheden met 4000 per jaar. Daarnaast stijgen de netto vervuilingseenheden van de bedrijven met 1000 per jaar.

Tabel: Kosten	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Voorjaarsnota 2004	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
	Index	100	105	109	117	120	126

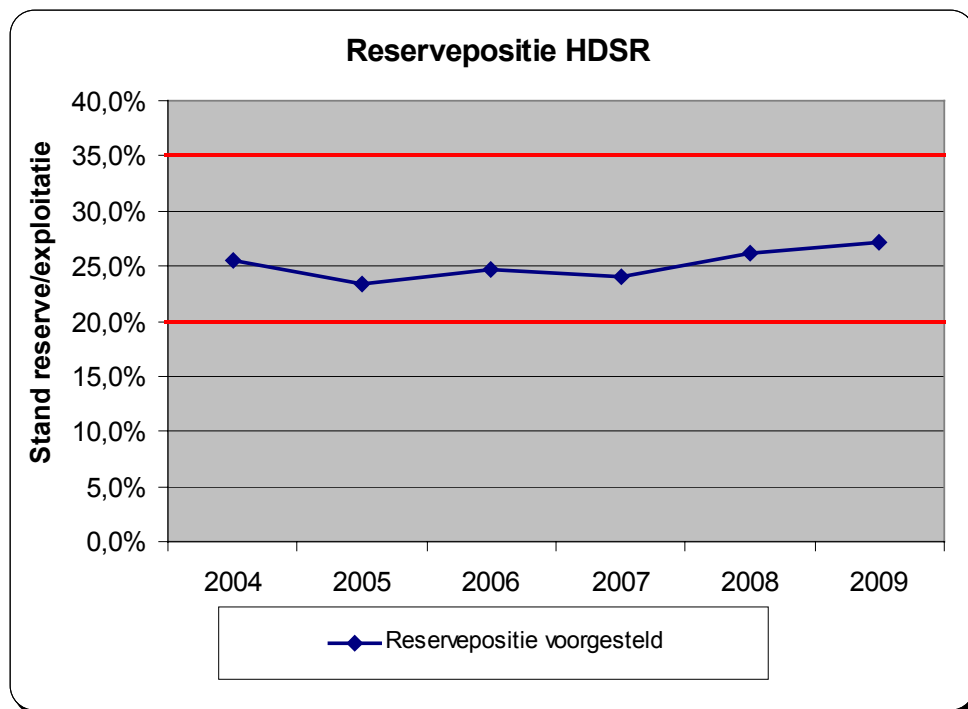
Tabel: Kosten- dekkende Tarieven VJN2004	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Ingezetenenomslag	26,98	28,73	29,88	32,70	35,17	37,51
	Index	100	106	111	121	130	139
	Omslag gebouwd	0,58	0,61	0,65	0,69	0,73	0,76
	Index	100	106	112	119	127	131
	Omslag ongebouwd	72,58	77,61	86,38	92,74	98,32	98,61
	Index	100	107	119	128	135	136
	Verontreinigingsheffing	57,92	60,32	61,22	64,96	65,19	68,18
	Index	100	104	106	112	113	118

Tabel: Voorgestelde tarieven VJN2004	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Ingezetenenomslag	31,20	32,40	33,60	34,80	36,24	37,80
	Index	100	104	108	112	116	121
	Omslag gebouwd	0,67	0,68	0,69	0,70	0,71	0,72
	Index	100	101	103	104	106	107
	Omslag ongebouwd	78,20	80,00	84,00	88,00	92,00	96,00
	Index	100	102	107	113	118	123
	Verontreinigingsheffing	54,00	57,00	61,20	65,40	68,40	71,40
	Index	100	106	113	121	127	132

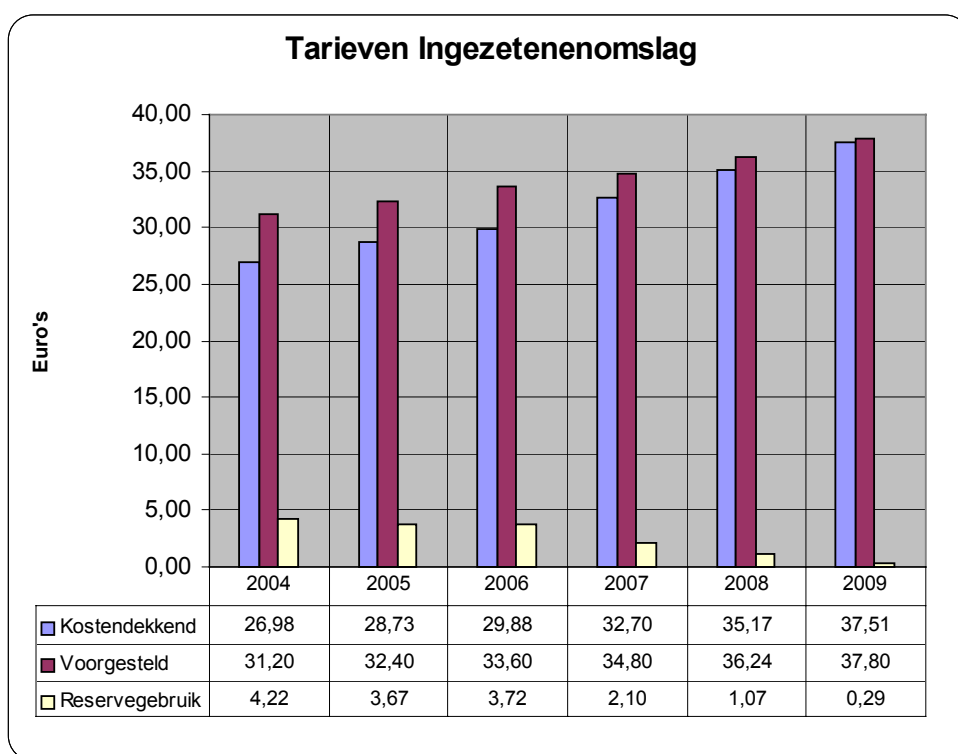
Tabel: Voorgestelde tarieven uit de Begroting 2004	(In miljoenen euro's, af rondingsverschillen mogelijk)	2004	2005	2006	2007	2008
	Ingezetenenomslag	31,20	33,60	36,00	37,00	38,00
	Index	100	108	115	119	122
	Omslag gebouwd	0,67	0,73	0,79	0,85	0,91
	Index	100	109	118	127	136
	Omslag ongebouwd	78,20	86,50	92,50	102,00	109,00
	Index	100	111	118	130	139
	Verontreinigingsheffing	54,00	56,00	58,00	60,00	64,00
	Index	100	104	107	111	119

In de tabel en grafiek hieronder worden de gevolgen van het inzetten van de reserves weergegeven, voor zowel het waterschap als geheel als de verschillende tarieven. De ratio van de voorgestelde reservepositie stijgt van 25,5% in 2004 naar 27,2% in 2009. De bandbreedte voor deze ratio, zoals vastgelegd in de Nota financiële grondslagen, bedraagt 20% tot 35%.

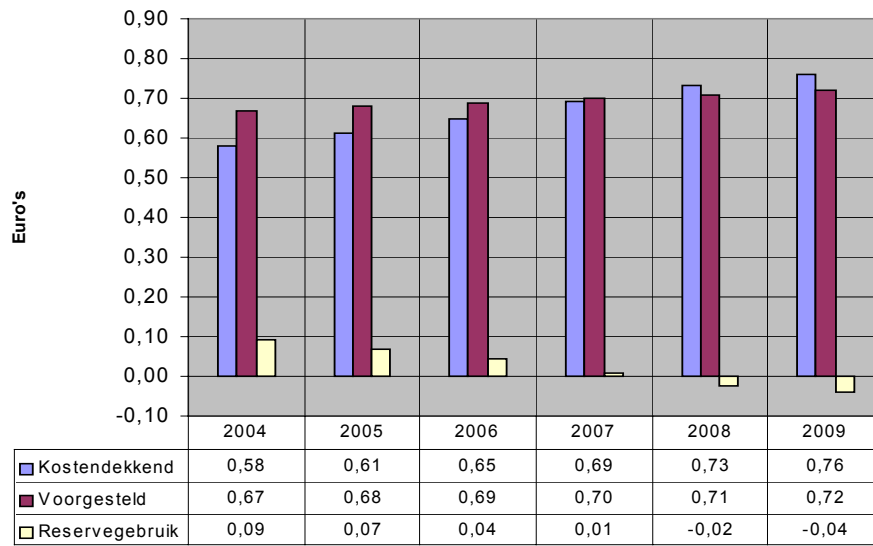
Tabel: Reservepositie	(In miljoenen euro's)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Stand reserve (ultimo)	19,160	18,515	20,178	21,077	23,565	25,728
	Exploitatie	75,069	79,070	81,723	87,602	90,142	94,756
	Reservepositie HDSR voorgesteld	25,5%	23,4%	24,7%	24,1%	26,1%	27,2%
	Reservepositie ingezetenenomslag	-6,9%	6,4%	18,5%	23,3%	24,5%	23,6%
	Reservepositie omslag gebouwd	27,4%	36,9%	41,4%	39,8%	33,9%	26,8%
	Reservepositie omslag ongebouwd	50,5%	50,4%	42,6%	34,6%	26,3%	23,6%
	Reservepositie WVO	27,6%	20,9%	20,4%	19,8%	24,6%	28,1%

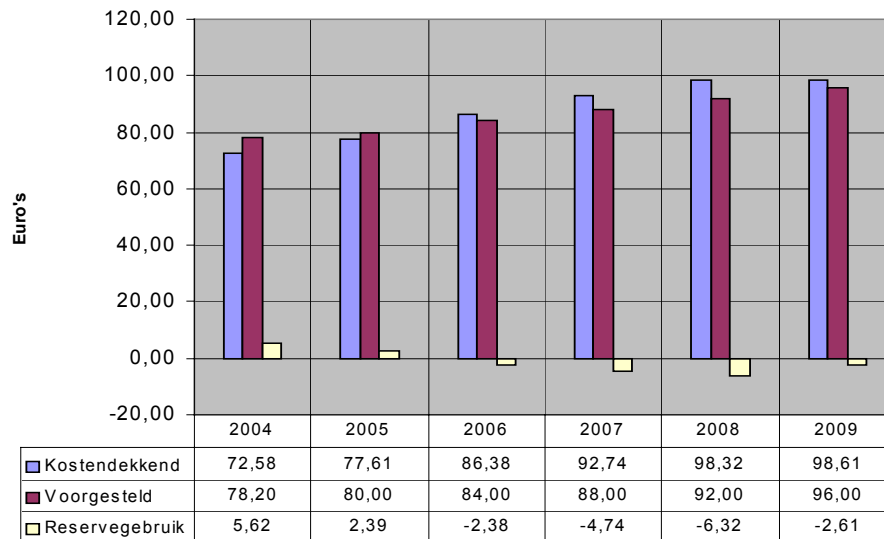
In de onderstaande grafieken worden de tarieven weergegeven. In de legenda wordt bij elk tarief ook het reservegebruik aangegeven. Indien er een negatief bedrag staat wordt er onttrokken aan de reserves, bij een positief bedrag wordt er toegevoegd aan de reserves.

Tarieven Gebouwd

Tarieven Ongebouwd

Tarieven WVO

4.6 Toekomstige ontwikkelingen

Algemeen Er komen een aantal ontwikkelingen op het waterschap af, waarvan de financiële gevolgen nog niet of nog onvoldoende bekend zijn. Deze ontwikkelingen hebben voornamelijk consequenties voor de wat langere termijn. In dit kader kan genoemd worden de wateropgave voor het stedelijk gebied, de gevolgen van het Nationaal Bestuursakkoord Water, de Europese Kaderrichtlijn Water en het IBO-rapport bekostiging waterbeheer. Daarnaast zijn er nog andere onderwerpen met onzekerheden rondom de uitvoering en/of de hoogte van de werkelijke kosten. Al deze onderwerpen zijn nog niet in deze Voorjaarsnota verwerkt. De gewenste hoogte van de reservepositie (ondergrens 20%, zie Nota financiële grondslagen) is mede ingegeven door deze ontwikkelingen. Daarnaast is, ten behoeve van de projecten voor het Nationaal Bestuursakkoord Waterbeheer, de bestemmingsreserve klimaatverandering beschikbaar.

Overzicht Hieronder volgt een overzicht van de niet in deze Voorjaarsnota in financiële zin uitgewerkte beleidsontwikkelingen (projectkosten/subsidies) als :

- Nazuiveren effluent rwzi Driebergen;
- Uitvoering watergebiedsplan Zegveld;
- Uitvoering watergebiedsplan Groenraven;
- Uitvoering saneringsprogramma waterbodems buiten het onderhoudsprofiel 2005-2020;
- Uitbreiding van het te verplaatsen KWA gemaal De Aanvoerder met spuimogelijkheden;
- Evaluatie grootonderhoudsplannen boezemkadeverbetering en kunstwerken (wordt thans geëvalueerd);
- Maatregelen Nationaal Bestuursakkoord Waterbeheer. Ter stimulering van de maatregelen ter invulling van het NBW heeft het Rijk € 100 mln. voor de periode 2004 t/m 2007 ter beschikking gesteld. Het waterschap heeft een inventarisatie uitgevoerd naar projecten die in aanmerking komen voor een bijdrage uit deze ministeriële regeling "bestrijding regionale wateroverlast". De regeling staat van 1 april 2004 tot eind 2005 open. Maximaal kan 30 % in de uitvoeringskosten worden bijgedragen uit de regeling. Gezien het feit dat toekenning van deze subsidie geschiedt op basis van volgorde van indiening van de projecten worden de projecten met een advies van de provincie Utrecht voor 1 april 2004 ingediend bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De volgende projecten zijn ingediend:
  - Waterliniepark Ruigenhoekse polder
  - Hooge Boezem als waterberging
  - Piekberging Bijleveld/Kockengen
  - Verbetering waterhuishouding Haarrijnse Kade
  - Waterberging Geestdorp in Woerden
  - Piekberging natuureservaat Tull en 't Waal
  - Retentiegebied Landgoed Linschoten
  - Vergroten boezem Woerden door verbinding met Hollandse IJssel

Kosten De totale projectkosten in de periode 2005-2009 zijn ingeschat tussen € 25 miljoen en € 30 miljoen. Daarmee wordt dus enig risico gelopen.

4.7 Risico's

Algemeen	In deze paragraaf worden alle redelijk voorzienbare risico's verwerkt waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van ons waterschap.
Sanering Singel te Woerden	Op 23 februari 1999 hebben de provincie Utrecht, de gemeente Woerden en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden een convenant ondertekend voor een gezamenlijke aanpak van de sanering van de Singel te Woerden. In het convenant is overeengekomen dat de provincie Utrecht de trekker is van de sanering van het gasfabrieksdeel en de Zuidelijke Loop (fase I). Het waterschap heeft zich verplicht de sanering van de Noordelijke Loop (fase II) uit te voeren. Voor het afvoeren en de verwerking van de vrijkomende specie lopen partijen tot 2005 een potentieel naheffingsrisico van in totaal circa € 1,360 miljoen (€ 13,60 per m ³). Voor ons waterschap komt dit neer op circa € 0,590 miljoen.
Arbitrage sanering Singel te Woerden	In het kader van de uitvoering van fase I (gasfabrieksdeel en de Zuidelijke Loop), waarvan de provincie Utrecht de trekker is, loopt er een arbitragezaak over een door de aannemer ingediende claim. De claim bedraagt circa € 1,500 miljoen. De uitspraak van de Raad van Arbitrage wordt medio 2004 verwacht. Het aandeel van het waterschap wordt ingeschat op circa € 0,120 miljoen.
Water-leveranties via de Weerdsluis	Het waterschap brengt sinds 1997 de kosten voor waterlevering via de Weerdsluis in rekening bij het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht. Ook de geraamde bijdrage voor 2004 en volgende jaren is in deze Begroting verwerkt. Het gaat om een jaarbedrag van circa € 0,730 miljoen. De onderhandelingen over de afhandeling van deze vorderingen zijn nog gaande.
Aanslagen omslagheffing ongebouwd	Voor de omslagheffing ongebouwd loopt er een (landelijke) beroepsprocedure van de bos- en natuurterrein eigenaren. Er staat ongeveer € 0,140 miljoen ter discussie.
Arbitrage rwzi Breukelen	In het kader van de inmiddels afgeronde (ver)nieuwbouw van de rwzi Breukelen loopt een arbitrageprocedure. De uitkomst hiervan is vooralsnog ongewis.
Vaarweg-beheer	Met de provincies Zuid-Holland en Utrecht is ambtelijk overleg gaande over de verdeling van de kosten die het waterschap voor het vaarwegbeheer maakt. Het uitgangspunt van het waterschap is dat de meerkosten voor het vaarwegbeheer, die uitstijgen boven de kosten voor het reguliere waterbeheer, door de provincies worden bekostigd. Het gaat hierbij onder meer om de volgende wateren: de Grecht, Oude Rijn en Leidsche Rijn.
Omzet-belasting en gemeenschappelijke regelingen	De BTW-vrijstelling van prestaties van samenwerkingsverbanden is met ingang van 1 januari 2003 komen te vervallen. Gemeenten worden in dit kader gecompenseerd via het BTW-compensatiefonds. Voor waterschappen, alsook andere publiekrechtelijke lichamen die geen beroep kunnen doen op een bijdrage uit het BTW-compensatiefonds, is een overgangsregeling getroffen. Onder voorwaarden kan tot 1 januari 2005 van de overgangsregeling gebruik worden gemaakt. Deze overgangsregeling biedt waterschappen de gelegenheid om te bezien of er alternatieven zijn op grond waarvan samenwerkingsverbanden buiten de BTW-heffing kunnen blijven. Hiertoe kan het evenwel noodzakelijk zijn om de werkwijze en/of structuur van de samenwerking aan te passen. Er zijn twee voorwaarden voor toepassing van de overgangsregeling. Allereerst moet het gaan om een vorm van samenwerking waarvoor in het jaar 2002 een beroep op de BTW-vrijstelling kon worden gedaan. In het geval van samenwerkingsvormen die per 1 januari 2003 zijn aangevangen, kan op individuele basis onder bepaalde omstandigheden toch worden meegelift met de

overgangsregeling. Bijvoorbeeld de situatie dat men reeds in 2002 voornemens was een beroep te doen op de vrijstelling. Een tweede voorwaarde voor toepassing van de overgangsregeling is dat de betreffende samenwerkingsverbanden die tot nu toe waren vrijgesteld voor 1 oktober 2003 worden gemeld bij de desbetreffende Belastingdienst.

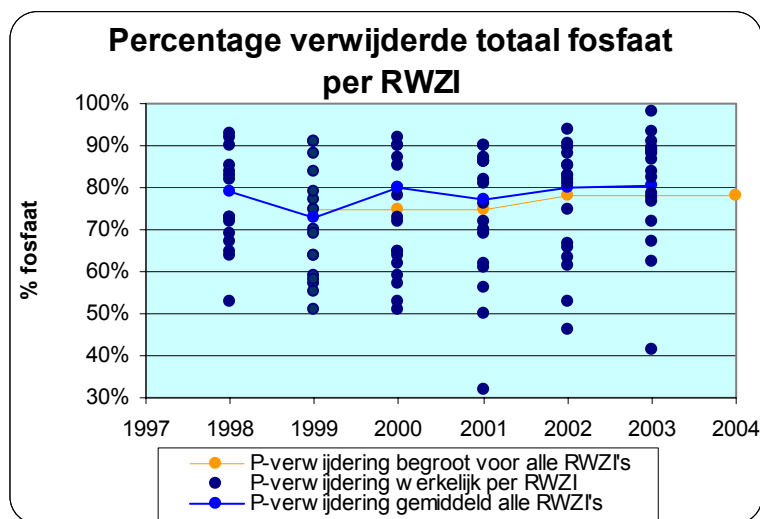
Voor ons waterschap kan dit gevolgen hebben voor de samenwerking met het waterschap Rivierenland voor wat betreft de laboratoriumwerkzaamheden. Hiertoe is met ingang van 1 januari 2003 een nieuw contract afgesloten. De beide algemene besturen hebben in het najaar van 2002 echter al besloten tot de samenwerking, waardoor er van de overgangsregeling gebruik gemaakt kan worden.

Ook zonder BTW-vrijstelling (berekend op ongeveer € 0,095 miljoen tot € 0,120 miljoen) zou dit nieuwe contract een behoorlijk financieel voordeel opleveren ten opzichte van het oude contract (circa € 0,200 miljoen zonder BTW-vrijstelling). In de Begroting 2004 zijn de mogelijke gevolgen nog niet verwerkt.

**Omzet-
belastingen
WVO-
subsidies**

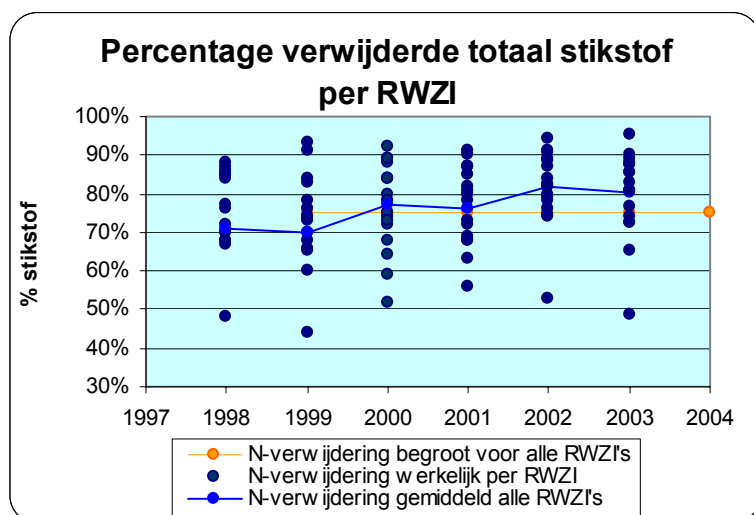
In de Wet verontreiniging oppervlaktewater is sinds 1 januari 2001 expliciet de mogelijkheid opgenomen om aan een bedrijf – onder voorwaarden - subsidie te verstrekken om te voorkomen dat het bedrijf zelf afvalwater gaat voorzuiveren. Hiermee kan een optimale benutting van zuiveringsinstallaties van het waterschap worden veiliggesteld en een (aanzienlijke) verhoging van de tarieven van de WVO-heffing worden voorkomen. Het Ministerie van Financiën stelt zich op het standpunt dat de verstrekking van een dergelijke WVO-subsidie in BTW-termen een belaste vergoeding betreft voor een prestatie van het bedrijf aan het waterschap. Deze prestatie bestaat in deze optiek uit het voldoen aan de bij overeenkomst aangegane verplichting tot het afzien van (voor)zuivering van afvalwater. De Unie van Waterschappen vindt dit standpunt voor discussie vatbaar. BTW-heffing is maatschappelijk ongewenst, omdat het de inzet van deze subsidies in belangrijke mate zou frustreren. De voorstellen voor een herziening van de financieringsstructuur, die een structurele oplossing bieden voor de afhaakproblematiek, spelen hierbij ook een rol. Een kabinetsstandpunt laat reeds enige jaren op zich wachten. De Unie van Waterschappen zal opnieuw bestuurlijk overleg gaan voeren over de ontstane BTW-problemen met betrekking tot de WVO-subsidies met de Staatssecretaris van Financiën.

4.8 Beleidsindicatoren

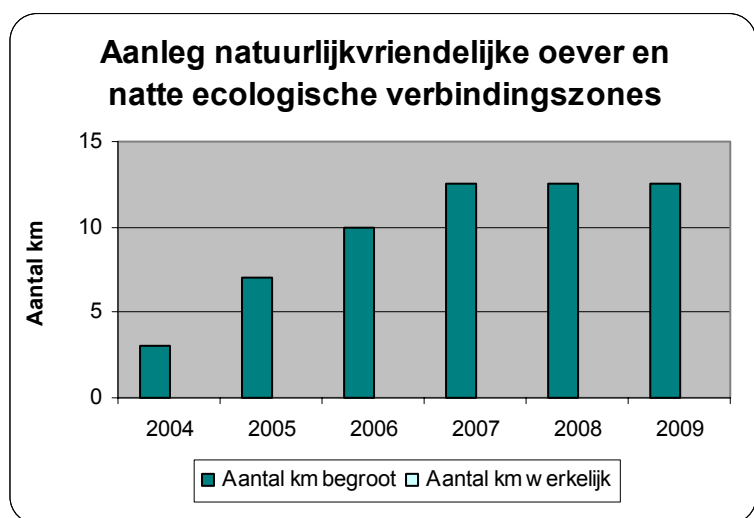
- Doelstelling: nummer 13.5
- Bron: Jaaroverzicht zuiveringsbeheer
- Streefwaarde: voldoen aan het gestelde fosfaatverwijderingsrendement van 78% vanaf 2002 (alle RWZI's gezamenlijk, Lozingenbesluit)
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog
- Laagste waarde: 2003: Houten
2002 en 2001: Rhenen
- Hoogste waarde: 2003: De Meern
2002: Leidsche Rijn
2001: Bunnik en Breukelen

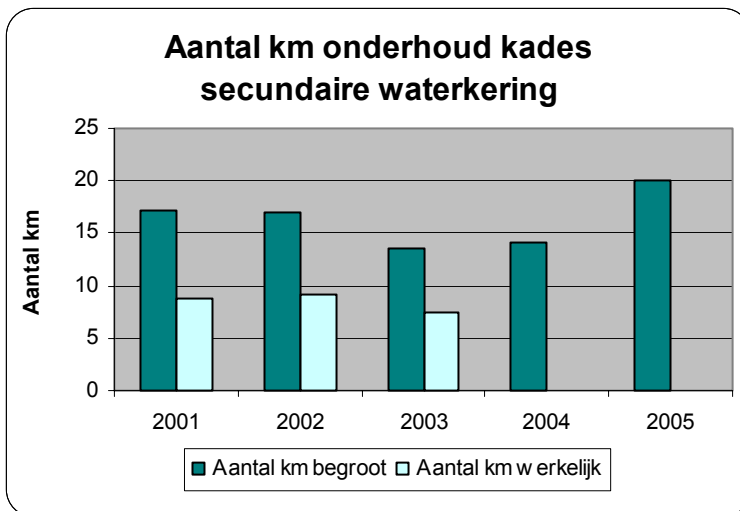
- Doelstelling: nummer 13.5
- Bron: Jaaroverzicht zuiveringsbeheer
- Streefwaarde: voldoen aan gestelde stikstofverwijderingsrendement van minimaal 75% (alle RWZI's gezamenlijk, Lozingenbesluit)
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog
- Laagste waarde: 2003: Montfoort
2002 en 2001: De Bilt
- Hoogste waarde: 2003: De Meern
2002 en 2001: Leidsche Rijn

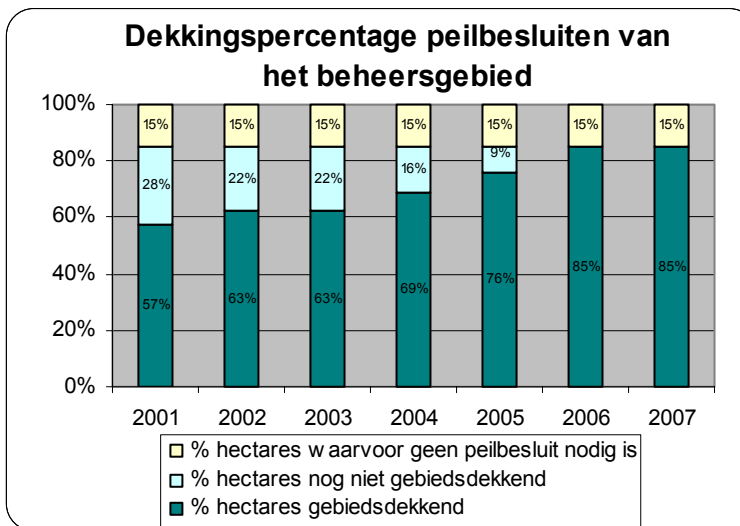
- Doelstelling: nummer 12.2
- Bron: Waterbeheersplan 2003-2007
- Streefwaarde: voor 2007 realisatie van natte ecologische verbindingzones; voor 2007 realisatie van 15 kilometer aan te leggen natuurvriendelijke oevers en 5 kilometer ecologische verbindingzones voor 2006 (totaal tot 2018: 157 kilometer)
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

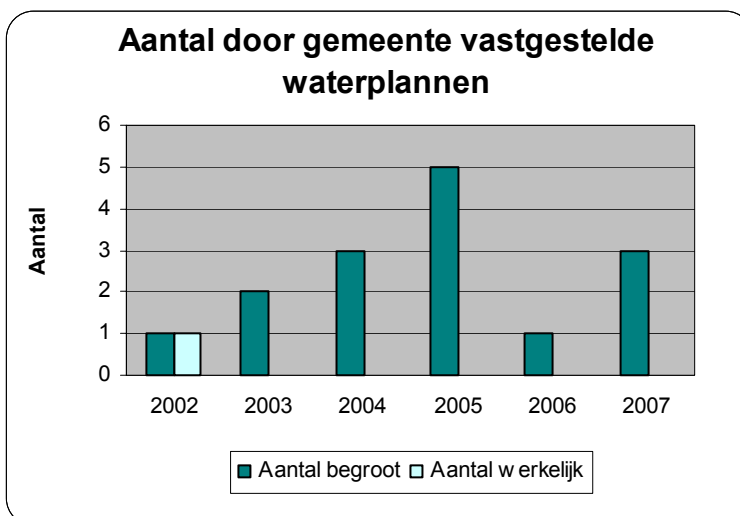
- Doelstelling: nummer 11.4
- Bron: meerjarenonderhoudsplan secundaire keringen 2001-2005
- Streefwaarde: Uiterlijk in 2006 voldoen de meest kritische regionale waterkeringen aan de normen voor deze keringen.
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

- Doelstelling: nummer 10.6
- Bron: Planning peilbesluiten gebiedsdekkend
- Streefwaarde: in 2008 voor alle gebieden een geldig peilbesluit
- Totaal aantal hectare beheersgebied 83.000 ha
- De jaren 2004 en verder zijn begrotingscijfers; eerdere jaren zijn de werkelijke gegevens
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

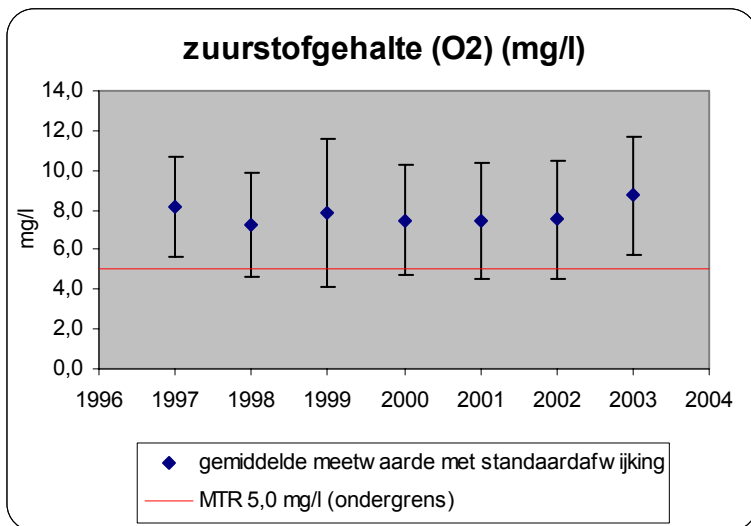
beperkt	middelmatig	hoog

- Doelstelling: 10.3
- Bron: VJN 2002 ('03-07), Burap 2003-2 en VJN 2004 ('05-'09)
- Streefwaarde: in 2007 tenminste 14 gemeenten
- Planning: 2002: De Bilt; 2003: Utrecht en Nieuwegein; 2004: Zeist, Rhenen en Vlist; 2005: Driebergen, Doorn, Leersum, Woerden en Wijk bij Duurstede; 2006: Bunnik; 2007: Houten, Maarssen en IJsselstein
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

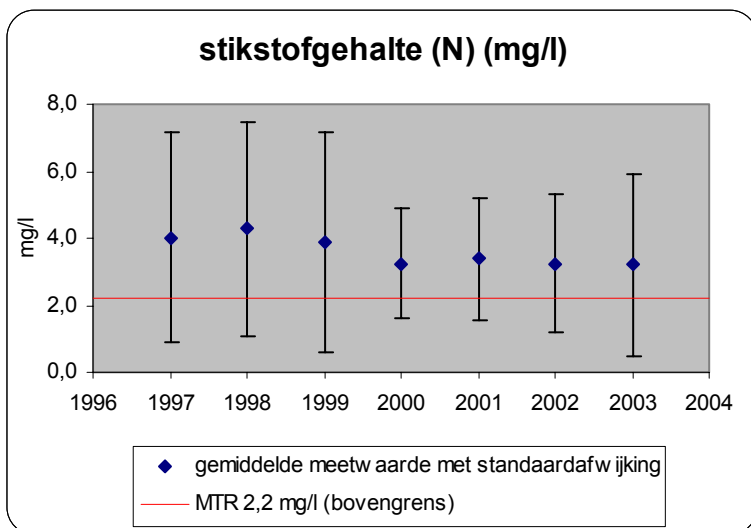
beperkt	middelmatig	hoog

Sterk afhankelijk van medewerking gemeenten

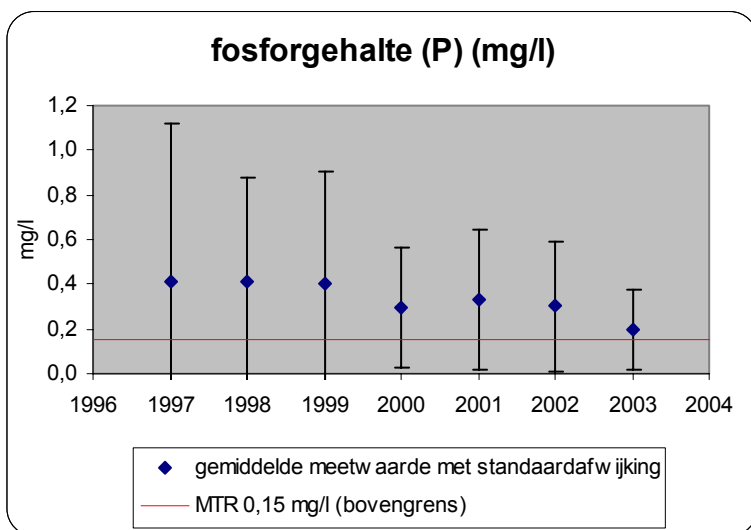
- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR ondergrens 5,0 m/gl
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

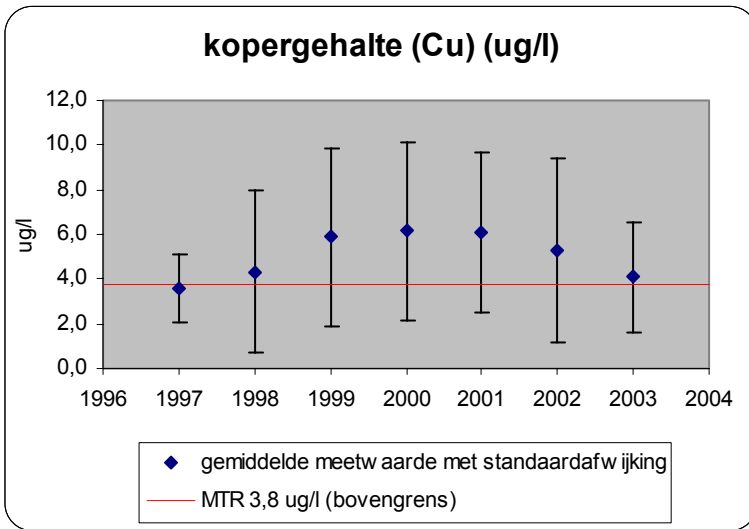
- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR bovengrens 2,2 m/gl
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

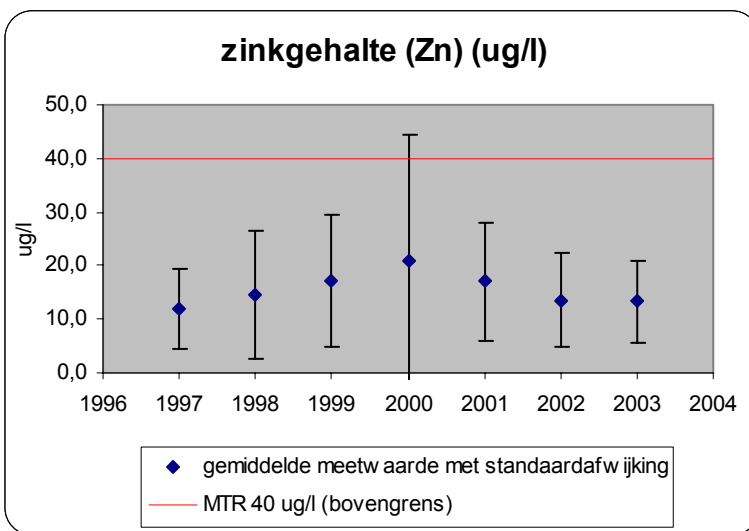
- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR bovengrens 0,15 m/gl
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

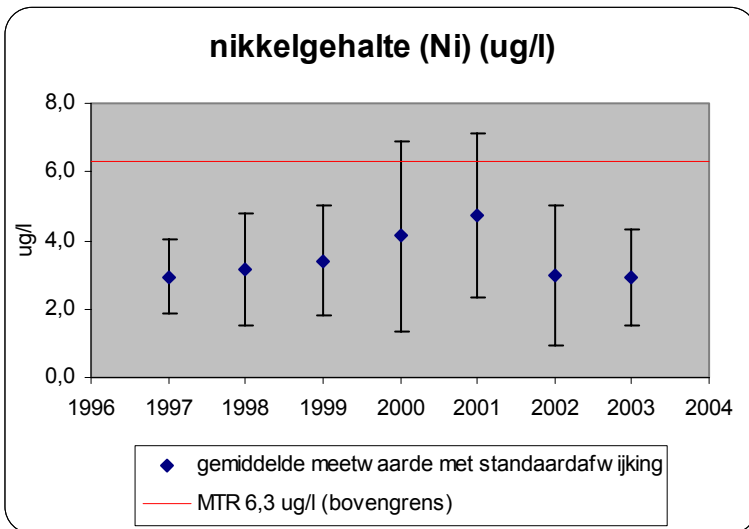
- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR bovengrens 3,8 m/gl
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR bovengrens 40,0 m/gl
- Aantal waarnemingen: 629 in 2001
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

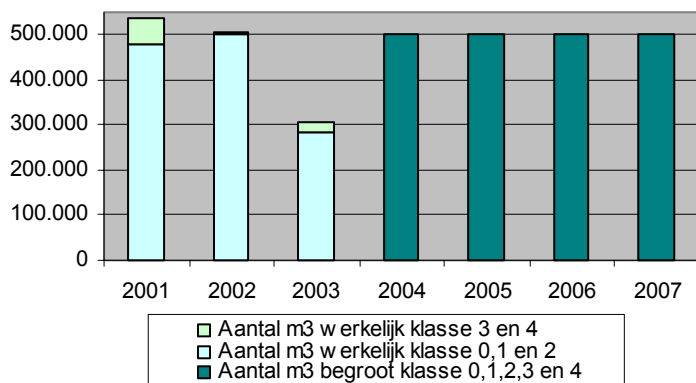
beperkt	middelmatig	hoog

- Doelstelling: nummer 17.8
- Bron: Jaarverslag waterkwaliteit
- Streefwaarde: MTR bovengrens 6,3 m/gl
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

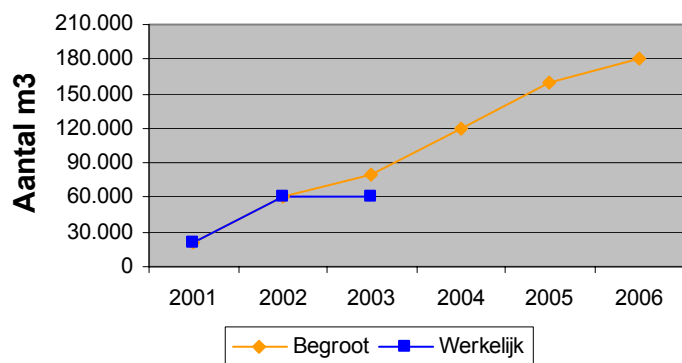
Aantal m3 verwijderde baggerspecie: klasse 0,1,2,3 en 4

- Doelstelling: nummer 12.3
- Bron: Baggerplan
- Streefwaarde: Het begrote aantal van jaarlijks 500.000m3 is een gemiddelde over de looptijd van het baggerplan. Dit betreft zowel klasse 0,1, en 2 alsmede klasse 3 en 4.
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

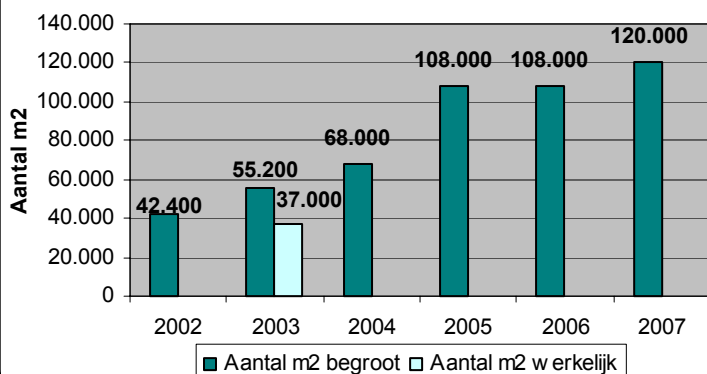
Verwerkingscapaciteit in m3 van de baggerdepots

- Doelstelling: nummer 12.3
- Bron: Baggerplan
- Streefwaarde: De totale doorgangscapaciteit van 180.000m3 wordt uiterlijk in 2005 gerealiseerd
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

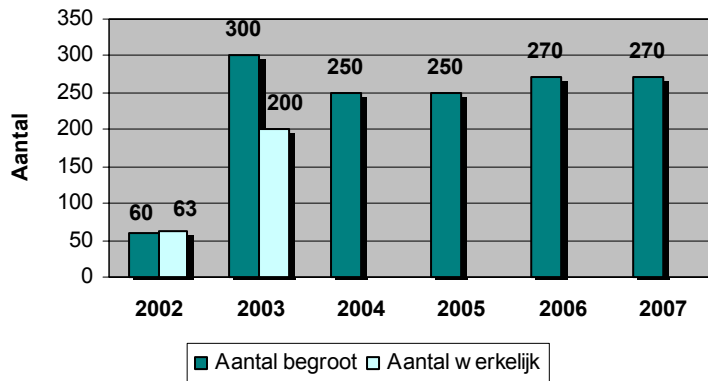
Aantal m2 af te koppelen verhard oppervlak

- Doelstelling: nummer 17.1
- Bron: Nota afkoppelen verhard oppervlak
- Streefwaarde: in 2007 6% van de zandgronden afgekoppeld (rest van beheersgebied 3%)
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

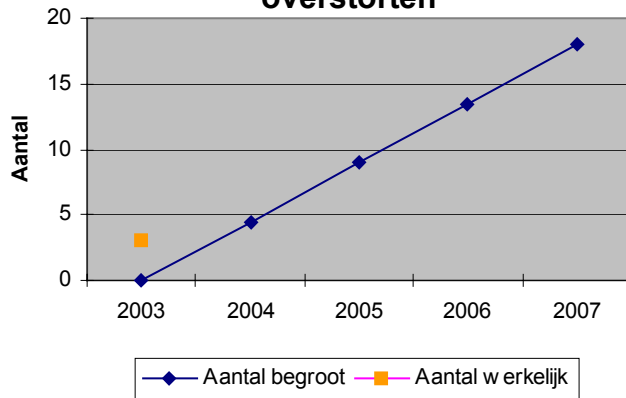
Aantal gerioleerde percelen (aansluiting op de riolering)

- Doelstelling: nummer 17.2
- Bron: Stimuleringsregeling HDSR en Nota verlening geldigheidsduur stimuleringsregeling
- Streefwaarde: vóór 2008 dienen de totaal 1.404 ongerioleerde percelen gerioleerd te zijn.
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

Aantal gesaneerde risicovolle overstorten

- Doelstelling: nummer 17.2
- Bron: interne notitie
- Streefwaarde: Totaal nog 18 te saneren risicovolle overstorten vóór 2007.
- Beïnvloedbaarheid waterschap:

beperkt	middelmatig	hoog

Bijlagen

Bijlage 1 Lijst met afkortingen

AB	Algemeen bestuur
AIZ	Stafafdeling algemene en interne zaken
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
Arbo	Arbidsomstandigheden
ARK	Amsterdam Rijnkanaal
BBP	Beleids- en beheerproces bij waterschappen
BIM	Bedrijfsinterne Milieuzorg
BOA	Bedienen op afstand
Burap	Bestuursrapportage
CIW	Commissie Integraal Waterbeheer
Diffuse bronnen	Verontreiniging van oppervlaktewater, anders dan met behulp van een werk
DB	Dagelijks bestuur (College van dijkgraaf en hoogheemraden)
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden (dagelijks bestuur)
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EHS	Ecologische Hoofd Structuur van Nederland
Ecologische verbindingzone	Zone met hoofdfunctie natuur, die twee natuurgebieden met elkaar verbindt
FB	Sector Financiën en belastingen
Fte's	Full time equivalent
GBA	Gemeentelijke basis administratie
GBKN	Grootschalige Basis Kaart Nederland
GGOS	Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Situatie
GGOR	Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime
GIS	Geografisch Informatiesysteem
GT	Grondwater Trappen
Hydron	N.V. Waterleidingsmaatschappij Midden-Nederland; voorheen WMN
HWW	Hydrobiologisch waardevol water
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISO	International Standardisation Organisation
IWDSR	Integraal waterbeheersplan De Stichtse Rijnlanden
IWGWW	Integraal waterbeheersplan Groot-Waterschap van Woerden
KAM	Kwaliteit, Arbo en Milieu
KvK	Kamer van Koophandel
KWA	Kleinschalige Wateraanvoorziening
Legger	Document waarin technische gegevens van waterstaatkundige werken zijn vastgelegd
MLT-visie	Middellange termijnvisie
MT	Managementteam
MTR	Maximaal toelaatbaar risico
NW4	Vierde Nota Waterhuishouding
OZB	Onroerend Zaak Belasting
PASU	Provinciaal Ambitie Statement Utrecht
POI	Stafafdeling personeel, organisatie en informatie
PS	Provinciale Staten
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
SP	Sector Strategie en planvorming
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UNAT	Utrechts Natuurdoeltype
VINEX	Vierde nota ruimtelijke ordening extra
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
WB	Sector Waterbeheer
WB21	Waterbeleid in de 21e eeuw
Wet Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
WHH	Wet op de waterhuishouding
WMN	N.V. Waterleidingsmaatschappij Midden-Nederland
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren
ZB	Sector Zuiveringsbeheer

Bijlage 2 Overzicht doelstellingen

De doelstellingen die grijs gekleurd zijn, hebben betrekking op 2004 en niet op de Voorjaarsnota 2004, omdat hierin de jaren 2005 tot en met 2009 worden beschreven.

Over de doelstellingen die betrekking hebben op 2004 wordt in de Burap 2004 gerapporteerd. Voor de volledigheid zijn de doelstellingen in deze Voorjaarsnota opgenomen.

Planvorming

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
10.1	10.101	Het vóór 2006 beschikken over een beheerplan voor de primaire waterkeringen, zoals bedoeld in de provinciale verordening op de waterkeringen (Stowamodel).	Vóór 2005 zal het beheerregister met gegevens benodigd voor de opstelling van het beheerplan zijn gevuld (besluitvorming Burap 2003-1).
10.2	10.101	Het in 2005 vastgesteld hebben van beheerplannen voor alle regionale keringen (12 stuks). (besluitvorming Burap 2003-1)	Het in 2004 opstellen van alle gebiedsgerichte beheerplannen, te weten de Grecht, Dubbele Wiericke, Enkele Wiericke en Linschoten e.o., Lopikerwaard (Lopiker- en Benschopperwetering, Gekanaliseerde Hollandse IJssel en de Meije), Vlist, Kockengen e.o. en Regio Oost, Oude Rijn, Stedelijk water (Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein). (besluitvorming Burap 2003-1)
10.3	10.105	Het zodanig stimuleren van het opstellen van gemeentelijke waterplannen dat in 2007 tenminste 14 gemeenten binnen het beheersgebied van het waterschap in een dergelijk plan het gemeentelijk waterbeleid hebben geformuleerd.	- Samenwerken met de gemeente Rheden, Zeist en Vlist voor het opstellen van een waterplan in 2004 - Samenwerken met de gemeenten Driebergen, Doorn, Leersum, Woerden en Wijk bij Duurstede voor het opstellen van een waterplan in 2005. - Samenwerken met de gemeente, Bunnik voor het opstellen van een waterplan in 2006. - In 2007 beschikken tenminste ook de gemeenten Houten, IJsselstein en Maarsse over een waterplan.
10.4	10.102	Voldoen aan de eisen die de Europese Kaderrichtlijn Water stelt aan het waterbeheer vanaf 2015.	- In 2004 beschikt het waterschap over zodanige meetsystemen en gegevens (kwaliteit, kwantiteit, grond- en oppervlaktewater en ecologie) dat zij integrale watersysteemanalyses kan uitvoeren voor het gehele beheersgebied, per deelgebied en per project. Deze watersysteemanalyse voldoet zo veel mogelijk aan de bepalingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. - In 2004 beschikt het waterschap over een watersysteemrapportage. - Uiterlijk in 2004 heeft een analyse van de kenmerken van de deelstroomgebieden, een analyse van effecten van menselijk handelen en een economische analyse van het watergebruik conform de Europese Kaderrichtlijn Water voor het beheersgebied van de Stichtse Rijnlanden plaats gevonden. - Op basis hiervan worden doelstellingen vastgelegd waar in 2006 het monitoringprogramma op moet zijn afgestemd. Uiterlijk in 2007 wordt de inhoudelijke bijdrage afgerond voor het eerste deelstroomgebiedsbeheersplan Rijn-West dat in 2009 bij de EU wordt ingediend. In 2015 wordt getoetst of de gestelde doelen zijn behaald.
10.5	10.105	Uiterlijk in 2015 heeft een herinrichting van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel en haar uiterwaarden plaatsgevonden die optimaal aansluit bij de wensen van de diverse betrokken belanghebbenden.	- In 2004 ondertekenen het waterschap, Rijkswaterstaat, gemeenten en de provincies Utrecht en Zuid-Holland een gebiedsconvenant inzake een ontwikkelingsvisie voor de Gekanaliseerde Hollandse IJssel, inclusief een uitvoeringsprogramma. (besluitvorming Burap 2003-1) - Uitvoeren ontwikkelingsvisie Hollandse IJssel (lokaal gerealiseerd in 2007).

10.6	12.101 10.201 10.105	-Opstellen en uiterlijk in 2007 vaststellen van integrale watergebiedsplannen voor het beheersgebied van het waterschap, waarin de wateropgave, GGOR, peilbesluiten en verdrogingsbestrijding in onderlinge samenhang en gebiedsgericht worden uitgewerkt. -Bij het opstellen van watergebiedsplannen in zettingsgevoelige gebieden inspelen op ontwikkelingen van derden om bodemdaling tegen te gaan.	-In de jaren 2003 tot en met 2007 zullen jaarlijks gemiddeld zeven peilbesluiten worden opgesteld. In 2008 beschikt het waterschap gebiedsdekkend over geldige peilbesluiten. Voor gebieden waar geen verplichting geldt voor het opstellen van peilbesluiten zijn in 2007 streefpeilen vastgelegd. -Uitwerken en uiterlijk in 2007 vaststellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) per peilgebied in het kader van watergebiedsplannen, in samenwerking met provincies, gemeenten en belanghebbenden. De kaders hiervoor worden in overleg met de provincie uitgewerkt.
10.7	10.105	Vóór 2006 komen tot een integrale aanpak ter verbetering van de waterkwaliteit in het gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Kromme Rijn, onder meer gebruikmakend van diverse lopende gebiedsprocessen. (Besluitvorming Burap 2003-1).	-In 2004 worden de effecten van verschillende inrichtingsvarianten op landbouw en terrestrische natuur in beeld gebracht, aangevuld met de voorwaarden voor het acuatisch (eco)systeem. Voor de Kromme Rijn wordt een afzonderlijke visie ontwikkeld (Besluitvorming Burap 2003-2). -Vóór 2005 integreren van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de landinrichting Groenraven Oost. - Vóór 2006 integreren van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de binnen het gebied op te stellen gemeentelijke waterplannen.
10.8	10.105	Aanpakken van de verdrogingsbestrijding waar mogelijk in het kader van watergebiedsplannen en in samenwerking met anderen, conform de planning die met de provincie is afgesproken. Het areaal verdroogd natuurgebied binnen het beheergebied moet in 2010 met 40% zijn verminderd ten opzichte van 1999.	Volgens het onderstaande schema (Besluitvorming Burap 2003-2) zullen in de genoemde gebieden maatregelen zijn uitgevoerd om de verdroging te bestrijden. (na uitvoering van maatregelen zal nog 5 jaar lang een monitoringsprogramma lopen om het effect van de maatregelen te bepalen): 2004: Kamerikse Nessen, Tull en 't Waal, Willeskop 2005: De Haak, polder Achttienhoven, Weypoortse plas, De Schans 2006: gebieden Langbroekerwetering 2007: gebieden Groenraven- 2008: Harmelen, Ruige Weide - In 2004 wordt een tussentijdse rapportage opgesteld.
10.9	17.101	Het in 2004 opstellen van een verordening ten behoeve van de vergunningverlening van drainage in verdrogingsgevoelige gebieden.	
10.10	10.201	-Het watersysteem moet uiterlijk in 2015 voldoen aan de normen voor wateroverlast. - Gebruiken en nader uitwerken van de watertoets bij nieuwe ruimtelijke plannen.	-Begin 2004 vaststellen en vervolgens uitvoeren van een actieplan voor implementatie van de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. -Vóór 2005 kwantificeren van de wateropgave op basis van de normering wateroverlast uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. -Vóór 2005 afspraken maken met gemeenten en provincie over de verdeling van verantwoordelijkheden omtrent grond- en oppervlakte-wateroverlast in stedelijk gebied. -Tevens uiterlijk in 2005 de mogelijke maatregelen uitwerken om knelpunten wateroverlast op te lossen. De mogelijkheden voor waterberging in of ten behoeve van stedelijke gebieden en het deelgebied Oude Rijn krijgen hierbij bijzondere aandacht. - Het implementatieproces, betreffende de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water, wordt in 2006 tussentijds geëvalueerd.
10.11	10.105	Onderzoek doen naar de wenselijkheid van het verbeteren van de wateraanvoer naar het fruitteeltgebied ten behoeve van de nachtvorstberegening uiterlijk in 2005. Aandachtspunt vormt daarbij het voorkomen van wateroverlast voor de weidebouw.	

Aanleg en onderhoud waterkeringen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
11.1	11.101	Het in 2006 vaststellen van de legger voor de –niet direct kerende- primaire waterkeringen.	-Het in 2004 afronden van een onderzoek naar onder andere grondmechanische gegevens, geografische gegevens en hoogtegegevens voor de – niet direct kerende – primaire waterkeringen - Het bevorderen dat het Rijk en de Provincie uiterlijk in 2004 de normen (hydraulische randvoorwaarden) voor deze keringen vast stelt (Besluitvorming Burap 2002-2).
11.2	11.103	Het in 2004 afronden van de eerste volledige toetsing van de primaire keringen langs de Lek en de Nederrijn (Besluitvorming Burap 2002-2 en Burap 2003-2)	In 2004 is de eerste volledige toetsing afgerond (Besluitvorming Burap 2002-2 en Burap 2003-2).
11.3	11.103	Het in 2004 uitvoeren van de "toetsing 2006" van alle direct kerende primaire waterkeringen in beheer bij het waterschap	-Het in 2004 afronden van de volledige toetsing van dijkkring 44 (Kromme Rijngebied). -Het in 2004 afronden van de volledige toetsing van dijkkring 15 (Lopikerwaard). - Toetsing dijkkring 14 starten in de planperiode (2003-2007)
11.4	11.103	Uiterlijk in 2006 voldoen de regionale waterkeringen aan de normen voor deze keringen (besluitvorming Burap 2003-2)	-Het voor 2004 vaststellen van een notitie kadverbeteringen. -Het bevorderen dat de Provincie vóór 2005 de normen vast stelt voor de regionale waterkeringen (Besluitvorming Burap 2003-2). -Het in 2005 vaststellen van de legger regionale keringen.
11.5	11.102	Het vóór 2006 beschikken over een beheerregister voor alle primaire waterkeringen.	Het in 2004 beschikbaar hebben van alle gegevens (o.a. kabels en leidingen, bomen, bebouwing) benodigd ten behoeve van de toetsing.
11.6	11.201	Het vóór 2013 in eigendom hebben van alle buitentaluds van alle direct kerende primaire waterkeringen en het eigendom van de kernzone van de regionale waterkeringen uit oogpunt van veiligheid.	
11.7	11.301	In 2004 wordt er geoefend in de bestrijding van een ramp op de primaire waterkering.	

Inrichting en onderhoud watersystemen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
12.1		In 2008 is de brede kijk met betrekking tot het beheer en onderhoud van het watersysteem gebiedsdekkend op operationeel niveau geïmplementeerd.	-In 2004 zal de keur voor zover nodig worden aangepast en vastgesteld om gewenst maatwerk gericht op nagestreefde functies mogelijk te maken. - Het vóór 2006 opstellen van gebiedsgerichte integrale beheerplannen en onderhoudsplannen voor het gehele beheersgebied.
12.2	10.105	In 2018 is de inrichting van het watersysteem aangepast aan de integrale functies. Bij de uitvoering van inrichtingsmaatregelen worden elementen uit het document "Gebiedsgerichte knelpuntenanalyse en ontwikkelingsvisie visfauna" waar mogelijk geïmplementeerd.	-In 2004 beschikt het waterschap over een vastgesteld meerjarenplan grootonderhoud oevers (inclusief de programmering voor aanleg natuurvriendelijke oevers). (besluitvorming Burap 2003-1) -Inspanning verrichten om de natuurontwikkeling langs de Kromme Rijn te benutten voor verruiming van de boezem en realisatie van een ecologische verbinding in 2005. -Aanleggen van acht faunapassages in verband met de realisering van de natte ecologische verbindingzones vóór 2007. -Het vóór 2007 aanleggen van minimaal 15 km natuurvriendelijke oevers in de natte ecologische hoofdstructuur. -Het vóór 2006 aanleggen van 5 km natte ecologische verbindingzones in het gebied Langbroekerwetering. -In 2008 beschikt het waterschap over een vastgestelde legger, gebaseerd op de

			integrale doelstellingen.
12.3	12.301	Uiterlijk in 2015 is de achterstand van onderhoudsbagger van het waterschap weggewerkt; na 2015 worden alle watergangen van het waterschap op voldoende diepte gehouden via het reguliere onderhoudsprogramma.	Het baggerprogramma van het waterschap, waarin de planning is opgenomen, wordt jaarlijks geactualiseerd. De behoefte aan doorgangsdepots wordt gedekt door de realisatie uiterlijk in 2006 van een doorgangscapaciteit van ongeveer 180.000 m³/jaar. Gezamenlijk met de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein en Houten zullen doorgangsdepots worden ingericht. In de gemeenten Maarssen en Woerden zijn concrete plannen om doorgangsdepots te realiseren. Het waterschap blijft zoeken naar (eind) bestemmingen voor baggerspecie (doorlopende actie). Gebruik maken van de mogelijkheden die actief bodembeheer biedt om licht verontreinigde bagger te verspreiden en toe te passen (doorlopende actie). Omdat stort, al dan niet na rijping in een depot, voorlopig onvermijdelijk blijft, onderzoekt het waterschap actief stortmogelijkheden. Deze kunnen door het openstellen van de slibafzetmarkt over de provinciegrenzen heen in het gehele land gezocht worden.
12.4		Het in 2016 evalueren van het totale onderhoudsbaggerprogramma.	Het baggerplan is in 2002 vastgesteld. Na vier jaar zal het plan geëvalueerd worden. In de Voorjaarsnota 2006 zullen de gevolgen van deze evaluatie worden opgenomen.
12.5		Uiterlijk in 2015 zijn de tertiaire watergangen, in onderhoud bij derden, op voldoende diepte gebracht.	Het baggeren van tertiaire watergangen wordt gebiedsgewijs aangepakt (diepteschouw afstemmen op bagger programma, samenloop met primaire watergangen). Klasse ¼ bagger wordt waar mogelijk parallel uit tertiaire watergangen verwijderd volgens de vastgestelde meerkostenregeling. De meerkostenregeling voor de verwijdering van klasse ¼ bagger uit tertiaire watergangen wordt in 2005 geëvalueerd.
12.6		Uiterlijk in 2020 is het saneringsprogramma voor waterbodems buiten het onderhoudsprofiel uitgevoerd.	Het saneringsprogramma is opgenomen in het baggerplan.
12.7	12.102	Voorbereiden en afsluiten van waterakkoorden over de wateruitwisseling met aanliggende waterbeheerders.	Het betreft de volgende waterakkoorden: - 2004: Weerdsuis, sluis Bodegraven, KWA en NZK/ARK - 2005: De Haak

Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
13.1	13.203	In 2005 start de uitvoering voor de uitbreiding en aanpassing van rwzi De Bilt zodat in 2007 voldaan wordt aan de MTR-eis (voor fosfaat en stikstof) voor oppervlakte- water waarop het effluent wordt geloosd.	In 2004 worden de werken voor de rwzi De Bilt in het kader van de waterkwaliteitsnorm MTR 2010 voor fosfaat en stikstof besteksgereed gemaakt. 2004: Uitvoeren van een systeemkeuzestudie voor de rwzi De Bilt ten behoeve van de geformuleerde kwaliteitsnorm in het kader van MTR 2010 (Besluitvorming Burap 2003-2).
13.2	13.203	In 2004, afhankelijk van het al dan niet doorgaan van het "schoonwatertracé Groenraven Oost", worden de werken voor de rwzi Driebergen ter verbetering van de fosfaateis (0,15 mg/l) besteksgereed gemaakt.	
13.3	13.203	In 2004 zijn alle rwzi's volgens de normen ISO 9001(kwaliteit), ISO 14001 (milieu) en OHSAS 18001 (Arbo) gecertificeerd.	2004: In het gehele beheersgebied is een (certificeerbaar) kwaliteitssysteem ingevoerd en wordt dit systeem op onderdelen verbeterd ter voorbereiding van certificering. (Besluitvorming Burap 2002-2)
13.4	13.101 13.201 13.301	Aanpassen transport-, zuiverings- en slibverwerkingscapaciteit aan het te verwachten afvalwateraanbod, zodat wordt voldaan aan de gestelde afvoernormen en er geen structurele overschrijdingen van de WVO-vergunningen plaatsvinden.	2005 en volgende jaren: In het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken zijn de uit te voeren werken onder deze doelstelling aangegeven. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.

13.5	13.101 13.201 13.301	Vervangen van zuiveringstechnische onderdelen, waarbij rekening wordt gehouden met een efficiënte bedrijfseconomische ontwikkeling en voldaan wordt aan de gestelde afvoernormen.	2005 en volgende jaren: in het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken zijn de uit te voeren werken onder deze doelstelling aangegeven. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.
13.6	13.203	In de regio's is de automatisering met betrekking tot "bedienen op afstand" (BOA) in 2004 operationeel.	In 2004 worden deze projecten overeenkomstig het meerjarenplan investeringen zuiveringstechnische werken gerealiseerd.
13.7	13.304	Uiterlijk vanaf 2006 moet voor 15.000 ton/jaar ontwaterd slib een structurele externe afzet geregeld zijn.	Uiterlijk in 2004 moet een keuze voor de structurele externe afzet zijn gemaakt voor verwerking van 15.000 ton/jaar ontwaterd slib.
13.8	-	Het zuiveren van communaal afvalwater tegen de laagst mogelijke kosten door samenwerking in de waterketen.	2005 en verdere jaren: in samenwerking met gemeenten worden optimalisatiestudies uitgevoerd, waarbij gestreefd wordt naar een optimale afstemming tussen riolering en rioolwaterzuiveringsinstallatie.
13.9	13.203	In 2005 is de haalbaarheidsstudie m.b.t. de lozings-eis MTR en functioneel grondgebruik voor de rwzi Utrecht afgerond.	In 2004 wordt op de rwzi Utrecht pilotonderzoeken uitgevoerd m.b.t. verbetering effluent tot 'MTR-kwaliteit' alsmede de mogelijkheden voor functioneel grondgebruik.
13.10	13.203	In 2007 start de uitvoering voor de uitbreiding en aanpassing van rwzi Zeist zodat in 2009 voldaan wordt aan de MTR-eis (voor fosfaat en stikstof) voor oppervlakte- water waarop het effluent wordt geloosd.	In 2006 worden de werken voor de rwzi Zeist in het kader van de waterkwaliteitsnorm MTR 2010 voor fosfaat en stikstof besteksgereed gemaakt.
13.11	13.203	Uitbreiden capaciteit zuiveringen.	-Uitbreiden hydraulische capaciteit r.w.z.i. Rhenen (halverwege 2004 afgerond) -Uitbreiden capaciteit r.w.z.i.'s Lopik (eind 2005 afgerond), Oudewater (eind 2005 afgerond) en Montfoort (eind 2008 afgerond). -Uitbreiden hydraulische capaciteit en procesoptimalisatie r.w.z.i. Wijk bij Duurstede (eind 2005 afgerond). -Optimalisatie r.w.z.i. Woerden (eind 2008 afgerond).

Vergunningverlening en handhaving keur

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
16.1	16.201	Het percentage keurvergunningen dat binnen de gestelde termijn wordt afgehandeld moet in 2005 95% zijn.	In 2004 wordt 90% van de keurvergunningen binnen de termijn afgehandeld. (besluitvorming Burap 2003-1)

Beheersing van lozingen

Nr	Beheer-product	Doelstellingen	Tussendoelstelling
17.1	17.302	Stimuleren van afkoppelen verhard oppervlak in samenwerking met gemeenten. Doelstelling voor 1 januari 2007 (ten opzichte van het op 1 januari 2003 aangekoppelde verharde oppervlak): op zandgronden is 6% extra verhard oppervlak afgekoppeld van de riolering en in het overige deel van het beheersgebied 3%.	- De subsidieregeling afkoppelen van verhard oppervlak wordt eind 2004 geëvalueerd. (besluitvorming Burap 2003-1)
17.2	17.101 17.102 17.201 17.202 17.301	Vóór 2006 voor alle rioolaansluitpunten en riooloverstorten van de gemeentes een geactualiseerde vergunning verlenen waarin voorschriften zijn opgenomen ten aanzien van: - het halen van de basisinspanning in 2005 en het streven naar invulling van het waterkwaliteitsspoor voor 2010. - de monitoring van het afgevoerde afvalwater naar de r.w.z.i. - de monitoring van de overstortlozingen en het opstellen van een incidentenplan	In 2004 zijn met alle gemeenten afspraken gemaakt over het bereiken van de basisinspanning (besluitvorming Burap 2003-2). In 2004 worden aan 10 gemeenten aansluit- en overstortvergunningen verleend (besluitvorming Burap 2003-2). - In 2005 worden aan 13 gemeenten aansluit- en overstortvergunningen verleend (besluitvorming Burap 2003-2). - In 2005 is voor alle gemeenten een eerste waterkwaliteitsspoortoetsing uitgevoerd. - Via het vergunningenspoor de risicovolle overstorten met prioriteit doen saneren door gemeenten in 2005.

17.3	17.201	Vóór 2005 is de handhaving van de WVO op een adequaat niveau gebracht (voldoet aan het landelijk gewenst niveau).	Vóór 2005 is het maatwerkprogramma uitgevoerd.
17.4	17.102	Alle bedrijven die vallen onder het Lozingenbesluit open teelt zijn vóór 2006 bezocht en voldoen aan het lozingenbesluit.	- In 2004 worden 470 bedrijven bezocht. - In 2005 worden 470 bedrijven bezocht.
17.5	17.101	In 2005 beschikt 100% van de vergunningplichtige bedrijven over een actuele WVO-vergunning die niet ouder is dan 5 jaar.	- In 2004 beschikt 90 % van deze bedrijven over een vergunning.
17.6	17.101	In 2004 beschikt het waterschap over een operationeel Emissie-management informatiesysteem voor <u>vergunningverlening en handhaving</u> .	
17.7	17.302	Uitvoering van de maatregelen van het Emissiebeheersplan 2003-2007. Onder andere onderzoek naar alternatieven voor bestrijdingsmiddelen voor landbouw, mogelijkheden bepalen verbod chemische onkruidbestrijding, simuleren duurzaam bouwen, sanering lozing recreatievaart. Jaarlijkse rapportage aan bestuur over voortgang.	-De eerste bestuurlijke rapportage over de uitvoering van het emissiebeheersplan zal begin 2005 aan het bestuur worden voorgelegd. (Besluitvorming Burap 2003-1). -Uiterlijk in 2007 opstellen van een regeling voor het financieel stimuleren van het saneren van lozingen uit de recreatievaart, voor zover in de AmvB recreatievaart (die nog van kracht moet worden) en afgestemd kan worden op andere waterbeheerders. (Besluitvorming Burap 2003-1).
17.8	-	Optimaliseren van het gehele afvalwatersysteem bij uitbreidingen/aanpassingen van zuiveringstechnische werken of bij grote investeringen in de riolering.	

Bijlage 3 Tabel bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheden doelstellingen Voorjaarsnota 2004

Voorjaarsnota 2004	Portefeuillehouder	Lid management team
Doelstelling 10.1	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 10.2	A. Versteeg	G. Vrolijk
Doelstelling 10.3	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 10.4	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 10.5	D. Vergunst	T. Visser
Doelstelling 10.6	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 10.7	T. van Keulen	T. Visser
Doelstelling 10.8	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 10.9	Th. de Jong	T. Visser
Doelstelling 10.10	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 10.11	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 11.1	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.2	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.3	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.4	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.5	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.6	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 11.7	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 12.1	A. Versteeg	G. Vrolijk
Doelstelling 12.2	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 12.3	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 12.4	A. Versteeg	G. Vrolijk
Doelstelling 12.5	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 12.6	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 12.7	T. van Keulen/A.Versteeg/Th. De Jong	T. Visser
Doelstelling 13.1	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.2	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.3	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.4	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.5	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.6	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.7	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.8	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.9	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.10	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 13.11	Th. De Jong	P. de Bekker
Doelstelling 16.1	A. Versteeg	G. Vrolijk
Doelstelling 17.1	Th. de Jong	T. Visser
Doelstelling 17.2	Th. de Jong	T. Visser
Doelstelling 17.3	D. Vergunst	G. Vrolijk
Doelstelling 17.4	Th. de Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 17.5	Th. de Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 17.6	Th. de Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 17.7	Th. de Jong	G. Vrolijk
Doelstelling 17.8	Th. De Jong	T. Visser

Bijlage 4 Relatietabel doelstellingen Voorjaarsnota 2004 met Voorjaarsnota 2003/Begroting 2004

Nieuw Nr	Oud nr	Corresponderende nr's WBP	Vervallen	Niet meer opgenomen	Ge-reed	Geheel nieuw	Toelichting
10.1	4						Tussendoelstelling loopt t/m '04.
10.2	6	G5					Tussendoelstelling loopt t/m '04.
10.3	9	G6 LW8 CS3 KR4 UH6				X (ged)	Oude doelstelling en tussendoelstellingen ingepast in doelstelling uit het Waterbeheersplan Conform Burap 2003-2
-	10			X	X		
10.4	11	G11 G27 G15 G28	X (ged)			X (ged)	Einddoelstelling is aangepast naar EKRW. 1e tussendoelstelling uitgebreid met doelstelling uit waterbeheersplan 5e einddoelstelling uitgebreid met tekst uit waterbeheersplan.
10.5	12	LW2					Tussendoelstelling loopt t/m '04.
10.6	13	G12 UH10 KR8 CS4 LR7 LW7 OR9 G11 G14 G8				X(ged)	Oorspronkelijke einddoelstelling nu opgenomen als tussendoelstelling in overgenomen doelstelling uit het waterbeheersplan
-	14	G13		X			Tussendoelstelling geworden bij doelstelling 10.11
10.7	25	UH1					1e 2 tussendoelstellingen lopen t/m '04
-	33	G40			X		Conform Burap 2003-2
10.8	34	OR5 LW4 LR4 AR1 KR6 UH8 UW1				X(ged)	Extra tussendoelstelling opgenomen uit waterbeheersplan. Doelstelling aangepast conform doelstelling uit waterbeheersplan.
10.9	35	G47					Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
10.10	-	G45 G41 G7 G10 CS1 CS2 LW1 LR2 LR3 OR1 OR2 OR3 UH5 G13				X	Nieuwe doelstellingen en doelstellingen overgenomen uit het Waterbeheersplan
10.11	-	KR2				X	Overgenomen uit het Waterbeheersplan
11.1	1	G3				X (ged)	Tekst aangepast aan maatregel uit Waterbeheersplan
11.2	2a	-					Doelstelling loopt t/m '04. Nog wel in Burap '04
11.3	2b	G1			X (ged)	X(ged)	Doelstelling loopt t/m '04. Nog wel in Burap '04. Extra tussendoelstelling opgenomen uit waterbeheersplan
11.4	3	G2 G4 LW6 OR10					Eerste 2 tussendoelstelling lopen t/m '04.
11.5	5						Tussendoelstelling loopt t/m '04.
11.6	7				X (ged)		Tussendoelstelling gereed in Burap '03
11.7	8						Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
12.1	16	G17 G20 G25					1e tussendoelstelling loopt t/m '04.
12.2	17	G16 G22 G23 G24 G26 UH8 KR3 KR1 UH2 LR5 LR1				X (ged)	2e tussendoelstelling aangepast conform waterbeheersplan 3e tussendoelstelling overgenomen uit het waterbeheersplan 4e tussendoelstelling termijn verruimd van 2004 naar 2008 5e tussendoelstelling bij einddoelstelling toegevoegd. 6e tussendoelstelling toegevoegd uit het waterbeheersplan
12.3	18	G30 G31 G32 CS5				X (ged)	3e tussendoelstelling tekst is concreter
12.4	19					X (ged)	Termijn tussendoelstelling verruimd van 2004 naar 2006
12.5	20	G19					
12.6	21	G29					
-	22		X				1e tussendoelstelling valt onder 13.2 2e tussendoelstelling valt onder 13.1 en 13.10. 3e tussendoelstelling opgenomen bij 17.7. Doelstelling vervallen
-	23		X				Opgegaan in de 3e tussendoelstelling bij 17.2.

Nr	Oud nr	Corresponderende nr's WBP	Vervallen	Niet meer opgenomen	Ge-reed	Geheel nieuw	Toelichting
12.7	-	CS6 OR7 OR8				X	Overgenomen uit het Waterbeheersplan
13.1	36	UH11					Einddoelstelling en tussendoelstelling aangepast, concretere tekst
13.2	37	UH8					Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
13.3	38						Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
13.4	39	G41					Termijn doelstelling jaar opgeschoven
13.5	40						Termijn doelstelling jaar opgeschoven
13.6	41						Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
-	42				X		Conform Burap 2003-2
13.7	43						-
13.8	44						Termijn doelstelling jaar opgeschoven
13.9	-					X	Nieuwe doelstelling
13.10	-					X (ged)	Betreft oude 2e tussendoelstelling van doelstelling 22
13.11	-	LW3, OR4, KR5, UH8				X	Tussendoelstellingen uit het Waterbeheersplan
16.1	30						
17.1	15	G9 UH4				X (ged)	Oude doelstelling ingepast in doelstelling uit het Waterbeheersplan
17.2	24	G39 G42 G38 G46 OR6 LR6 KR7 UH9 LW5	X (ged)				Oude doelstelling 24 ingepast in doelstellingen uit het Waterbeheersplan
17.3	26	G44					Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
-	27	G43	X				Doelstelling zal worden meegenomen in het kader van de professionalisering van de handhaving
17.4	28						
17.5	29						
17.6	31						Doelstelling loopt t/m '04. Wel in Burap '04
17.7	32	G36 G33 G34 G35 G37 G45					Doelstelling uit Waterbeheersplan. Oorspronkelijke doelstelling 22 is nu tussendoelstelling.
17.8		G41				X	Overgenomen uit het Waterbeheersplan